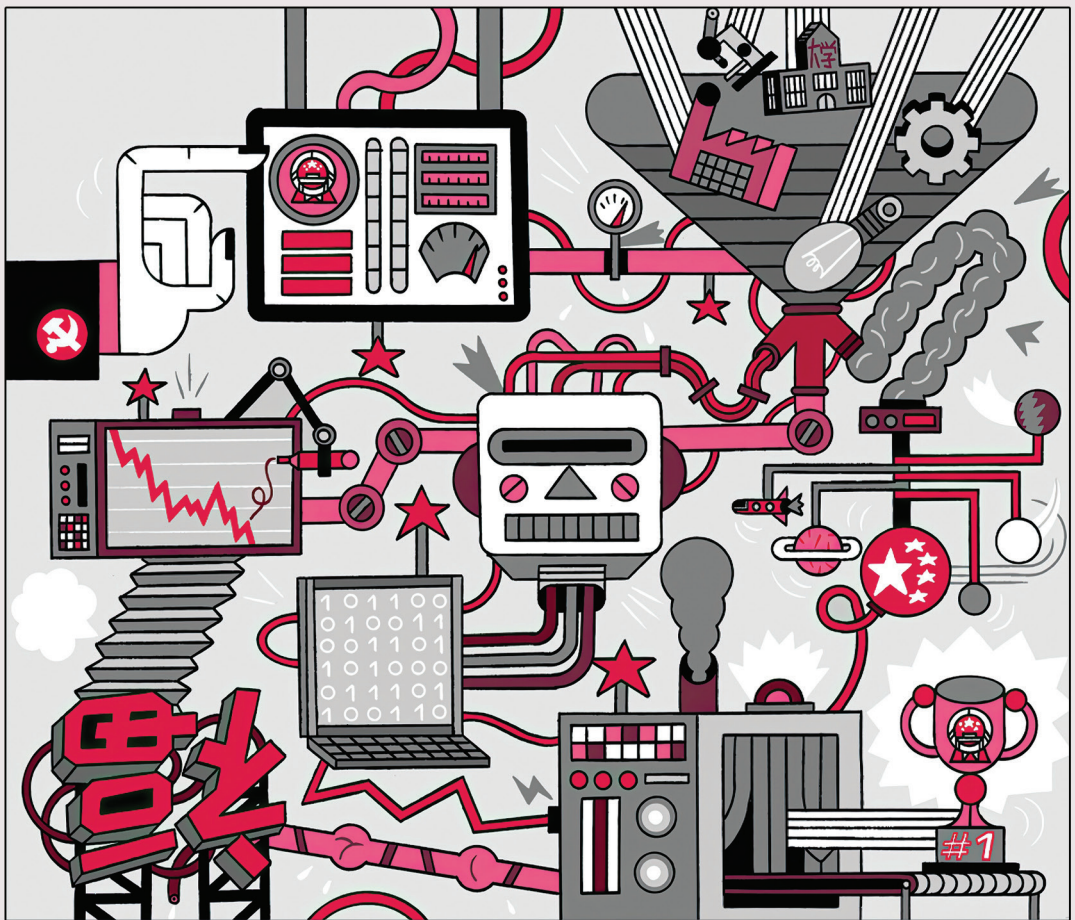


حزب بهتر می داند: همسو کردن بازیگران اقتصادی با اهداف راهبردی چین



اکتبر ۲۰۲۳



پیش‌گفتار

شی جین‌پینگ پس از یک دهه در مسند قدرت بودن، اقتصاد سیاسی چین و مسیر اصلاحات کشور را به‌طور اساسی تغییر شکل داده است. تأثیرات این تغییرات در اقتصاد داخلی مشهود است، زیرا حزب کمونیست چین کنترل خود را بر کسب‌وکارها گسترش می‌دهد تا آن‌ها را به هر وسیله ممکن با اولویت‌های راهبردی ملی همسو سازد. در سطح بین‌المللی نیز رابطه چین با اقتصادهای بازار لیبرال از ادغام به سمت رقابت شدید- و درگیری بالقوه- سوق پیدا کرده است. چه خوب و چه بد، این مسیر توسعه‌ای است که شی جین‌پینگ در پیش گرفته است، زیرا حزب کمونیست چین رویای دستیابی به «جوان‌سازی بزرگ ملت چین»- بازگشت چین قوی و مرفه به قلب اقتصاد جهانی تا سال ۲۰۴۹- را در سر می‌پروراند. بدین‌منظور، اولویت‌های اقتصادی شی جین‌پینگ به‌منظور دستیابی به چشم‌انداز جوان‌سازی بزرگ ۲۰۴۹ با سرعت تمام در حال انجام است.

گزارش حاضر با عنوان «حزب بهتر می‌داند: همسوکردن بازیگران اقتصادی با اهداف راهبردی چین» توسط موسسه مطالعات چین مرکاتور موسوم به مریکس در اکتبر ۲۰۲۳ تهیه شده است و برای بهره‌برداری آسان‌تر علاقه‌مندان این حوزه، نسخه فارسی گزارش مذکور توسط همکاران موسسه پویندگان توسعه فناوری و نوآوری ایرانیان تهیه و تدوین شده است. در این گزارش با تجزیه و تحلیل تغییرات ساختاری در حاکمیت اقتصادی چین سعی شده است درک بهتری از مسیر آینده چین تحت چشم‌انداز راهبردی شی جین‌پینگ حاصل شود.

گفتنی است این موسسه صرفاً به ترجمه و ویرایش گزارش مذکور پرداخته و هیچ دخل و تصرفی در محتویات گزارش ندارد.

موسسه پویندگان توسعه فناوری و نوآوری ایرانیان



حزب بهتری دادند: **همسو کردن بازیگران اقتصادی** **با اهداف راهبردی چین**

اکتبر ۲۰۲۳



خلاصه اجرایی

۱۰

۱. عصر جدید: شی اقتصاد چین را در مسیری متفاوت هدایت می کند

۲۰

۱.۱. بعید است اولویت های سیاست گذاری حتی با وجود مواجهه اقتصاد

با موانع، تغییر معناداری داشته باشند ۲۲

۲.۱. ایدئولوژی با حقایق اقتصادی تلاقی می کند: تعادل در ملی گرایی

اقتصادی فناوری محور شی جین پینگ ۲۶

۳.۱. شی مسیر چین را انتخاب کرده است، اما سایر بازیگران در حال

انتخاب نحوه واکنش هستند ۲۷

۴.۱. موقعیت سرنوشت ساز: توسعه اقتصادی چین نظم جهانی را

شکل می دهد ۲۹

۲. سیاست های شی جین پینگ بیانگر اهداف راهبردی ملی فراتر از

۳۲

رشد است

۱.۲. شی از عصر اصلاحات فاصله می گیرد و وظایف راهبردی برای تمامی

شرکت ها در نظر می گیرد ۳۵

۲.۲. اندیشه اقتصادی شی در برخی حوزه ها ممتد و پیوسته است و در

برخی حوزه ها کاملاً منقطع است ۳۹

۳.۲. جنگ تجاری و همه‌گیری، خودکفایی ریشه‌دار در اندیشه اقتصادی
شی را تسریع بخشید ۴۲

۴.۲. تحول از شرکت سهامی چین (China.inc) به شرکت سهامی حزب
کمونیزست چین (CCP.inc) ۴۵

۵.۲. تمام بازیگران اقتصادی باید به پیشبرد اهداف راهبردی کمک کنند
۴۸

مطالعه موردی: تفکیک شرکت علی بابا در راستای اهداف راهبردی ملی
۵۱

۳. جعبه ابزار نوظهور حزب- دولت، شرکت‌ها را با خود همراه می‌کند



۱.۳. شی اصلاحات قبلی را لغو نمی‌کند، اما به حزب کمونیست چین
اختیار بیشتری می‌دهد ۵۸

۲.۳. تعیین نقش‌های روبه‌رشد برای شرکت‌های خصوصی ۶۲

۴. پکن مسلمانان مسیر خودکفایی فناورانه پیش می‌رود



۱.۴. در هر زمینه و در هر مکانی به‌طور همزمان نسبت به خلق نوآوری
اقدام کنید ۷۰

۲.۴. رساندن قهرمانان بومی از اثربخشی فناوری به کارایی بازار ۷۲

۳.۴. جذب فناوری خارجی در صورت امکان و واردات آن در صورت لزوم
۷۵

۴.۴. چین برای دستیابی به برتری فناورانه از تسلط خود در تولید و مواد
خام به‌عنوان اهرم استفاده کرده‌است ۷۸

مطالعه موردی: لیدر درایو، یکی از «غول‌های کوچک» پکن ۸۰
مطالعه موردی: هواوی در فناوری ایستگاه پایه از رقبای خارجی پیشی
گرفت ۸۵

۵. در قرارداد اجتماعی نوظهور شی جین پینگ، اهداف راهبردی در اولویت قرار دارند

۹۰

۱.۵. رشد مبتنی بر مصرف به نتیجه موفقیت آمیزی نرسید ۹۳

۲.۵. تکذیب دولت رفاه: رکود شاخص های اجتماعی- اقتصادی تحت

رهبری شی جین پینگ ۹۵

۳.۵. رفاه عمومی بیشتر نمادین است تا این که تغییر ساختاری باشد

۹۸

۴.۵. قرارداد اجتماعی جدید به معنای کمک به جوان سازی ملی است

۱۰۱

مطالعه موردی: نقش سرمایه گذاری مشترک گاک- تویوتا از ارائه دهنده

فناوری به حافظ ثبات اقتصادی تغییر می کند ۱۰۳

مطالعه موردی: بهترین خطوط تجاری تنسنت تحت شدیدترین فشار

سیاسی قرار دارند ۱۰۶

۶. چین برای دستیابی به جایگاه اصلی در اقتصاد جهانی رقابت می کند

۱۰۸

۱.۶. تجارت: چین خواستار توسعه بازارهای صادراتی جدید و افزایش

وابستگی به بازار چینی است ۱۱۵

۲.۶. سرمایه گذاری: چین قصد دارد به سرمایه گذار کلیدی در اقتصادهای

نوظهور تبدیل شود و سرمایه گذاری در حوزه فناوری پیشرفته را جذب

کند ۱۱۸

۳.۶. فناوری: چین خواستار گسترش ردپای خود برای تبدیل کشور به

تامین کننده جهانی است ۱۲۲

۴.۶. تامین مالی: چین می‌خواهد جایگزینی برای نظام مالی تحت سلطه

دولار آمریکا ارائه دهد ۱۲۵

مطالعه موردی: کاسکو مظهر شرکت سهامی چین (China.inc) در حال

جهانی شدن است ۱۲۸

مطالعه موردی: شرکت خودروسازی چینی بی‌وای دی تحولات بنیادین

در خودروهای برقی چین را به خارج از کشور منتقل می‌کند ۱۳۲

۷. پکن در تلاش برای ایجاد توازن بین اقتصاد و ایدئولوژی است ۱۳۷

اصلاحات اخیر سیاست‌های اقتصادی نشانه بازگشت به سیاست‌های

اقتصادی لیبرال‌تر نیست ۱۴۰

پیوست: پنج سناریوی احتمالی در سومین دوره ریاست جمهوری

شی جین‌پینگ ۱۴۴





خلاصه اجرایی

دولت - حزب قصد دارد چین را به مرکز اقتصاد جهانی تبدیل کند

شی جین پینگ پس از یک دهه در مسند قدرت بودن، اقتصاد سیاسی چین و مسیر اصلاحات کشور را به طور اساسی تغییر شکل داده است. تغییراتی که در حال حاضر در اقتصاد چین ظاهر می شوند، ویژگی های نظام مند آنچه رهبران چین امروزه آن را «مدرن سازی به سبک چینی»^۱ می نامند و چگونگی تحقق آن در داخل و خارج از کشور را نشان می دهند. تاثیرات آن در اقتصاد داخلی مشهود است، زیرا حزب کمونیست چین کنترل خود را بر کسب و کارها گسترش می دهد تا آن ها را به هر وسیله ممکن با اولویت های راهبردی ملی همسو سازد. در سطح بین المللی، رابطه چین با اقتصادهای بازار لیبرال از ادغام به سمت رقابت شدید- و درگیری بالقوه- سوق پیدا کرده است.

همزمان با تغییر ساختار اقتصاد داخلی و روابط اقتصادی بین المللی چین، اختلافاتی بروز می یابد. رشد اقتصادی ممکن است در رکود باشد، اما چین در بحران

1. Chinese-style modernization (中国式现代化)

نیست. یک عامل کلیدی، کوچک سازی بخش املاک و مستغلات است که بخشی از یک گذار پرزحمت اما ضروری است- و این بدان معناست که هیچ کس نباید انتظار اصلاح معنادار مسیر را داشته باشد. چه خوب و چه بد، این مسیر توسعه ای است که شی جین پینگ در پیش گرفته است، زیرا حزب کمونیست چین (CCP) رویای دستیابی به «جوان سازی بزرگ ملت چین»^۱- بازگشت چین قوی و مرفه به قلب اقتصاد جهانی تا سال ۲۰۴۹- را در سر می پروراند.

سیاست گذاران و رهبران شرکت ها در سراسر جهان با محیط جدیدی روبرو هستند که در آن خطرات و چالش های ناشی از چین فراوان است. این خطرات شامل رقابت در زمینه اقتصادی و فناوری و همچنین رقابت بر سر بازارها و نفوذ در «کشورهای جنوب جهان» می شود.

در این گزارش با تجزیه و تحلیل تغییرات ساختاری در حاکمیت اقتصادی چین سعی شده است درک بهتری از مسیر آینده چین تحت چشم انداز راهبردی شی جین پینگ برای ملت حاصل شود. تفاوت های قابل توجه بین مدل اقتصادی چین و مدل های اقتصادی اروپا و سایر اقتصادهای بازار لیبرال احتمالا همچنان افزایش یافته و اصطکاک بیشتری ایجاد خواهد کرد. ناظران باید هرگونه آرزوی بازگشت به عمل گرایی را کنار بگذارند و کمتر بر این امید تمرکز کنند که پکن مسیر خود را اصلاح کند. درواقع، آن ها باید راهبرد خود برای مقابله با چین در حال تغییر را مدنظر داشته باشند.

حزب، اقتصاد سیاسی را در راستای اهداف راهبردی خود برای ملت تغییر داده است

شی جین پینگ در طول دهه اول رهبری خود به عنوان رهبر برتر چین به تدریج از

1. The Great Rejuvenation of the Chinese Nation (中华民族伟大复兴)

هنجارهای اقتصاد سیاسی رهبران پیشین خود- دنگ شیائوپینگ، جیانگ زمین و خو جین تائو- فاصله گرفت. اگرچه دوره قبلی تحت یک اقتصاد سیاسی توسعه‌محور اداره می‌شد، اما دوره جدید شی تحت یک اقتصاد سیاسی ژئوپلیتیک‌محور قرار دارد. رشد و پیشرفت اجتماعی- اقتصادی چین هنوز تحت رهبری شی اهمیت دارد، درست همانطور که در گذشته برابری کردن با جهان توسعه‌یافته از نظر فناوری همیشه اهمیت داشته‌است.

بالین حال، هدف اصلی بازتنظیم اقتصاد سیاسی توسط شی جین‌پینگ در وهله اول شامل تقویت توسعه کلی چین نیست، بلکه امنیتی‌سازی- پیگیری تاب‌آوری در محیطی چالش‌برانگیز از نظر ژئوپلیتیکی- به‌عنوان شرط لازم برای «جوان‌سازی» ملی است. برای تحقق چنین چشم‌اندازی، حزب- دولت در حال افزایش کنترل و هدایت خود بر بازیگران اقتصادی است تا آن‌ها را از هم‌اکنون تا سال ۲۰۴۹ به سمت سه اولویت اصلی هدایت کند:

■ اولویت شماره ۱- دستیابی به خودکفایی در فناوری و زنجیره تامین: در صورت

امکان، حزب کمونیست چین جهت بومی‌سازی زنجیره‌های تامین و رفع شکاف‌های فناوری تلاش خواهد کرد تا بدین ترتیب بتواند زنجیره‌های ارزش در داخل مرزهای چین را تضمین بخشد. هدف این است که هیچ کشور دیگری نتواند از طریق دسترسی به منابع، فناوری، سرمایه یا بازار بر چین تسلط پیدا کند.

■ اولویت شماره ۲- تغییر شکل و تنوع‌بخشی به روابط اقتصادی بین‌المللی چین: در

مواردی که چین نمی‌تواند منابعی مانند نفت، گاز، سویا، سنگ آهن و مواد معدنی خام حیاتی را بومی‌سازی کند، حزب کمونیست چین قصد دارد تامین‌کنندگان را به‌منظور ایجاد تاب‌آوری متنوع کند. دولت- حزب همچنین به دنبال تنوع‌بخشی و

توسعه بازارهای صادراتی و ایفای نقش محوری در اقتصاد جهانی - به ویژه به عنوان رهبر خودخوانده جهان در حال توسعه است.

■ **اولویت شماره ۳- حفظ و تقویت مبنای اجتماعی- اقتصادی چین:** اگرچه دیگر اولویت اصلی پکن نیست، اما توسعه همچنان اهمیت دارد. با این حال، اولویت آشکاری در مدیریت ریسک در بازار داخلی مانند املاک و مستغلات و کاهش بدهی‌ها در سال‌های اخیر- به جای اولویت بخشی به رشد- مشاهده می‌شود. البته علی‌رغم درخواست‌های شی مبنی بر افزایش مخارج خانوارها، رشد مصرف در این سال‌ها کند شده است.

دولت- حزب با استفاده از ابزار جدیدی برای هدایت بازیگران اقتصادی در تلاش برای جوان سازی ملی است

سیاست‌های اقتصادی شی شامل عناصر مارکسیست-لنینیستی همراه با نقش بسیار قوی‌تر حزب کمونیست چین است. اقتصاد سیاسی جدید، «الگوی تمام ملت» را ترویج می‌دهد که به بسیج توده‌ای اقتصادی و فناوری قرن بیست و یکم می‌پردازد. کنترل‌ها و هدایت‌های حزب- دولت بر بازیگران اقتصادی به طور چشمگیری گسترش یافته که متضمن همسویی با هدف مبنی بر دستیابی به اهداف راهبردی ملی است. این اقدامات شامل ترکیبی از سیستم انضباطی و مشوق‌ها است. سیاست‌های شی جین‌پینگ کمتر بر سودآوری شرکت‌ها یا غنی‌سازی طبقه متوسط تمرکز دارد. در مقابل، منابع اقتصادی باید به سمت بخش‌های راهبردی در اقتصاد واقعی- عمدتاً تولید با فناوری پیشرفته و فناوری‌های نوظهور مانند هوش مصنوعی- هدایت شوند. بخش‌هایی مانند بخش املاک و مستغلات یا اینترنت مصرفی به عنوان بخش‌های غیرراهبردی و/یا بی‌ثبات‌کننده دیده می‌شوند که منجر به سرکوب‌های گسترده در دو سال گذشته شده‌اند.

هدایت بیشتر حزب پیامدهای قابل توجهی برای فضای کسب و کار بخش خصوصی چین و کارآفرینانی دربردارد که نقش‌های کلیدی در دستیابی به برتری در فناوری پیشرفته دارند. الگوهای جدیدی از مالکیت و نظام‌های حکمرانی در شرکت‌ها شکل گرفته است که به دولت مرکزی و حزب کمونیست چین این امکان را می‌دهد تا مسیر و جهت‌گیری فعالیت کسب و کارها را به طور موثر در دست بگیرند. در این چارچوب، دولت از طریق سهام ویژه‌ای که برای آن حق تصمیم‌گیری نهایی و وتو در برخی شرکت‌ها ایجاد می‌کند، نفوذ رسمی خود را تضمین کرده است - هرچند در کنار این سازوکار رسمی، شبکه‌ای از نفوذهای حزبی و هدایت‌های غیررسمی و پشت پرده نیز عمل می‌کنند که به گونه‌ای نامحسوس، تصمیم‌ها و سیاست‌های شرکت‌ها را در راستای اهداف و اولویت‌های دولت هدایت و کنترل می‌کنند.

در همین حال، تنبیه‌هایی علیه شرکت‌هایی که با اهداف پکن همسو نیستند، به کار گرفته شده است. سرکوب‌ها و پویش‌های اصلاحی، مسدود کردن عرضه اولیه سهام، و اجرای مقررات ظاهراً بی‌ثبات (اما در واقع هماهنگ شده) که شرکت‌های برجسته را وادار به همسو شدن می‌کند و در عین حال، پیامی برای دیگران ارسال می‌کند، نمونه‌هایی از این تنبیه‌ها هستند. همزمان، برای شرکت‌هایی که در حال حاضر با چشم‌انداز پکن همسو هستند، پاداش‌هایی در نظر گرفته شده است. فهرست سهام سودمند، محافظت در برابر رقابت خارجی و دسترسی به همه چیز از یارانه‌ها و تامین مالی ارزان گرفته تا ابتکار غول‌های کوچک - که مشوق دولت برای پرورش شرکت‌های کوچک و متوسط پیشرو در فناوری پیشرفته جهان است - از جمله این پاداش‌ها به شمار می‌آیند.

بخش خصوصی باید از رهبری حزب پیروی کند

با اولویت دادن ایدئولوژی بر عمل‌گرایی، برخی گفته‌اند که حزب کمونیست چین

اکنون با بخش خصوصی مخالف است. اما واقعیت این است که شی جین پینگ در تلاش برای تضعیف بخش خصوصی نیست، بلکه او در حال همسو کردن کسانی است که باید با آن هماهنگ شوند و همزمان به کسانی که در حال حاضر همسو هستند، پاداش می‌دهد. به هر حال، نابودی غول‌های فناوری هدف اصلاح فناوری نبود، بلکه همسو کردن آن‌ها با اهداف راهبردی و هماهنگ کردن آن‌ها با زیست‌بوم امنیت ملی در حال تکامل - به ویژه در امور امنیت سایبری و داده‌ها - هدف اصلی به‌شمار می‌آید.

کارآیی این مدل تا حدودی موفقیت‌آمیز بوده است، همانطور که در برخی از پیشرفته‌ترین شرکت‌های فناوری چین و شرکت‌های رقابتی جهانی نیز مشهود است. هریک از این شرکت‌ها در مطالعات موردی در تمام بخش‌های این گزارش مورد بررسی قرار می‌گیرند:

■ **علی بابا**، که پس از دریافت انواع مختلف تنبیه‌های پکن، هم‌اکنون چنان با دستور کار حزب - دولت همسو شده است که خود را به ۶ نهاد مختلف تقسیم کرده است تا خطوط مختلف کسب و کار آن بتوانند با اهداف راهبردی مربوطه و اولویت مبنی بر خودکفایی فناوریانه همسو شوند.

■ **تنسنت**، که تنبیه‌های زیادی تجربه کرده است. نهادهای نظارتی در مورد بخش بازی سخت‌گیری بیشتری - از جمله با توقف طولانی مدت مجوزهای جدید - اعمال می‌کنند و به‌طور دقیق به این شرکت نمی‌گویند که باید کمتر بر بازار بازی داخلی و بیشتر بر شکاف‌های فناوری محلی تمرکز کند.

■ **هواوی**، که برای همسو شدن با اهداف ملی به هیچ تنبیهی از سوی پکن نیاز نداشت، عمدتاً به این دلیل که از قبل با آن‌ها همسو بود. در واقع، این شرکت به

جای تنبیه از پاداش‌های فراوانی در قالب حمایت و حفاظت برای پر کردن شکاف‌های فناوری موردنظر پکن بهره‌مند شده‌است.

■ **بی‌وای‌دی**، که پیش از این کاملاً با آرمان‌های پکن در زمینه بازار خودروهای برقی همسو بوده و از جانب‌داری گسترده در خرید، یارانه‌های محلی و طیف وسیعی از مشوق‌های دیگر بهره‌مند بوده‌است. این شرکت در بازار داخلی با سرعت زیادی رشد کرده‌است و حتی اثربخشی خود در صادرات و سرمایه‌گذاری جهانی را تضمین کرده‌است. ■ **کاسکو**، که در حال حاضر به‌عنوان یکی از شرکت‌های دولتی تحت‌کنترل مستقیم پکن قرار دارد و نه تنها از قبل با راهبردهای ملی همسو بوده‌است، بلکه از حمایت و حفاظت فوق‌العاده‌ای در داخل کشور نیز برخوردار است. کاسکو با نمایش مزایای بازار داخلی خود در خارج از کشور، نقش محوری در تغییر بین‌المللی چین - به‌ویژه از طریق ابتکار یک کمربند یک راه - ایفا می‌کند.

■ **گاک‌تویوتا**، که به‌عنوان یک سرمایه‌گذار مشترک چینی - خارجی باید شرایط سرنوشت‌سازی از نظر کنترل حزب - دولت مدیریت کند و تا حد زیادی از بی‌توجهی ملایم سود می‌برد. از نگاه پکن، این شرکت به‌عنوان حافظ ثبات اقتصادی تلاش می‌کند تا از طریق ایجاد شغل، درآمد مالیاتی، آموزش نیروی کار و غیره به اقتصاد کشور کمک کند و در عین حال، از دیدها پنهان می‌ماند.

■ **لیدر درایو**، یکی از «غول‌های کوچک» چین که از طریق اقدامات سیاستی و تبلیغات مطلوب دولتی، از جمله در بازارهای مالی ویژه، از حمایت گسترده‌ای برخوردار است. از بسیاری جهات، شرکت‌های کوچک‌تر با فناوری پیشرفته که در فناوری‌های راهبردی جای گرفته‌اند، توسط دولت - حزب که به دنبال تسریع در ارتقای موقعیت آن‌هاست، انتخاب شده و توسعه می‌یابند.

علیرغم اصلاحات سیاستی پس از رشد ضعیف، هدایت قوی تر همچنان

ادامه دارد

چین در پرتو دستورکار فعلی فناوری محور در مسیر روشنی قرار دارد، اگرچه موفقیت آن به هیچ وجه تضمین شده نیست. پایداری مسیر موردنظر شی جین پینگ زمانی در بوته آزمایش قرار خواهد گرفت که اهداف ایدئولوژی محور با حقایق اقتصادی مغایرت داشته باشند. دستورالعمل سیاستی عملاً در حال اجرا است، اما انتخاب‌های صورت گرفته با بده‌بستان‌ها و هزینه‌های اقتصادی همراه است. رشد تولید ناخالص داخلی روبه‌کاهش است و چین با خطر جدی عدم موفقیت در آزادسازی بازار مصرف‌کننده طبقه متوسط روبه‌رشد بالقوه خود مواجه است. خودکفایی فناوری و نوسازی نظامی دو حوزه بزرگی هستند که همچنان منابع قابل توجهی به آن‌ها تخصیص می‌یابد. البته با وجود ارتقای صنعتی تحمیل‌گرایانه، دستاوردهای بهره‌وری در حال کاهش است. این بدان معنا نیست که پویش خودکفایی نتیجه‌ای نمی‌دهد، اما دستاوردهای بهره‌وری در درجه دوم اهمیت قرار دارند و آن‌ها دستاوردهای بهره‌وری واقعی محدودی اضافه می‌کنند و تنها کاری که انجام می‌دهند جایگزینی چیزی است که قبلاً فقط وارد می‌کردند.

با نزدیک شدن پکن به سومین مجمع عمومی در سال ۲۰۲۳- رویدادی که می‌تواند جهت‌گیری کلی اقتصاد سیاسی چین را بیشتر نشان دهد- درک چارچوب برگزاری این مجمع بسیار مهم است. رهبری، چالش‌های اقتصادی فعلی و فشار فزاینده برای تقویت اعتماد را تصدیق می‌کند. تغییرات جزئی اخیر در سیاست‌گذاری، تصور بازگشت به سیاست‌گذاری اقتصادی عمل‌گرایانه را القا کرده است، اما این نکات اندک نباید به عنوان گسست از روندی که طی سال‌ها شکل گرفته است، تفسیر شود.

شی هیچ نشانه‌ای مبنی بر قصد عقب‌نشینی از گام‌های اساسی که حزب در دهه گذشته برای افزایش کنترل خود بر اقتصاد برداشته است، نشان نداده است. اگرچه بسیاری در چین و خارج از کشور ممکن است ابراز ناامیدی کنند، اما چشم‌انداز اقتصادی شی همچنان پابرجاست و سیاست‌گذاران و رهبران کسب‌وکار باید بر این اساس برنامه‌ریزی کنند [۱].



عصر جدید: شی اقتصاد چین را در مسیری متفاوت هدایت می کند

یافته های کلیدی

- چین در تلاش است جایگاه اصلی در نظم اقتصاد جهانی داشته باشد و موقعیت خود به عنوان قدرت نوآوری را تثبیت بخشد.
- سیاست های جدید شی در پاسخ به رشد کندتر و سیاست تحدید شناخته شده غرب و باهدف ایجاد مبنای لازم برای مسیر توسعه جدید اقتصاد چین تدوین می شوند.
- پاسخ پکن شامل دستورکار مبتنی بر فناوری است تا به موضوعاتی نظیر نیروی کار در حال کاهش، افزایش بهره وری و کاهش وابستگی به ایالات متحده و هم پیمانانش رسیدگی شود.
- مسیر آتی توسعه چین با عدم اعتماد فزاینده بین چین و اقتصادهای بازار لیبرال شکل می گیرد. در مقایسه با ادغام اقتصادی و وابستگی متقابل مرسوم در دهه های قبلی، در عصر جدید تعدیل خطر در راس دستورکار هر کسی قرار دارد.

**اقتصاد چین در
برهه حساسی
قرار دارد.**

پس از گذشت چهار دهه از اصلاحات بازار و ادغام جهانی، اقتصاد چین هم‌اکنون در برهه حساسی قرار دارد. چین در حال حاضر با چالش برانگیزترین مرحله توسعه اقتصادی به‌عنوان الگوی رشد جدید لازم جهت غلبه بر تله درآمد متوسط مواجه است و بیش از پیش نوآر و مبتکر شده است. سومین مجمع عمومی بیستمین کمیته مرکزی^۱ در پاییز ۲۰۲۳ خط‌سیر اقتصادی چین در سال‌های پیش‌رو را شکل داد. در سومین مجمع عمومی در سال ۲۰۱۳، شی جین‌پینگ^۲ ایجاد تعادلی دقیق بین نقش دولت و بازار را به‌عنوان اولویت‌های خود برای اصلاحات سیاسی و اقتصادی معرفی کرد. بسیاری در خارج از کشور امیدوار بودند که شی همان اصلاح‌طلبی باشد که چین به آن نیاز داشت، حتی با این‌که اصلاحات وی نمایانگر مصالحه‌ای بین نیروهای لیبرال‌تر و محافظه‌کارانه‌تر در حزب بود. اصلاحات شی در سیاست‌های اقتصادی چین باهدف مقابله با تأثیرات جانبی منفی آن چیزی محقق می‌شوند که وی آن را «رشد نامتعادل و ناکافی» می‌داند که میراث الگوی رشد قبلی است. به‌عنوان مثال، این امر شامل نظام مالی و بخش املاک و مستغلات با قدرت نفوذ بالا است که تقریباً ۳۰ درصد از تولید ناخالص داخلی کشور را دربرمی‌گیرند. به‌همین ترتیب، این اصلاحات در پاسخ به سیاست تحدید معمول غرب و تلاش‌های غرب برای کاهش دسترسی چین به فناوری محقق می‌شوند.

شی جین‌پینگ خواستار نوع جدیدی از مدرنیته برای چین تا سال ۲۰۴۹ است که به تحقق نقاط عطف کلیدی و اهداف توسعه‌ای تا سال ۲۰۳۵ منجر شوند. مسیر پیش‌رو تحت رهبری شی مبنای هدف حزب کمونیست چین (CCP)^۳ یعنی «جوان‌سازی ملی» را تشکیل می‌دهد که به چین مدرن، قوی و مرفه در مرکز اقتصاد جهانی و نوآوری تا سال

1. The Third Plenum of the 20th Central Committee

2. Xi Jinping

3. Chinese Communist Party

۲۰۴۹ اشاره دارد. دستیابی به این هدف با مدل اقتصادی خاص چین- سوسیالیسم با ویژگی‌های چینی- نظامی را ایجاد خواهد کرد که می‌تواند از نظام اقتصادی بازار لیبرال پیشی بگیرد و اثبات کند که مدرن‌سازی سبک چینی پویا و نوآور است. در صورت موفقیت، حزب کمونیست چین می‌تواند چین را به عنوان نظام اقتصادی برتر ایجاد کند. البته این خطر هم وجود دارد که اقتصاد در سومین دوره ریاست جمهوری شی دچار رکود شود، زیرا کشور با مجموعه پیچیده‌ای از چالش‌های داخلی و بین‌المللی مواجه است.

۱.۱. بعید است اولویت‌های سیاست‌گذاری حتی با وجود مواجهه اقتصاد با

موانع، تغییر معناداری داشته باشند

شی جین‌پینگ در ابتدای سومین دوره ریاست جمهوری خود، چشم‌انداز خود درباره چگونگی دستیابی حزب کمونیست چین به اهداف ملی را تبیین کرد. طی دو دوره اول ریاست جمهوری شی، سیاست اقتصادی بر اهداف سیاسی، ایدئولوژیکی و امنیتی متمرکز بود. اما در سال ۲۰۲۲ اولویت‌های سیاستی شی و مبادلات وابسته به آن‌ها تغییر اساسی پیدا کردند. دیدگاه‌های ایدئولوژیکی شی در سیاست اقتصادی - به ضرر رشد اقتصادی- نفوذ پیدا کرد. به منظور جبران رکود پس از قرنطینه طولانی مدت سیاست «کوید صفر»، چین ایدئولوژی را در سال ۲۰۲۳ کم‌اهمیت جلوه داد و مجدداً «عمل‌گرایی» به سیاست‌گذاری اقتصادی راه یافت.

روابط اقتصادی با

چین به احتمال

زیاد در آینده

بسیار متفاوت

خواهد بود.

این یک تغییر مسیر نیست، بلکه موضوع لحن و زمان‌بندی است. برخلاف زبان نرم‌تر و لحن ایدئولوژیکی کمرنگ‌تر، بسیاری از قوانین و مقرراتی که در دوره ۲۰۲۲-۲۰۲۰ جهت تقویت نفوذ حزب در اقتصاد اعمال شدند همچنان به قوت خود باقی ماندند. آن‌ها صرفاً در بحبوحه دوره احیای یاس‌آور کوید-۱۹ به تقویت اعتماد

سرمایه‌گذاران و مصرف‌کنندگان اهمیت کمتری می‌دادند. درواقع، رهبری چین به‌طور فعالانه به دنبال جذب آن دسته از سرمایه‌گذاران خارجی است که نسبت به چین هم از نظر چشم‌اندازهای رشد و هم پویایی سیاسی در کشور چین و کشور خود محتاط هستند. چین هم‌اکنون غول فناوری است و حدود ۲۰ درصد از تولید ناخالص داخلی جهانی و ۳۰ درصد از تولید جهانی را به خود اختصاص داده‌است. شی جین‌پینگ دیگر خود را ملزم به اصولی نمی‌داند که رهبران پیشین در پیش گرفته بودند. رهبران چین در گذشته مخاطرات قابل‌ملاحظه‌ای در اصلاحات داخلی کشور به‌منظور به‌حداکثر رساندن فرصت‌های توسعه اقتصادی متحمل می‌شدند. جابه‌جایی زیاد سرمایه و نیروی کار پیرو اصلاحات شرکت‌های دولتی (SOE)^۱ در دوره ژو رانگ‌جی^۲ یا دستورکار مبنی بر پیشبرد ادغام در اقتصاد جهانی در دوره دنگ شیائوپینگ^۳ ازجمله این مخاطرات به‌شمار می‌آمدند.

این سیاست‌های پرخطر نتیجه‌بخش بوده و شی مصمم شده‌است که چین را به سطح بالاتر توسعه ارتقا دهد و آن را به کشوری با نفوذ جهانی تبدیل کند. در راستای دومین هدف صدمین سالگرد تاسیس جمهوری خلق چین، شی جین‌پینگ خط‌مشی حزب را از تمرکز بر توسعه اقتصادی به هماهنگی توسعه و امنیت تغییر داده‌است. این امر بیانگر خط‌مشی جدیدی است که بر کنترل حزب بر آزادی بازار تاکید دارد و به‌حداقل رساندن خطرات و دستیابی به اهداف سیاسی و ژئوپلیتیکی را اولویتی مهم‌تر از توسعه اقتصادی برمی‌شمارد. تاکید بر ضرورت ایجاد اقتصادی تاب‌آور در برابر شوک‌های خارجی ویژگی‌های سیاست‌گذاری اقتصادی چین در دهه گذشته بود. در اغلب موارد اولویت‌های سیاسی آن به سمت اقتصادی با گرایش ژئوپلیتیکی متمایل شده‌است که درگیر رقابت ایالات متحده و چین است و تاکید بر توسعه اجتماعی را در درجه دوم اهمیت قرار می‌دهد. معیاری کلیدی

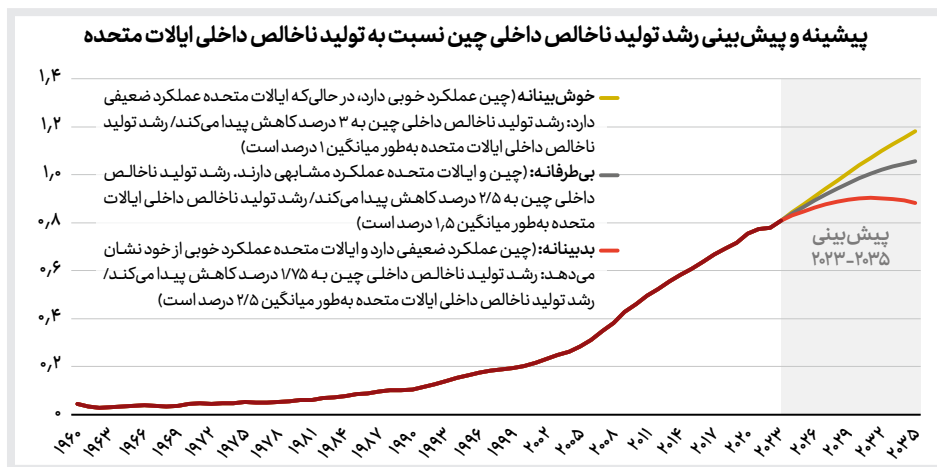
1. State-owned Enterprises

2. Zhu Rongji

3. Deng Xiaoping

در ارزیابی موفقیت این است که آیا چین می‌تواند اقتصاد آمریکا را تحت الشعاع قرار دهد یا خیر. این امر به عوامل زیادی از جمله رشد تولید ناخالص داخلی چین و آمریکا، تورم و نرخ ارز بستگی دارد. این امر پیامدهای احتمالی متعددی دربردارد (نمودار ۱). پس از سال‌ها رشد قوی، مرحله بعد «جبران عقب‌ماندگی» چین همراه با رشد کندتر خواهد بود. البته موفقیت نسبی نیز ارزیابی می‌شود: چین در واقع ایالات متحده و کشورهای غربی را در حال افول می‌بیند. صرف نظر از اندازه نسبی اقتصاد چین در برابر اقتصاد ایالات متحده، چین به صحنه جهانی بازگشته است و همچنان وزنه اقتصادی مهمی در جهان باقی خواهد ماند.

جهانی‌شدن و روابط اقتصادی با چین به احتمال زیاد در آینده تفاوت اساسی خواهد داشت. سومین مجمع عمومی امسال اهمیت تاریخی قابل‌مقایسه‌ای با روند گشایش و اصلاحات صورت گرفته در سال ۱۹۷۸ و یا پیوستن به سازمان تجارت جهانی در سال ۲۰۰۱ خواهد داشت. البته همزمان با این که ظهور چین عمدتاً به عنوان فرصتی در اروپا و کشورهای دیگر قلمداد می‌شود، تغییرات بنیادینی در حال وقوع است که می‌توانند - بار دیگر - اقتصاد جهانی را دگرگون کنند.



نمودار ۱ رقابت برای کسب جایگاه برتر جهانی

منابع: بانک جهانی، مریکس

سومین مجمع عمومی در نقطه عطف اقتصاد چین برگزار شد که بازیگران کلیدی متعددی در توسعه آتی آن نقش دارند:

■ **دوره رشد تولید ناخالص داخلی کندتر و ناپایدارتر:** اقتصاد چین پس از یک دوره رشد سریع در حال تجربه رکود ساختاری اجتناب‌ناپذیری است. از این رو، در مدل رشد چین باید اصلاحات لازم ایجاد شود. مهندسی رکود اقتصادی پایدار در حین تغییرات سیاستی تحول‌آفرین چین در پاسخ به چالش‌های خارجی و داخلی (نظیر همه‌گیری کوید-۱۹، سطوح بالای بدهی و اولویت‌بخشی به اهداف راهبردی ملی در مواجهه با خطر ژئوپلیتیکی فزاینده) دشوارتر شده است.

■ **توانمندی‌های نوآوری به سرعت در حال رشد که هنوز به بهره‌وری منجر نشده‌اند:** چین در تقویت ظرفیت نوآوری خود پیشرفت قابل توجهی داشته است و به کشوری پیشگام در فناوری‌های متعدد - از بخش‌های سنتی نظیر قطارهای پرسرعت گرفته تا فناوری‌های نوظهور نظیر هوش مصنوعی - تبدیل شده است. در عین حال، روند رشد بهره‌وری کل در این کشور شتاب کمتری به خود گرفته است.

■ **نیروی جاذبه چین بر اقتصاد جهانی:** برخلاف کاهش سرعت روند رشد، چین وزنه اقتصادی سنگینی است که قصد دارد نظم اقتصاد جهانی را به چالش بکشد و جایگاه خود به عنوان قدرت نوآوری را تثبیت بخشد و نفوذ اقتصادی خود را گسترش دهد.

■ **جنبه سیاسی دادن به جهانی شدن:** زنجیره‌های تامین جهانی و نوآوری در سطح بین‌المللی تحت تاثیر خطرات ژئوپلیتیکی و اقدامات مبنی بر تقویت امنیت اقتصادی در چین و کشورهای جهان شکل می‌گیرند.

■ **عدم همگرایی با اقتصادهای بازار لیبرال:** چین توسعه خود را در مسیری پیش می‌برد که همسو با هدف مبنی بر «بهینه‌سازی» نظام سوسیالیستی چین است. تحت

رهبری حزب کمونیست چین، مبانی نظری جدید توسعه اقتصادی با تاکید بر ملی‌گرایی اقتصادی فناوری محور به وجود می‌آیند.

۲.۱. ایدئولوژی با حقایق اقتصادی تلاقی می‌کند: تعادل در ملی‌گرایی اقتصادی فناوری محور شی جین‌پینگ

با نگاهی به آینده می‌توان دریافت که تطبیق اولویت‌های راهبردی ملی شی جین‌پینگ با چشم‌اندازهای اقتصادی از جمله شغل و درآمد چالشی کلیدی محسوب می‌شود. چین نه به دوره اصلاحات و گشایش خود پایان می‌بخشد و نه به سال‌های بسته در دوران مائو زدونگ^۱ برمی‌گردد که قبل از حکومت شی حاکم بود. در عوض، اصلاحات داخلی و دستورکارهای مبنی بر گشایش خارجی چین در شرایط کاملاً متفاوت با مولفه‌های سیاسی، مشوق‌ها و عوامل پیشران جدید محقق می‌شوند. در گذشته، اصلاحات داخلی اساساً بر به حداکثر رساندن فرصت‌های توسعه متکی بودند، حال آنکه گشایش خارجی بر پذیرش وابستگی متقابل جهت تسریع رشد و گسترش فرصت‌های صادرات با اقتصادهای بازار لیبرال متمرکز بودند.

در دوران
ریاست جمهوری
شی جین‌پینگ،
اصلاحات
اقتصادی بر
بهینه‌سازی
کنترل متمرکز
هستند.

در دوران ریاست جمهوری شی جین‌پینگ، اصلاحات داخلی بر کنترل بهینه اقتصاد متمرکز است تا بتواند کشور را در شرایط دشوار داخلی با جمعیت سالخورده و رشد کند بهره‌وری هدایت کند. گشایش خارجی نیز بر کاهش وابستگی متقابل به اقتصادهای بازار لیبرال متمرکز است که اخیراً سعی دارند دسترسی چین به فناوری‌های کلیدی خود را محدود کنند. شی جین‌پینگ در پاسخ به این مشکلات در تلاش است تا با استفاده از فناوری به مقابله با کاهش نیروی کار، افزایش

1. Mao Zedong

بهره‌وری، و کاهش وابستگی به ایالات متحده و سایر کشورهای که پکن آن‌ها را مهره‌های واشنگتن می‌داند، بپردازد.

چین در پرتو دستورکار فناوری‌محور فعلی در مسیر روشنی قرار دارد، هرچند تضمینی برای موفقیت آن وجود ندارد. پایداری مسیر موردنظر شی جین‌پینگ زمانی در بسته آزمایش قرار خواهد گرفت که اهداف ایدئولوژی‌محور با حقایق اقتصادی مغایرت داشته باشند. به عنوان مثال، با این که چین جایگاه خود به عنوان قدرت نوآوری جهان را تثبیت بخشیده است، رشد بهره‌وری کل آن از ۲۲ درصد در سال‌های ۲۰۱۱-۲۰۰۳ به تنها ۵ درصد در سال‌های ۲۰۱۱-۲۰۰۹ کاهش یافته است.^۱ همسوسازی اهداف راهبردی ملی با رفاه ملی باعث تعارض می‌شود. مثال دیگر، واکنش شدید مردمی در نوامبر ۲۰۲۲ نسبت به سیاست‌های اقتصادی محدودکننده کوید-صفر است که به اصلاحات سریع منجر شد و اصلاحات بیشتری در دوره احیای اقتصادی کند در سال ۲۰۲۳ رخ داد. البته این امر به منزله تغییر الگو یا برگشت به عمل‌گرایی اقتصادی نیست. چنانچه شی جین‌پینگ همچنان به مسیر موردنظر خود پایبند باشد و این راهبرد به شکست ختم شود، چین آزمون‌های بزرگ‌تری در پیش دارد (به اطلاع‌نگاشت ۱ رجوع شود).

۳.۱. شی مسیر چین را انتخاب کرده است، اما سایر بازیگران در حال انتخاب

نحوه واکنش هستند

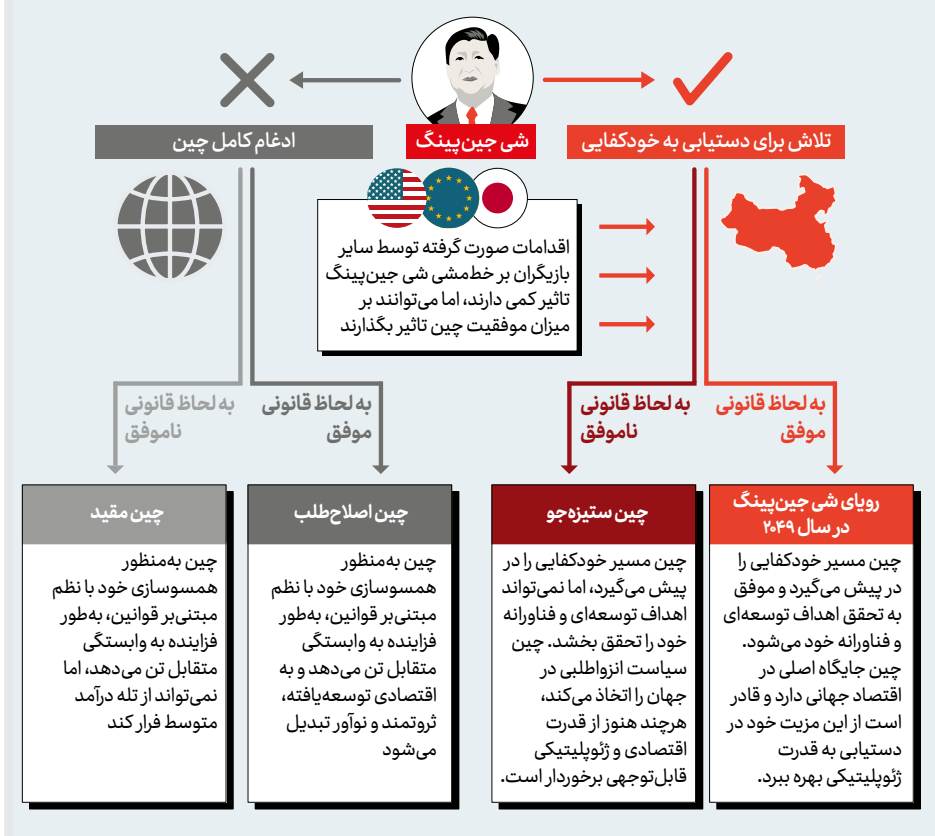
اگرچه فقط فشار کمی از جانب کشورها بر چین اعمال شد تا از اصول موردنظر شی جین‌پینگ تبعیت نکند، اما روش‌های زیاد دیگری وجود دارند که بر میزان موفقیت چین تاثیرگذار هستند. به طور خلاصه، کشورهای با اقتصاد بازار لیبرال ممکن است همچنان به

1. Cerdeiro, Diego A. & Ruane, Cian. International Monetary Fund WP/22/32 (2022). "China's Declining Business Dynamism." February 2022. [https://www.imf.org/-/media/Files/Publications/WP/2022/English/wpia2022032-print-pdf.ashx#:~:text=While%20this%20slowdown%20in%20aggregate,2019%20\(see%20Figure%201a\).](https://www.imf.org/-/media/Files/Publications/WP/2022/English/wpia2022032-print-pdf.ashx#:~:text=While%20this%20slowdown%20in%20aggregate,2019%20(see%20Figure%201a).) Accessed: August 30, 2022.

چین اجازه دسترسی به بازارها و فناوری‌های خود را بدهند و یا این که ممکن است آن را بیش از پیش محدود کنند. از سوی دیگر، چین ممکن است به وابستگی متقابل اقتصادی و فناوریانه خود به اقتصادهای بازار لیبرال تن دهد و یا این که بیشتر به دنبال خودکفایی باشد. مساله این است که هر گامی که چین به سمت خودکفایی برمی‌دارد، اقتصادهای بازار لیبرال را به سمت کاهش دسترسی چین به بازارها و فناوری‌های خود سوق می‌دهد. بدین ترتیب، این موضوع چین را بیش از پیش به سمت خودکفایی سوق می‌دهد.

اطلاع‌نگاشت ۱ شی جین‌پینگ مسیر چین را انتخاب کرده‌است

شی جین‌پینگ با فاصله گرفتن از رهبران پیشین، به‌طور جدی دستورکار خودکفایی را دنبال می‌کند



از این رو، چین و اقتصادهای بازار لیبرال به سمت تحولات بنیادین و بلندمدت جهانی شدن اقتصادی و فناورانه گام برمی‌دارند، هرچند احتمالاً این امر پیامدهای بدتری برای تمامی بازیگران دربردارد. نتیجه نهایی مثبت برای همه بازیگران این است که جهانی شدن را با تمام وجود بازسازی کنند، به طوری که قوانین و هنجارهای مشترک و همچنین وابستگی‌های متقابل را بپذیرند. این امر به همان اندازه که در مورد وابستگی ایالات متحده، اتحادیه اروپا و ژاپن به چین صادق است، برای وابستگی چین به آن‌ها نیز صادق است.

البته عدم تمایل چین به این که تغییر رویه دهد و از تلاش برای خودکفایی دست بکشد این نتیجه را دربردارد که کشورهای با اقتصاد بازار لیبرال به هر حال آن را متوقف می‌کنند تا از آن‌ها جلو نزنند. عدم تمایل اقتصادهای بازار لیبرال به این که به چین اجازه دسترسی به بازارهای خود را بدهند نیز این نتیجه را دربردارد که پکن به تلاش خود جهت دستیابی به خودکفایی ادامه دهد و از قدرت ژئوپلیتیکی برخوردار شود و «جایگزین» آن‌ها در اقتصاد جهانی شود.

مشکل جهانی شدن نوین این است که برای هر طرف، سود خالص حاصل از بهترین سناریو کمتر از ضرر خالص حاصل از بدترین سناریو است. بدین معنا که کشورها بیشتر مایلند اقدامات مبنی بر کاهش خسارت انجام دهند تا این که مترصد فرصت‌های پرمخاطره باشند. افزون بر آن، بی‌اعتمادی فزاینده بین چین و اقتصادهای بازار لیبرال و عملکرد سابق چین و ایالات متحده، همه آن‌ها را در موقعیت وضعی قرار داده است.

۴.۱. موقعیت سرنوشت‌ساز: توسعه اقتصادی چین نظم جهانی را

شکل می‌دهد

تکامل اقتصاد سیاسی چین، اصلاحات بازار و ادغام این کشور در اقتصاد جهانی

**توسعه چین
همچنین به
دسترسی به
فناوری بستگی
دارد.**

تحت رهبری شی جین‌پینگ، مسیر اقتصادی آن در آینده را شکل خواهد داد. توسعه چین تا حد زیادی به این بستگی دارد که اقتصادهای پیشرفته چگونه دسترسی چین به فناوری را کنترل کنند. موفقیت یا شکست به عملکرد چین و همزمان به نحوه پاسخ دموکراسی‌های بازار لیبرال نسبت به تغییرات ساختاری فعلی که نظم جهانی را دگرگون می‌سازند، بستگی دارد.

به‌منظور بررسی چین به‌عنوان کشوری با اقتصاد بزرگ و ظرفیت فناورانه بالا و به‌طور سازمان‌یافته غیرهمگرا باید به درک عمیقی از تغییرات ساختاری در مرحله بعدی توسعه این کشور دست یافت.

■ ارکان اصلی اقتصاد سیاسی چین تحت ایدئولوژی شی جین‌پینگ چیست؟

■ کدام‌یک از تدابیر حزب و دولت برای هدایت بازیگران اقتصادی عملی می‌شود؟

■ حزب کمونیست چین چه اقداماتی برای حفظ مبانی اجتماعی- اقتصادی انجام می‌دهد؟

■ مقوله نوآوری در یک نظام به‌طور فزاینده اقتدارگرا چگونه در نظر گرفته می‌شود؟

■ چین چگونه ادغام جهانی را دنبال خواهد کرد؟

سناریوی اولیه ما این است که حداقل تا زمانی که شی جین‌پینگ در مسند قدرت است، چین مسیر موردنظر وی را ادامه خواهد داد، بدون این که قطعیتی درباره موفقیت یا شکست راهبرد پیشنهادی وی وجود داشته باشد. شی جین‌پینگ مایل است موفقیت این راهبرد را تضمین کند و به همین دلیل به‌تازگی اندیشه اقتصادی خود را در قالب مدل توسعه جدید به فراخور «عصر جدید» مدون کرده است. به گفته وی، هدف این چشم‌انداز مقابله با «تغییرات دیده‌نشده طی یک قرن» است و با

مجموعه اقدامات روزافزونی که اقتصاد را شکل می‌دهند، مطابقت دارد. حزب و دولت این‌گونه اقدامات را با هدف پیاده‌سازی ایدئولوژی شی جین‌پینگ و ترغیب تمامی بازیگران اقتصاد به تلاش برای تحقق اهداف راهبردی انجام می‌دهند تا در نهایت زمینه را برای عینیت‌بخشیدن به رویای ۲۰۴۹ هموار سازند [۱].

سیاست‌های شی جین‌پینگ بیانگر اهداف راهبردی ملی فراتر از رشد است

یافته‌های کلیدی

- در پرتو اندیشه اقتصادی شی جین‌پینگ، حزب و دولت در زمینه هدایت بازیگران اقتصادی به سمت اهداف راهبردی پکن نقش بیشتری ایفا می‌کنند
- آزادسازی اقتصادی به عنوان یک هدف به خودی خود در پکن منسوخ شده است. شی جین‌پینگ از نیروهای بازار به عنوان ابزاری در مواقع مناسب استفاده می‌کند- اما فقط به عنوان بخشی از یک جعبه ابزار گسترده‌تر حزب- دولت
- رهبری به هیچ وجه قصد ندارد چین را به انزوا بکشانند. راهبرد چرخه دوگانه به منظور تغییر موقعیت چین در اقتصاد جهانی اجرا می‌شود که درب آن همچنان به روی اقتصادهای جهانی باز است و همزمان سعی به تقویت مصرف داخلی و ارتقای جایگاه کشور در زنجیره‌های ارزش جهانی دارد

یافته‌های کلیدی

- پکن اخیراً «نوع جدیدی از نظام مردمی» را مورد تاکید قرار می‌دهد که قابلیت رفع شکاف‌های فناوری را دارد و بازیگران اقتصادی در آن به‌طور فزاینده‌ای ایفای نقش می‌کنند
- به اعتقاد شی جین‌پینگ، بخش خصوصی نسبت به منافع ملی بی‌اعتنا هست و خطرات نظام‌مندی در بخش‌های مالی ایجاد کرده است که این مشکل صرفاً با نظارت بیشتر برطرف می‌شود

پس از دوران ریاست‌جمهوری مائو، چین چهار مرحله توسعه اقتصادی پشت سر گذاشته است که هر یک رویکرد متمایزی نسبت به اقتصاد سیاسی در نسل‌های رهبری موردنظر داشته‌اند: رادیکال‌زدایی (اصلاحات و گشایش)، آزادسازی، ثبات‌بخشی و در حال حاضر تحت رهبری شی جین‌پینگ امنیتی‌سازی که به معنی این است که تمام مسائل اقتصاد سیاسی به‌مثابه مسائل امنیتی چین مورد ارزیابی قرار گیرند. شی جین‌پینگ طی دو دوره اول ریاست‌جمهوری خود اعتماد از دست رفته حزب کمونیست چین به نیروهای بازار به‌عنوان عامل پیشران اصلی در توزیع منابع پس از بحران مالی جهانی را مهار کرد تا ایدئولوژی اقتصادی خود را پیش ببرد.

از زمانی که دنگ شیائوپینگ در دهه ۱۹۸۰ اقتصاد را از رادیکالیسم خارج کرد، شرکت‌های دولتی (SOE)^۱ همچنان قهرمانان یک‌ه‌تاز باقی ماندند و شرکت‌های خصوصی (POE)^۲ تنها در سطح صنایع خانگی اجازه فعالیت داشتند، زیرا عمل‌گرایی

1. State-owned Enterprises
2. Privately owned Enterprises

و تجربه‌اندوزی رواج یافته بود.^۱ همزمان با ظهور شرکت‌های خصوصی، دوران جیانگ زمین^۲ در دهه ۱۹۹۰ شاهد اصلاحات نخست‌وزیر او، ژو رانگجی، بود که نسبت به آزادسازی اقتصاد با تمرکز بر اصلاحات شرکت‌های دولتی با شعار «بزرگ را بگیر و کوچک را رها کن»^۳ اقدام کرد. دولت صدها شرکت مهم کشور یعنی «قله‌های فرماندهی»^۴ لنین^۴ در اقتصاد را در اختیار داشت، درحالی‌که بقیه خصوصی شدند یا فروپاشی آن‌ها مجاز برشمرد شده. بازار در دوره خو جین تائو^۵ از دست رفت و در دوره شی بدتر شد.

از آن پس، شرکت‌های دولتی ملی عمدتاً جهت پیشبرد اهداف راهبردی حزب کمونیست چین مورد استفاده قرار گرفتند. در دوران خو جین تائو در دهه ۲۰۰۰، آزادسازی با سرعت کمتری پیش رفت و شرکت‌های دولتی دوباره به گونه‌ای سازمان‌دهی شدند که به اقتصاد با توجه به بحران مالی جهانی ثبات بخشند. شرکت‌های دولتی نسبت به توسعه زیرساخت، حمایت از مشاغل، برقراری امنیت اجتماعی، و حفظ پایه صنعتی چین به طور مستقل از نیروهای بازار اقدام کردند. درهمین حال، شرکت‌های خصوصی به دنبال سود، اشتغال‌زایی، توسعه و نوآوری بودند. پس از این‌که در دوران دنگ و جیانگ نسبت به نیروهای بازار اعتماد بیشتری حاصل شد، در دوره خو اعتماد کمتری نسبت به آن‌ها وجود داشت و سپس در دوره شی بدتر از قبل شد (به اطلاع‌نگاشت ۲ رجوع شود).

۱. به پیوست ۱ در خصوص تفکیک عمیق‌تر نسل‌های مختلف رهبری و اصول کلیدی اقتصادهای سیاسی آن‌ها رجوع شود.

2. Jiang Zemin

3. "Grasp the large and let go the small" (抓大放小)

4. Lenin's "Commanding Heights"

5. Hu Jintao

اطلاع‌نگاشت ۲ شی جین‌پینگ با تأکید بر ایجاد اقتصاد ژئوپلیتیکی امن، از دوران اصلاحات فاصله گرفته است



منبع: مریکس

۱.۲ شی از عصر اصلاحات فاصله می‌گیرد و وظایف راهبردی برای تمامی

شرکت‌ها در نظر می‌گیرد

شی در ابتدا مایل بود رویکرد خو جین تائو نسبت به تقسیم‌بندی شرکت‌های دولتی و خصوصی را در پیش گیرد که چنانچه در سند مصوبه‌های سومین مجمع عمومی ۲۰۱۳ تصریح شده است، مالکیت دولتی و نیروهای بازار به عنوان ارکان اصلی توسعه در نظر گرفته شده‌اند. اما در مواجهه با خطرات نوظهور و واضحی که در سال ۲۰۱۸-۲۰۱۵ رخ دادند،

شی جین پینگ تغییر رویه داد و در برابر جناح‌های اصلاح طلب‌تر حزب جبهه گرفت. عوامل کلیدی عبارت بودند از:

الف- عدم ثبات مالی: شرکت‌های با بدهی بالا، ترس از حباب مسکن، آشفتگی بازار مالی در سال‌های ۲۰۱۵-۲۰۱۶. این عوامل باعث ایجاد پویش کاهش بدهی در سال ۲۰۱۶ شدند و شرایط را برای سخت‌گیری بیشتر در بخش املاک و مستغلات (و فناوری) فراهم کردند تا سرمایه‌گذاری‌های پرمخاطره و بازارهایی که هم‌سو با اهداف راهبردی ملی نبودند را کنترل کنند.

ب- وابستگی خارجی: چین همواره نسبت به ایالات متحده بدگمان بود تا این‌که با بروز جنگ‌های تجاری و فناوری ایالات متحده در سال ۲۰۱۶ و تهدیدهای رئیس‌جمهور وقت آمریکا دونالد ترامپ جهت ممنوعیت دسترسی شرکت‌های مخابراتی زدی‌ای^۱ به فناوری‌های آمریکایی دیگر اعتماد چین نسبت به وابستگی به فناوری خارجی از بین رفت. اقدامات مبنی بر ایجاد یا حداقل طرح‌ریزی الگوی منسجمی از حکمرانی اقتصادی حاکی از تغییرات پی‌درپی در مدیریت اقتصادی شی جین‌پینگ است. همانطور که تصویر نسبتاً واضح‌تری از چشم‌انداز اقتصادی شی ایجاد می‌شود (که در داخل کشور به‌عنوان «اندیشه اقتصادی شی در عصر جدید» تلقی می‌شود)، دوران گشایش و اصلاحات دنگ به‌عنوان دوره گذار به نظر می‌رسد که هم‌اکنون احتمالاً با دوران امنیت و کنترل جایگزین شده است.

به‌گفته رهبران چین، کشور در مسیر تحول تاریخی قرار دارد و از مرحله ایستادگی و شکوفایی به مرحله دستیابی به قدرت در حال رشد سوق پیدا کرده است^۲.

1. ZTE

2. People's Daily (2021). "从站起来、富起来到强起来的伟大飞跃" (The Great Leap From Standing Up, and Becoming Prosperous, to Growing Strong). July, 24. <http://theory.people.com.cn/n1/2021/0624/c40531-32138960.html>. Accessed: August 30, 2023.

ارتقای استانداردهای زندگی و توانمندی‌های علم و فناوری این کشور شده‌اند. البته به‌منظور «تحقق مرحله جدید توسعه نوسازی سوسیالیستی» تا سال ۲۰۳۵، حزب کمونیست چین تحت رهبری شی جین‌پینگ به سیاست‌هایی متوسل می‌شود که برای دوره‌های متمادی مانع توسعه چین شده بودند: ایدئولوژی، تمرکزگرایی، امنیتی‌سازی و تغییر رویه تفکیک حزب و دولت.

پس از نوزدهمین کنگره حزب در سال ۲۰۱۷ و کنفرانس مرکزی کار اقتصادی^۱، اندیشه اقتصادی شی جین‌پینگ به‌عنوان ایدئولوژی اصلی حزب کمونیست چین در نظر گرفته شد که مسیر توسعه اقتصادی کشور را شکل می‌داد. وفاداری به شی جین‌پینگ و دستورکار وی همواره بیشترین اهمیت را داشته‌است و پویش مبارزه با فساد فراگیرشی که در سال ۲۰۱۲ راه‌اندازی شد، مصداق بارز این مساله است. البته به غیر از وفاداری و پایبندی ایدئولوژیکی، اندیشه شی مستلزم شایستگی نیز هست. شی همچنان معتقد است که تکنوکرات‌ها از بهترین موقعیت برای توسعه کشور برخوردارند و در دوران تصدی خود دانش‌آموختگان رشته علوم، فناوری، ریاضیات و مهندسی (STEM)^۳ را با سرعتی بیشتر از دوره تصدی خو جین‌تائو برای مناصب رهبری برگزیده‌است.^۴

شی جین‌پینگ
هنوز معتقد
است که
تکنوکرات‌ها در
بهترین موقعیت
برای توسعه
کشور قرار دارند.

1. Red Flag Manuscript (2018). “从站起来、富起来到强起来的伟大实践看中国共产党的理论创新” (Examining The Theoretical Innovation of the Communist Party of China from the Great Practice of Standing Up, and Becoming Prosperous to Growing Strong). February, 24. http://www.qstheory.cn/dukan/hqwg/2018-02/24/c_1122443420.htm. Accessed: August 30, 2023.

2. Central Economic Work Conference

3. Science, Technology, Engineering and Mathematics

4. Huang, Ruihan & Henderson, Joshua. Macro Polo (2022). “The Return of The Technocrats in Chinese Politics.” May, 3. <https://macropolo.org/analysis/return-technocrats-chinese-politics/>. Accessed: August 20, 2023.

این الزامات زنجیره‌ای- وفاداری، هم‌سویی ایدئولوژیکی و شایستگی- در زمان انتخاب اعضای اصلی که به رهبری ارشد در بیستمین کنگره حزب ارتقا یافتند، به‌طور کامل نمایان بود. جناح‌های رقیب نظیر لیگ جوانان کمونیست چین^۱ به حاشیه رانده شدند، درحالی‌که آشنایان نزدیک شی به جایگاه بالاتر ارتقا داده شدند^۲. هر کسی که اظهارنظری مخالف راهبردهای شی داشت، سرکوب می‌شد، صرف‌نظر از این‌که لی‌کچیانگ^۳ یا دست‌نشانده خو جین‌تائو یعنی خو چونخوآ^۴ باشد. درهمین حال، ترفیعاتی برای وفاداران شی نظیر لی‌چیانگ^۵ در نظر گرفته شد که به موضع ایدئولوژیک کوید صفر پایبند بودند و شانگهای را به مدت چند هفته در سال ۲۰۲۲ قرنطینه کردند.

اندیشه اقتصادی شی سنگ‌بنای اصلی نظام اقتصادی چین را بنا می‌نهد. نقش دولت برای هدایت بازیگران اقتصادی و انتظارات شرکت‌ها و جامعه و همچنین نحوه تعاملات چین با سایر کشورهای جهان براساس اندیشه اقتصادی شی تبیین می‌شود. اهداف مطرح‌شده توسط حزب کمونیست چین و ابزارهای موردنظر شی برای تحقق آن‌ها حتی ایدئولوژیک‌تر نیز هستند. آزادسازی اقتصادی به‌عنوان یک هدف به‌خودی‌خود در پکن منسوخ شده‌است و آزادسازی اقتصادی مغایر با نظام سیاسی در نظر گرفته می‌شود. انتخاب ایدئولوژیکی شی این بوده‌است که ابزار نیروهای بازار را از مجموعه ابزار به‌دردنخور آزادسازی اقتصادی استخراج کند و آن را تنها برای اهداف خاصی به کار گیرد- و درعین حال، معیارهای اقتصادی جدیدی ایجاد کند که در آن حزب- دولت نقش اصلی ایفا کنند.

1. Communist Youth League

2. Asia Society Policy Institute. "Decoding Chinese Politics." <https://asiasociety.org/policy-institute/decoding-chinese-politics>. Accessed: August 30, 2023.

3. Li Keqiang

4. Hu Chunhua

5. Li Qiang

حزب کمونیست چین به همان شیوه‌ای که از طریق راهبردی راهبردی و کنترل سازوکارهای بازار و همچنین با مطالبه اطاعت محض از شرکت‌ها و افرادی که می‌توانند در اهداف راهبردی ملی مشارکت کنند، بر نظام سیاسی تسلط دارد، بر نظام اقتصادی نیز تسلط دارد.

آزادسازی به عنوان
یک هدف
به خودی خود
در پکن منسوخ
شده است.

۲.۲. اندیشه اقتصادی شی در برخی حوزه‌ها ممتد و پیوسته است و در برخی

حوزه‌ها کاملاً منقطع است

برخی از واضح‌ترین خاستگاه‌های آنچه که بعداً به اندیشه‌های اقتصادی شی تبدیل شد در آگوست ۲۰۲۰ مشخص شدند، زمانی که کیوشی^۱ - نشریه رسمی و نظری حزب کمونیست چین - سخنرانی وی در ۲۳ نوامبر ۲۰۱۵ را منتشر کرد که یکی از اولین سخنرانی‌های اولیه شی به عنوان رهبر عالی‌رتبه بود که در آن دیدگاه ایدئولوژیکی خود درباره اقتصاد سیاسی چین را مطرح می‌کرد. این سخنرانی در جلسه مطالعاتی دفتر سیاسی مرکزی حزب کمونیست چین (پولیت‌برو)^۲ ایراد شد که بیانگر اولویت‌های کلیدی راهبرد اقتصاد سیاسی شی جین‌پینگ پس از سومین مجمع عمومی و قبل از نوزدهمین کنگره حزب است که به عنوان «باز کردن بی‌وقفه مرزهای اقتصاد سیاسی مارکسیستی معاصر چین» شناخته می‌شود و بر ۶ هدف کلیدی متمرکز است^۳:

■ پایبندی به فلسفه توسعه مردم‌محور؛

■ پایبندی به مفهوم جدید توسعه؛

■ تقویت و بهبود نظام اقتصادی سوسیالیستی اصلی؛

1. Qiushi

2. Politburo

3. Xi, Jinping. Qiushi (2020). “不断开拓当代中国马克思主义政治经济学新境界” (Unceasingly open up the borders of contemporary Chinese Marxist political economy). August, 15. http://www.qstheory.cn/dukan/qx/2020-08/15/c_1126365995.htm. Accessed: August 30, 2023.

- تقویت و بهبود نظام توزیع سوسیالیستی اصلی؛
- پایبندی به خط‌مشی اصلاحات اقتصادی بازار سوسیالیستی؛ و
- پایبندی به سیاست ملی اصلی گشایش.

در طول دوره‌های اول و دوم تصدی وی، این اصول اساسی که بعدها به اندیشه اقتصادی شی تبدیل شدند، با شعارها و پویش‌های خاص وی مطابقت داشتند.

هدف اصلی: پایبندی به فلسفه توسعه مردم‌محور: پایبندی به فلسفه توسعه مردم‌محور هدف اصلی شی در این دوره جدید محسوب می‌شود. در نوزدهمین کنگره حزب، شی «تناقض اصلی» در هسته اصلی تفکر حزب کمونیست چین را از آنچه که «بین نیازهای مادی و فرهنگی روزافزون مردم و تولید اجتماعی عقب‌مانده» بود به آنچه که «بین توسعه غیرمتوازن و ناکافی و نیازهای روبه‌رشد مردم به زندگی بهتر» بود، تغییر داد. به جای رویکرد قبلی توسعه به هر قیمتی، شی در حال حاضر «ارجحیت کیفیت بر کمیت» را در ترکیب توسعه قرار داده‌است.

اهداف فرعی: پایبندی به مفهوم جدید توسعه مبنی بر ارجحیت کیفیت به کمیت: شی بارها بر لزوم توجه به توسعه باکیفیت به جای صرفاً افزایش آمار و ارقام به مفهوم توسعه مردم‌محور تأکید کرده‌است. با این حال، شی اغلب توضیح می‌دهد که «مفهوم جدید توسعه» باید بین نوآوری، هماهنگی، بصیرت، گشایش و «به‌اشتراک‌گذاری» توازن ایجاد کند.

مدل اقتصادی: تقویت و بهبود نظام اقتصادی سوسیالیستی اصلی و پایبندی به اصلاحات اقتصادی بازار سوسیالیستی: این هدف در غرب به‌منزله افزایش نقش نیروهای بازار در تخصیص منابع تعبیر می‌شود. شی بارها تکرار کرده‌است که مدل اقتصادی چین دارای دو رکن اصلی شامل دولتی و غیردولتی است. به بیان دیگر، سوسیالیسم

با ویژگی‌های چینی تنها در صورت برخورداری از شرکت‌های دولتی و خصوصی کارآمد خواهد بود که از آن به عنوان «دو رکن تزلزل‌ناپذیر» یاد می‌شود- که به معنی لزوم حمایت بی‌قید و شرط از هر دو رکن است.

توزیع اقتصادی: تقویت و بهبود نظام توزیع سوسیالیستی اصلی: در چین، نظام توزیع سوسیالیستی اصلی مبتنی بر «توزیع براساس کار» است، هرچند نظام‌های توزیع مشابه متعددی وجود دارند. شی بعدها در اولویت‌بندی «رفاه عمومی» بر توزیع تاکید کرد. این اصطلاح به دوران مائو برمی‌گردد، اما با این نقل‌قول معروف دنگ شیائوپینگ شناخته شده است: «بگذارید ابتدا برخی ثروتمند شوند... سپس بقیه را به سمت رفاه عمومی هدایت کنید». شی به سرعت توضیح داد که چین هرگز به بازتوزیع گسترده بازخواهدگشت. رفاه عمومی یک هدف است، اما نه از طریق ابزارهایی نظیر «جهانی‌شدن رفاه».

در طول دوره‌های اول و دوم تصدی شی، این اصول اساسی که بعدها به اندیشه اقتصادی شی جین‌پینگ تبدیل شدند، با شعارها و پویش‌های خاص وی تطابق داشتند.

جایگاه اقتصادی جهانی چین: پایبندی به سیاست ملی اصلی گشایش: شی به هیچ‌وجه قصد ندارد چین را به انزوا بکشاند. در عوض، شی مایل است که نقش چین در اقتصاد جهانی را گسترش دهد. سیاست اقتصادی خارجی شاخص وی، ابتکار

**شی مایل به
افزایش نقش
چین در اقتصاد
جهانی است.**

یک کمربند یک راه^۱ است که پروژه زیرساختی کلیدی چین برای اتصال آسیا، آفریقا و اروپا از طریق خشکی و دریاست. این به راهبرد چرخه دوگانه^۲ پکن بسط داده می‌شود که هدف آن تغییر جایگاه چین در اقتصاد جهانی است و بدین منظور، به روی اقتصاد

1. Belt and Road Initiative (BRI)
2. Dual Circulation Strategy

جهانی باز می‌ماند و همزمان تقاضای داخلی را تقویت می‌بخشد. برخلاف دنگ که به ارتقای رشد از طریق جذب فناوری، سرمایه‌گذاری و مواد اولیه برای تولید کالاهای باارزش پایین تا متوسط جهت صادرات اعتقاد داشت، شی قصد دارد که مواد خام و کالاهای باارزش پایین‌تر را وارد کند و به صادرات کالاهای باارزش بالاتر، فناوری و سرمایه‌گذاری برون‌مرزی بپردازد.

برخی از اولویت‌های اصلی اندیشه اقتصادی شی که در سخنرانی وی در سال ۲۰۱۵ گنجانده نشده بودند: نوآوری و فناوری هم‌اکنون در سیاست‌گذاری اقتصادی شی نقش مهم‌تری ایفا می‌کند. جنگ تجاری ایالات متحده به‌ویژه اقدامات صورت‌گرفته علیه شرکت‌های فناوری چینی و کنترل‌های صادراتی اخیر موجب شدند این روند شتاب بیشتری به خود گیرد. شی بر «تلاش همه‌جانبه ملت» برای رفع شکاف‌های کلیدی فناوری تاکید زیادی دارد. رشد مبتنی بر مصرف نیز موضوع موردتاکید دیگری است. این موضوع همیشه هدف اصلی بوده و نیمه دوم راهبرد چرخه دوگانه محسوب می‌شود. گفتنی است چرخه خارجی به جایگاه چین در اقتصاد جهانی و چرخه داخلی به مصرف داخلی به‌عنوان عامل پیشران کلیدی رشد (به جای صادرات) اشاره دارد (به اطلاع‌نگاشت ۳ رجوع شود).

۳.۲. جنگ تجاری و همه‌گیری، خودکفایی ریشه‌دار در اندیشه اقتصادی شی را

تسریع بخشید

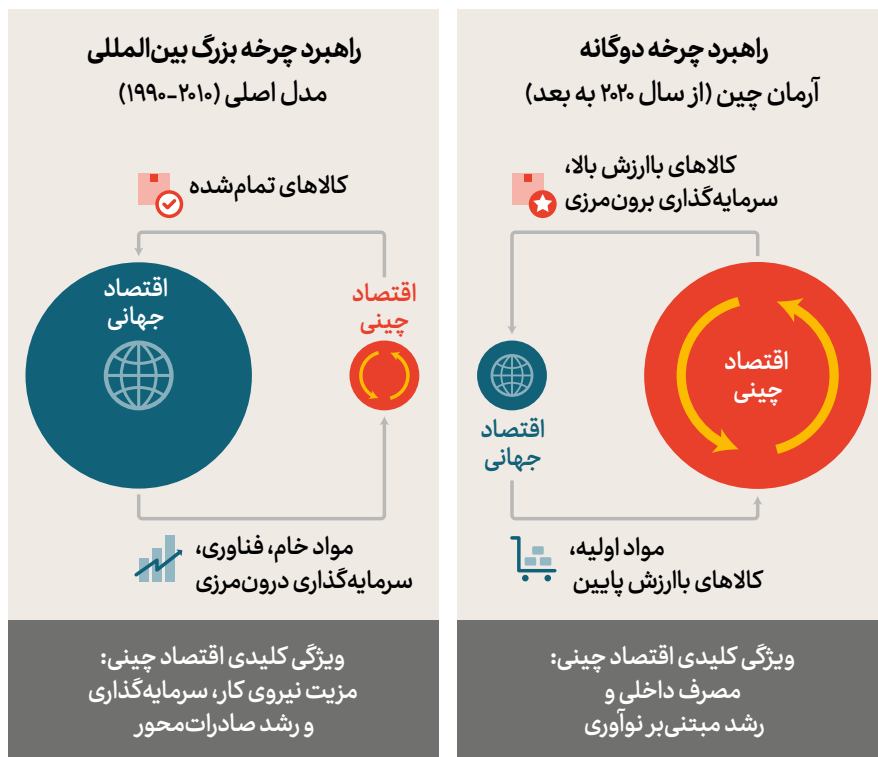
شی پایه قدرت خود را طی دو دوره اول تصدی خود تثبیت بخشید، اما درباره این که چگونه می‌توانست ایدئولوژی اقتصادی خود که در آن زمان هنوز در حال تکامل بود را با شدت پیش ببرد، محدودیت‌هایی وجود داشت. اول این که جلب حمایت اکثر بازیگران اقتصادی از رویکرد افراطی شی نسبت به خودکفایی آن هم در شرایطی که چین عملاً به بازارها و فناوری‌های خارجی دسترسی کامل داشت، به راحتی امکان‌پذیر نبود. دوم

این‌که از زمان سرکوب اعتراضات میدان تیان‌من^۱، مشروعیت حزب کمونیست چین به تضمین دستاوردهای توسعه اقتصادی در ازای سکوت سیاسی توده مردم وابسته بود که بدین معنا بود که شی باید روند رشد قوی را صرف نظر از ایدئولوژی خود ادامه می‌داد. بالاخره دو اتفاق رخ داد که این رویه را تغییر داد: جنگ تجاری و فناوری ایالات متحده و همه‌گیری.

اطلاع‌نگاشت ۳ پکن قصد دارد وابستگی به رشد و فناوری‌های پیشرفته را کاهش دهد

مقایسه راهبرد چرخه بزرگ بین‌المللی و راهبرد چرخه دوگانه

●● اهمیت نسبی توسعه اقتصادی چین
→ چرخه داخلی → چرخه خارجی

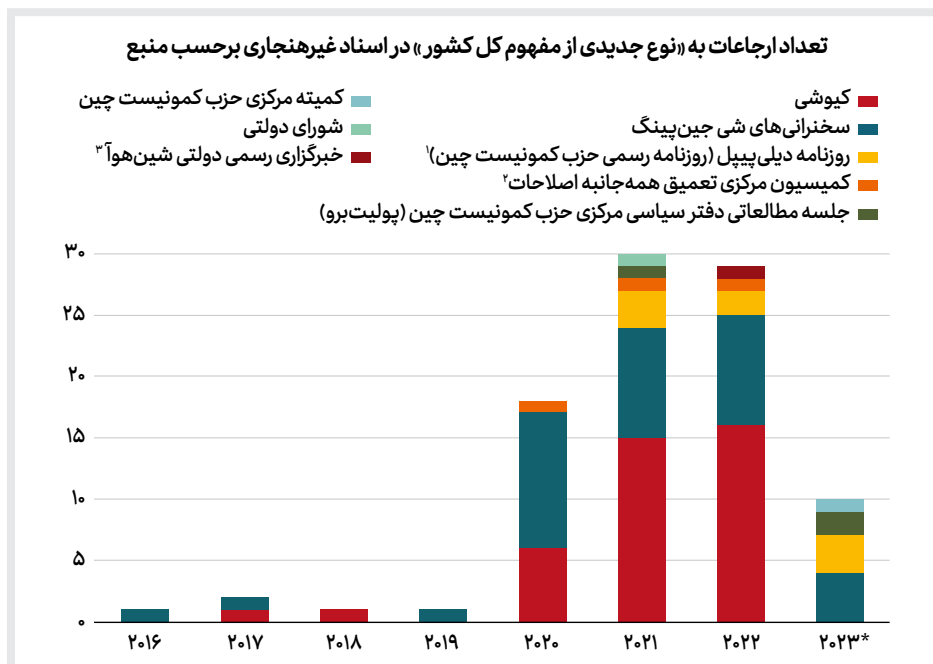


منبع: مریکس

1. Tiananmen Square

خودکفایی یک اصل دیرینه در ایدئولوژی حزب کمونیست چین- درواقع، در ایدئولوژی هر کمونیست یا به‌طور کلی ایدئولوژی هر اقتدارگرایی- است. باین‌حال، جدا از انواع محافظه‌کارانه‌تر ایدئولوژیک در حزب کمونیست چین یا شرکت‌های دولتی بزرگ چین، بخش اعظم بخش خصوصی، جامعه علمی و جامعه گسترده‌تر چین از این ایده حمایت نمی‌کردند. جنگ تجاری ایالات متحده و چین و مهم‌تر از آن جنگ فناوری که با اعمال محدودیت‌هایی بر شرکت‌های هواوی^۱ و زدتی‌ای همراه بود، این وضعیت را در حدود سال ۲۰۱۸ تغییر داد. شرکت‌های خصوصی به لحاظ فناوری توسط ایالات متحده محدود شدند. برای اولین بار در طول دهه‌های متمادی، این واقعیت پشت ایده تلاش همه‌جانبه ملت نهفته بود که شکاف فناوری برطرف شود و خودکفایی محقق شود. این امر فضای سیاسی قابل توجهی برای شی به وجود آورد تا ایدئولوژی اقتصادی خود را پیش ببرد (نمودار ۲).

همه‌گیری کوید-۱۹ نیز پیامد مشابهی داشت. شکست اولیه چین در مهار ویروس که بعدها سیاست موثر کوید- صفر در مواجهه با آن اتخاذ شد- برخلاف ماهیت سختگیرانه آن- در دو سال اول مثمرتر واقع شد. در مقایسه با سایر کشورهای جهان، چین باثبات به نظر می‌رسید و به «زندگی عادی» بازگشت- چیزی که رسانه‌های دولتی با پوشش دادن هرج و مرج جهانی در کنار گزارش‌های امیدبخش درباره رهبری پکن، با خوشحالی آن را به نمایش می‌گذاشتند. این مساله به شی فضای سیاسی داد تا رشد اقتصادی را به‌عنوان معیار موفقیت در دستیابی به سایر اهداف سیاسی از اولویت خارج کند. این مساله بدین معنا نیست که گفته شود سختگیری‌های متعدد در بخش فناوری و در بخش تدریس خصوصی یا املاک و مستغلات در صورت عدم شیوع همه‌گیری هرگز اتفاق نمی‌افتاد، بلکه پذیرش بی‌چون و چرای اقدامات مقابله با کوید-۱۹ فرصتی برای پیشبرد این اهداف ایجاد کرد.



نمودار ۲ درخواست‌ها برای بسیج کل کشور جهت تحقق اهداف شی افزایش ناگهانی پیدا کرده‌اند

نکته: داده‌های مربوط به سال ۲۰۲۳ در زمان تهیه گزارش تکمیل نشده بود.

منبع: مریکس

۴.۲. تحول از شرکت سهامی چین (China.inc) به شرکت سهامی حزب

کمونیست چین (CCP.inc)

اندیشه اقتصادی شی آگاهانه و با قصد و برنامه قبلی ظهور نکرد، بلکه در پاسخ به نقاط ضعف موجود در اقتصاد داخلی و تغییرات صورت گرفته در محیط خارجی که مقابله با ایالات متحده نمایانگر آن است، تکامل یافت و همه این عوامل باعث تقویت چشم‌انداز اقتصادی شی جین‌پینگ شد. حزب کمونیست چین به دنبال تسلط روزافزون خود بر نظام اقتصادی، درست مانند نظام سیاسی است. حزب از دستورالعمل راهبردی برای مهار

1. People's Daily (party building news)
2. Central Commission for Comprehensively Deepening Reforms
3. Xinhua

تصمیمات «اشتباه» بازار که باعث افزایش مخاطرات مالی می‌شوند و در پیشبرد اهداف راهبردی و یا «خطرزدایی» از غرب شکست می‌خورند، استفاده می‌کند. سیاست اقتصادی مساله‌محورتر می‌شود و مردم را برای مشکلات پیش‌رو آماده می‌سازد. یکی از اولویت‌ها، بازگرداندن رهبری حزب در عرصه نوسازی چین و ترویج امنیتی‌سازی همه‌چیز است.

در این شرایط حزب کمونیست چین می‌توانست به بخش خصوصی دسترسی پیدا کند که به اعتقاد شی از منافع ملی جدا شده و به خطرات نظام‌مند در بخش مالی دامن زده است. در نتیجه، برخی از موفق‌ترین و مشهورترین شرکت‌های خصوصی چین خود را در بن‌بست یافتند.

اول، پویش کاهش بدهی که در سال ۲۰۱۶ راه افتاد، شرکت‌های با بدهی بالا به‌ویژه در بخش‌های املاک و مستغلات را هدف قرار داد که باعث بدهی و خطرات بیش از اندازه‌ای در نظام مالی شده بودند. اگرچه شرکت‌های دولتی نیز هدف‌گذاری شده بودند تا عملکرد خود را بهبود بخشند، اما نهادهای نظارتی در سال ۲۰۱۷ بر شرکت‌های خصوصی از جمله شرکت خوشه‌ای صنعتی اچ‌ان‌ای گروپ^۱ و شرکت بیمه‌گر آنبانگ^۲ متمرکز شدند که به سرعت در حال گسترش بودند. این شرکت‌ها از آن زمان به ورشکستگی رسیده‌اند یا منحل شده‌اند و بنیان‌گذاران آن‌ها زندانی شده‌اند^۳.

برخی از موفق‌ترین شرکت‌ها و کارآفرینان به‌عنوان رقبای حزب برای در دست گرفتن قدرت در نظر گرفته می‌شدند. برجسته‌ترین مورد، بزرگ‌ترین عرضه‌کننده اولیه سهام جهان یعنی آنت فایننشال^۴ در سال ۲۰۲۰ بود که پس از آنکه بنیان‌گذار آن جک ما^۵ با

1. HNA Group

2. Anbang Insurance Group

3. Hale, Thomas. Financial Times (2021). "Creditors of Chinese conglomerate HNA begin bankruptcy proceedings." January, 29. <https://www.ft.com/content/0bd72906-e3eb-444d-a62b-6e16daf49ed0>. Accessed: August 30, 2023.

4. Ant Financial

5. Jack Ma

اظهارنظرات خود نظام بانکی تحت سلطه دولتی را به چالش کشید، متوقف شد.^۱ وی سپس در عمل سکوت اختیار کرد که این خود برای سایر کارآفرینان این پیام را دربرداشت که چه کسی زمام امور را در دست دارد و با سرکوب گسترده‌تر شرکت‌های فناوری متهم به «افزایش بی‌نظم سرمایه» همراه بود. این بدان معنا بود که آن‌ها آنقدر خوب عمل کرده بودند که سرمایه زیادی به قیمت از دست دادن سرمایه‌گذاری در مناطقی که توسط پکن تعیین شده بود، به سمت آن‌ها سرازیر می‌شد.

این را می‌توان به‌عنوان ادامه اولین پویش مبارزه با فساد شی در نظر گرفت که مقامات رسمی را هدف قرار می‌داد. البته این بار حزب کمونیست چین بخش خصوصی و کارآفرینان را هدف‌گذاری می‌کرد تا آن‌ها را وادار کند همسو با اهداف ایدئولوژیکی و سیاسی حزب- دولت عمل کنند. اگرچه این امر به‌منزله بازگشت به اقتصاد دستوری از طریق تصاحب شرکت‌های خصوصی توسط دولت نیست، اما مدل جدیدی است که منافع حزب را مهم‌تر از دولت و بخش خصوصی می‌داند و بدین‌ترتیب به تحول از شرکت سهامی چین (China.inc) به شرکت سهامی حزب کمونیست چین (CCP.inc) کمک می‌کند.^۲

ارتقای موقعیت
حزب در دوره
ریاست جمهوری
شی تغییر
چشمگیری در
اقتصاد سیاسی
چین به‌شمار
می‌آید.

1. McMorow, Ryan & Yu, Sun. Financial Times (2021). "The vanishing billionaire: how Jack Ma fell foul of Xi Jinping." April, 15. <https://www.ft.com/content/1fe0559f-de6d-490e-b312-abba0181da1f>. Accessed: August 30, 2023; Zhong, Raymond & Stevenson, Alexandra. The New York Times (2021). "Jack Ma Shows Why China's Tycoons Keep Quiet." April, 22. <https://www.nytimes.com/2021/04/22/technology/jack-ma-alibaba-tycoons.html>. Accessed: August 30, 2023.
2. Blanchette, Jude. China Leadership Monitor (2020). "From "China Inc." to "CCP Inc.": A New Paradigm for Chinese State Capitalism." December, 1. <https://www.prcleader.org/post/from-china-inc-to-ccp-inc-a-new-paradigm-for-chinese-state-capitalism>. Accessed: August 30, 2023; Naughton, Barry & Boland, Briana. CSIS (2023). "CCP Inc.: The Reshaping of China's State Capitalist System." January, 31. <https://www.csis.org/analysis/ccp-inc-reshaping-chinas-state-capitalist-system>. Accessed: August 30, 2023.

۵.۲. تمام بازیگران اقتصادی باید به پیشبرد اهداف راهبردی کمک کنند

چشم‌انداز اقتصادی شی طی سالیان سال توسعه یافته‌است. ارتقای موقعیت حزب توسط وی تغییر چشمگیری در اقتصاد سیاسی چین به‌شمار می‌آید. خو جین‌تائو زمانی سعی داشت شرکت‌های دولتی که از صنایع اصلی خود منحرف می‌شدند را توقیف کند، اما به خاطر منافع شخصی شکست خورد. حتی ارتش آزادی‌بخش جمهوری خلق چین (PLA) قبل از شی به دلیل طیف گسترده‌ای از سرمایه‌گذاری‌هایش در بخش خصوصی بدنام بود. شی با استفاده از ایدئولوژی توانست شرکت‌های دولتی را به‌طور جدی مهار کند و ارتش آزادی‌بخش خلق را وادار کرد تا سهام خود را واگذار کند و همزمان نظارت حزب کمونیست چین بر شرکت‌های خصوصی را نیز افزایش داد.

شی در اوایل دوران تصدی خود به‌وضوح مدل اقتصادی دو رکنی خو جین‌تائو را در پیش گرفت که در آن شرکت‌های خصوصی مسئول رشد و نوآوری بودند و شرکت‌های دولتی مسئولیت ثبات بخشی و مداخله را برعهده داشتند. میزان مشارکت حزب عمدتاً به دو عامل بستگی داشت:

اول، اهمیت راهبردی یک شرکت خاص: این امر از شرکت‌هایی که اهمیت راهبردی زیادی دارند و به‌عبارتی «کاهش‌دهنده‌های شکاف فناوری» هستند که به غلبه بر کسری فناوری چین در رابطه با اقتصادهای بازار لیبرال کمک می‌کنند، تا شرکت‌هایی که اهمیت راهبردی دارند اما کمتر حیاتی هستند و به‌عبارتی «پیشران‌های توسعه با ارزش بالا» هستند که حوزه‌های جدید رشد هستند و به ارتقای موقعیت چین در زنجیره‌های ارزش جهانی کمک می‌کنند، تا شرکت‌هایی که کمترین اهمیت راهبردی دارند، اما همچنان مهم هستند و به‌عبارتی حافظ ثبات اقتصادی هستند که وظایف حفظ اشتغال، مدیریت

زیرساخت‌های سنتی و آماد را برعهده دارند، تا بخش‌هایی که پکن با خصومت به آن‌ها می‌نگرد را دربرمی‌گیرد.

دوم، میزان نظارت/راهنمایی حزب- دولت که از زیاد تا کم متغیر است: این مساله در حوزه‌هایی که لازم است حزب کمونیست چین به منظور ترغیب نوآوری یا تثبیت جایگاه قهرمانان ملی انحصارگرا در داخل و خارج از کشور بر آن‌ها نظارت داشته باشد و همچنین حوزه‌هایی که حزب کمونیست چین می‌خواهد کنترل بیشتری بر آن‌ها داشته باشد (نظیر قهرمانان دیجیتال که حجم بالایی داده مصرف‌کننده را پردازش می‌کنند) و یا در بخش‌هایی که پکن مایل است به دلایل سیاسی آن‌ها را متوقف کند (نظیر صنعت یا تدریس خصوصی) منعکس می‌شود.

جدول ۱ چشم‌انداز شی: تعیین یک وظیفه خاص برای هر شرکت و تعیین نوع فعالیت هر شرکت در حوزه وظایف آن

		اهمیت راهبردی		
		کاهش دهنده‌های شکاف فناوری	پیش‌ران‌های توسعه با ارزش بالا	حافظ ثبات اقتصادی
میزان مدیریت/ نظارت حزب- دولت	باز	موارد ضروری	قله‌های فرماندهی جدید	غیرقابل اعتماد
		فناوری‌هایی که برای خودکفایی پکن نیاز هستند و تلاش کل ملت بر آن‌ها متمرکز است مثال: شرکت تولیدکننده نیمه‌هادی اس‌ام‌آی‌سی، سیستم عامل‌هایی مانند کایلین ^۱ ، نرم‌افزارهای صنعتی و مصرفی، توسعه تراشه علی‌بابا ^۲ ، هوش مصنوعی هایسنس ^۳	شرکت‌های دولتی کلیدی که در هدایت و تسهیل روند جهانی‌شدن چین نقش دارند مثال: قطارهای پرسرعت، هسته‌ای، هوافضا، فضا، کشتیرانی، کشتی‌سازی	نمی‌توان کاملاً از شر خطرات اجتماعی خلاص شد، اما این خطرات نیاز به نظارت گسترده‌ای دارند مثال: اینترنت مصرفی، بازی‌های شرکت تنسنت، مدارس آموزشی/ تدریس خصوصی

1. Kailin
2. Alibaba Chip
3. Hisense AI

میزان مدیریت / نظارت حزب - دولت	متوسط	قله‌های فرماندهی قدیمی	عوامل تقویت‌کننده مصرف	شرکت‌های برجسته خارجی
		عامل ثبات اقتصادی مهمی هستند، اما بسیار مهم است که به بازار به‌طور کامل اعتماد کنیم مثال: املاک و مستغلات، حمل‌ونقل، حمل‌ونقل ریلی	روند افزایش مصرف داخلی را تسهیل می‌بخشند و به برقراری ارتباط بین مصرف‌کنندگان شهری و تولیدکنندگان روستایی کمک می‌کنند مثال: خدمات و بسترهای دیجیتال، تجارت الکترونیک نظیر علی‌بابا کلود، علی‌اکسپرس، آماد (لجستیک) روستایی تائوپائو ^۱	رقبای پیشگام جهانی که به حمایت نیاز دارند مثال: در حوزه هوش مصنوعی (سامانه جامع و هوشمند مدیریت شهری با عنوان مغز شهر علی‌بابا، علی‌او ایس - سیستم عامل لونیگس، شرکت خدمات مالی گروه آنت ^۲)، سیستم عامل هارمونی هواوی ^۳ ، تنسنت
	پایین	کارفرمایان بدون ترقی	صعودکنندگان زنجیره ارزش	شرکت‌های برجسته مشهور خارجی و شرکت‌های برجسته داخلی ناشناس
		اشتغال‌زایی می‌کنند، اما در جاهای دیگر ارزش کمی دارند مثال: کالاهای مصرفی با ارزش پایین، خرده‌فروشی، خدمات مصرف‌کننده، شرکت‌های دولتی بومی	کالاها/ فناوری‌های غیرحساس که به مصرف و صادرات با ارزش بالاتر کمک می‌کنند مثال: کالاهای مصرفی با ارزش بالاتر، برندهای مصرف‌کننده روبه‌رشد نظیر شیائومی، آنتا، جیلی ^۴	تامین‌کنندگان فناوری‌های کلیدی که می‌توانند چین (کشور خارجی) را ترک کنند و یا این‌که زیر نظر حزب کمونیست چین فعالیت می‌کنند مثال: اکسان موبیل، بی‌ای‌اس‌اف، تسلا ^۵

منبع: مریکس

این تغییر رویه از نوعی تقسیم کار که براساس آن برای شرکت‌های دولتی نقش‌های خاص و برای شرکت‌های خصوصی نقش‌های دیگری تعریف شده بود، به نوعی از تقسیم

1. Alibaba Cloud, AliExpress, Rural Taobao
2. Alibaba City Brain, AliOS; Ant Group
3. Huawei Harmony OS
4. Xiaomi, ANTA, Geely
5. Exxon Mobil, BASF, Tesla

کار که نه براساس نوع مالکیت، بلکه براساس اهمیت راهبردی و میزان کنترل بر بازیگران فردی است، نقش‌های ویژه بسیاری ایجاد می‌کند که شرکت‌ها می‌توانند در مدل اقتصادی جدید شی جین‌پینگ ایفا کنند.

در سراسر متن به مجموعه‌ای از مطالعات موردی اشاره شده است که این تغییر را به تفصیل نشان می‌دهند. نسخه کامل این مطالعات موردی را می‌توان در پیوست این گزارش یافت. با این حال، شاید واضح‌ترین نمونه از نقش‌های راهبردی متنوعی که شرکت‌ها قرار است ایفا کنند، تفکیک برنامه‌ریزی شده علی‌بابا^۱ به شش خط کسب‌وکار مختلف باشد که در مطالعه موردی زیر شرح داده شده است.

مطالعه موردی: تفکیک شرکت علی‌بابا در راستای اهداف راهبردی ملی

ژاکوب گانتز^۲

غول خرده‌فروشی و تجارت الکترونیک چین، علی‌بابا، مدت‌ها به عنوان یک شرکت خصوصی کلیدی نیروی محرکه نوآوری و رشد گسترده بوده است. با این حال، پکن در سال‌های اخیر نظر منتقدانه‌ای نسبت به این شرکت و بنیان‌گذار آن - جک ما - دارد. خطوط کسب‌وکار خاص نظیر تامین مالی دیجیتال ذیل پویش حزب - دولت برعلیه «گسترش بی‌نظم سرمایه» به عنوان خطر برای ثبات اجتماعی - اقتصادی قلمداد می‌شوند. این در حالی است که سایر اهداف اجتماعی - اقتصادی در لوای «رفاه عمومی» و قوانین «ضد انحصار» نیز تحت تأثیر علی‌بابا قرار گرفته‌اند.

در همین حال، این غول فناوری تحت فشار قرار گرفته است تا در پویش خودکفایی فناوریانه چین نقش بیشتری ایفا کند، با این انتظار که از ظرفیت نوآورانه خود در خطوط کسب‌وکار مورد تقاضای مصرف‌کنندگان و همچنین در خطوط کسب‌وکاری که گلوگاه‌های

1. Alibaba
2. Jacob Gunter

راهبردی پکن هستند نیز استفاده کند. از این رو، تصمیم علی بابا مبنی بر تفکیک شرکت به ۶ نهاد با خطوط کسب و کار متفاوت نمونه بارزی از یک شرکت خصوصی است که پذیرفته است همسو با اهداف راهبردی پکن عمل کند.

نظارت مستقیم و برخوردهای شدید در مورد علی بابا با تنبیه‌های سیاسی و نظارتی

مسدود کردن عرضه اولیه سهام: در نوامبر ۲۰۲۰، پکن ناگهان عرضه اولیه سهام آنت فایننشال زیرمجموعه علی بابا (که قرار است بزرگ‌ترین عرضه اولیه سهام در طول تاریخ کشور باشد) را مسدود کرد.^۱

سرکوب نظارتی: چند روز پس از آن، اداره دولتی تنظیم بازار چین (SAMR)^۲ مقررات ضد انحصار درباره تبصره‌ای که در فوریه ۲۰۲۱ نهایی شده بود را منتشر کرد. این اقدامات به‌طور خاص صنعت پلتفرم اینترنتی را هدف قرار می‌دهند. قیمت سهام علی بابا هنوز بهبود نیافته است و بالاترین قیمت آن در ۳۰ اکتبر ۲۰۲۰ معادل ۲۶۱ یورو به ازای هر سهم بود که کاهش قابل توجهی یافت و به ۱۹۸ یورو در پایان سال ۲۰۲۱ و ۹۹ یورو در پایان سال ۲۰۲۲ رسید.^۳

سهام ویژه: حزب- دولت با استفاده از ابزار سرمایه‌گذاری دولتی، ۱ درصد از سهم که برای آن حق تصمیم‌گیری نهایی و و تو در دو تا از واحدهای تابعه علی بابا ایجاد می‌کند را خریداری کرد. گروه رسانه‌ای ژجیانگ^۴ ۱ درصد از واحد فیلم و تلویزیون یوکو^۵ را خریداری

1. Zhu, Julie; Shen, Meg & Roumeliotis, Greg. Reuters (2020). "China slams the brakes on Ant Group's \$37 billion listing." November, 3. <https://www.reuters.com/article/us-ant-group-ipo-idUSKBN27J1OS>. Accessed: August 30, 2023.

2. State Administration for Market Regulation

3. State Administration for Market Regulation (2021). "国务院反垄断委员会关于平台经济领域的反垄断指" (Antimonopoly Committee of the State Council's Antimonopoly Guidelines on the Platform Economy Area). July, 2. https://www.gov.cn/xinwen/2021-02/07/content_5585758.htm. Accessed: August 30, 2023.

4. Zhejiang Media Group

5. Alibaba's Youku Film and TV unit

کرد و همزمان نهاد زیرمجموعه اداره فضای مجازی چین (CAC)^۱ نیز ۱ درصد از سهام گوانگژو لوجیاو^۲ زیرمجموعه علی‌بابا را خریداری کرد.^۳

رفاه عمومی: علی‌بابا در سپتامبر ۲۰۲۱ صندوق رفاه عمومی^۴ را تأسیس کرد و طبق برنامه قرار شد ارزش آن تا سال ۲۰۲۵ به ۱۵/۵ میلیارد دلار برسد. حمایت از شرکت‌های کوچک و متوسط، افزایش بیمه کارگران در اقتصاد گیگ^۵، و ارتقای توسعه روستایی از جمله اهداف صندوق مذکور به‌شمار می‌آیند.^۶

خودکفایی فناوریانه: فعالیت‌های تحقیق و توسعه علی‌بابا و همکاری‌های آن در این حوزه همواره به‌طور خاص بر بخش طراحی زنجیره ارزش نیمه‌هادی‌ها متمرکز بوده است. البته این شرکت به‌تازگی سرمایه‌گذاری‌های خود در زمینه رفع شکاف فناوری در سایر بخش‌های زنجیره ارزش را نیز گسترش داده است.

علی‌بابا ساختار خود را در راستای اهداف پکن تغییر می‌دهد

علی‌بابا نه تنها به‌طور کامل با سختگیری‌های نظارتی در ارتباط با قوانین داده و ضدانحصار همسو شده است، بلکه با اهداف خودکفایی فناوریانه پکن در زمینه فناوری‌هایی که پیش از این در حال توسعه آن‌ها بود (مانند راه‌حل‌های ابری و هوش مصنوعی) و همچنین در سایر فناوری‌های مورد نیاز پکن (مانند زنجیره ارزش گسترده‌تر نیمه‌هادی‌ها) نیز همسو شده است.

1. Cyberspace Administration of China

2. Alibaba's Guangzhou Lujiao

3. Reuters (2023). "China acquires 'golden shares' in two Alibaba units." January, 13. <https://www.reuters.com/technology/china-moving-take-golden-shares-alibaba-tencent-units-ft-2023-01-13/>. Accessed: August 30, 2023.

4. Common Prosperity fund

5. Gig-economy

6. Goh, Brenda. Reuters (2021). "China's Alibaba to invest \$15.5 bln for 'common prosperity'." September, 2. <https://www.reuters.com/world/china/chinas-alibaba-invest-155-bln-towards-commonprosperity-2021-09-02/>. Accessed: August 30, 2023.

درواقع، علی‌بابا چنان مطیعانه با اهداف موردنظر حزب- دولت همراه شده‌است که بنیان‌گذار آن جک ما هم‌اکنون تا حد زیادی از شرکت و زندگی عمومی کنار کشیده‌است و این شرکت را به ۶ واحد با خطوط کسب‌وکار مختلف شامل تجارت الکترونیک مستقر در چین، تجارت الکترونیک جهانی، آماد، رایانش ابری، نقشه‌برداری دیجیتال و تحویل غذا، و رسانه و سرگرمی تفکیک کرده‌است. هریک از این شرکت‌های تابعه توسط مدیر عامل مختلفی به‌طور مستقل اداره می‌شوند و درواقع، هدف این است که این واحدها از انعطاف‌پذیری لازم جهت فعالیت در یک محیط متغیر برخوردار باشند و به‌ویژه هر واحد به‌طور راحت‌تر بتواند عرضه اولیه سهام را به‌موقع و در زمان مناسب دنبال کند.

به غیر از هدف فوق‌الذکر، تفکیک شرکت امکان همسویی سیاسی متمایزتری را فراهم می‌آورد. به‌عنوان مثال، نهاد رسانه و سرگرمی باید به آرامی و هم‌راستا با آنچه که به لحاظ سیاسی در هر زمان معین صحیح است و بدون آسیب‌رساندن به خطوط کسب‌وکار دیگر عمل کند. به‌همین ترتیب، تفکیک تجارت الکترونیکی چینی و جهانی باعث می‌شود راحت‌تر بتوان با نظام‌های داده متفاوت تطابق یافت. درنهایت، تفکیک رایانش ابری و به همراه آن بخش اعظم زنجیره ارزش نیمه‌هادی‌ها و نوآوری در حوزه هوش مصنوعی و رایانش کوانتومی این فرصت را در اختیار شرکت قرار می‌دهد تا به تحقق اهداف فناوری و نوآوری پکن کمک کند، بدون این‌که درگیر حساسیت سایر خطوط کسب‌وکار شود [۱].

جعبه ابزار نو ظهور حزب- دولت، شرکت ها را با خود همراه می کند

یافته های کلیدی

- شی اصلاحات قبلی را لغو نمی کند، بلکه اختیار بیشتری به حزب- دولت می دهد تا زیست بومی برای هدایت بازیگران اقتصادی شکل دهد.
- شی مدل قدیمی که در آن شرکت های دولتی مسئولیت پیشبرد اهداف ملی و شرکت های خصوصی مسئولیت ارتقای رشد برعهده داشتند را کنار گذاشت و به نظر می رسد که درباره مالکیت مردد هست و اهداف مختلفی برای شرکت ها براساس درجه اهمیت آن ها در اهداف راهبردی خود در نظر گرفته است.
- پکن با استفاده از جعبه ابزار سیاست ها، مقررات و ابزارهای غیررسمی سعی دارد بازیگران اقتصادی که همسو با اهداف راهبردی عمل نمی کنند را تغییر شکل دهد و یا این که از شرکت هایی که همراه و مسئولیت پذیر هستند، حمایت کند. مالکیت/ حکمرانی، مشوق ها و تنبیه ها از جمله ابزارهای کلیدی محسوب می شوند.

یافته‌های کلیدی

■ دولت به این واقعیت واقف است که شرکت‌های خصوصی اغلب از پویایی و خلاقیتی برخوردار هستند که شرکت‌های دولتی فاقد این ویژگی‌ها برای خلق نوآوری و تجاری‌سازی فناوری‌های نوظهور- عناصر کلیدی در دستورکار توسعه جدید چین- هستند. با این حال، آن‌ها گاهی اوقات نیاز به راهنمایی دارند تا در زمینه توسعه فناوری «مناسب» فعالیت کنند.

در ظاهر ممکن است چنین به نظر برسد که روند اصلاحات بازار در جریان است، اگر حتی با شتاب پیش نرود. شی جین‌پینگ به‌طور لفظی از «نقش تعیین‌کننده بازار» حمایت می‌کند و شی و مقامات مسئول در دولت وی اغلب این موضوع را تکرار می‌کنند که «۵۰ درصد درآمد مالیاتی، ۶۰ درصد تولید ناخالص داخلی، ۷۰ درصد نوآوری و ۸۰ درصد اشتغال شهری» به شرکت‌های خصوصی تعلق دارد.^۱ سهم شرکت‌های خصوصی در بخش‌های کلیدی و حضور آن‌ها در ۱۰۰ شرکت برتر به‌طور پیوسته در حال افزایش است.^۲

بازارهای مالی چین نیز پیشرفته‌تر شده‌اند. شرکت‌های خصوصی در همه جا حضور دارند و بازارهای مالی خود را به‌گونه‌ای تنظیم می‌کنند که نیازهای این پیشران‌های نوآوری را مرتفع سازند. طی ۱۵ سال گذشته، بازارهای بورس نظیر نکست چین^۳ (۲۰۰۹)، استار مارکت^۴ (۲۰۱۹) و بازار بورس پکن^۵ (۲۰۲۱) به‌منظور تامین مالی شرکت‌های به‌سرعت

1. Zhang, Chunlin (2019). How much Do State-Owned Enterprises Contribute to China's GDP and Employment. Washington, D.C.: World Bank Group; and Asia Financial (2021). "China's Liu He Reassures Private Businesses Rattled by Crackdowns." September, 6. <https://www.asiafinancial.com/chinas-liu-he-reassures-private-businesses-rattled-by-crackdowns>. Accessed: August 30, 2023.

2. Huang, Tainlei & Véron, Nicolas (2022). The Private Sector in China: The Evolving Ownership Structures of the Largest Companies in the Xi Jinping Era. Washington, D.C.: Peterson Institute for International Economics.

3. ChiNext

4. STAR Market

5. Beijing Stock Market

در حال رشد کشور که به اندازه کافی توسط نظام بانکی دولتی حمایت نشده‌اند، راه اندازی شده‌اند. حجم سرمایه‌گذاری خطرپذیر نیز به موازات راه اندازی مجراهای سرمایه‌گذاری جدید برای خارجی‌ها نظیر سازوکار اتصال سهام (استاک کانکت)^۱ که امکان مشارکت در بازارهای سرمایه چین مانند هنگ کنگ، شانگهای و شنجن^۲ را فراهم می‌آورد، رشد یافته‌است.^۳

در ظاهر ممکن
است چین به
نظر برسد که روند
اصلاحات بازار
در حال پیشرفت
است.

امروزه این گونه اصلاحات بازار منتفی نشده‌اند، اما عملکرد و محدوده قیمت‌ها که بیانگر فعالیت‌های اقتصادی هستند به مراتب بیشتر محدودکننده شده‌اند. قیمت‌ها به عنوان سازوکار هماهنگ‌کننده در یک طیف بالاتر و پایین‌تر که دولت در آن احساس راحتی می‌کند، نوسان دارند (مشابه نرخ تبادل ارز مدیریت شده رنمینبی). تغییرات سریع و ناگهانی به طور فزاینده‌ای باعث ایجاد واکنش سیاستی برای «اصلاح» بازار می‌شوند. در مواجهه با فشار فزاینده خروج سرمایه ناشی از کاهش نرخ ارز، بانک جمهوری خلق چین (PBOC)^۴ «عامل ضد چرخه‌ای» مبهمی- تعدیل نرخ‌های روزانه یوان توسط بانک مرکزی- را معرفی کرد تا به روند هدایت بازار «کمک کند»^۵. مداخله بی‌ملاحظه دولت در جریان سقوط بازار سهام در سال ۲۰۱۵ یا مداخلات جهت مدیریت قیمت کالاها در سال ۲۰۲۱ نمونه‌های بارز دیگر به شمار می‌آیند^۶. همزمان با افزایش سطح مداخله، قیمت‌ها به عنوان عامل تنظیم‌گر

1. Stock Connect Mechanism

2. Hong Kong, Shanghai, and Shenzhen

3. The Shanghai-London Stock Connect was expanded in 2021 to include Shenzhen-listed companies as well as access to capital markets in Germany and Switzerland. Reuters (2021). "Shanghai-London Stock Connect to include Germany, Switzerland." December, 17. <https://www.reuters.com/business/china-securities-regulator-says-broaden-shanghai-london-stockconnect-2021-12-17/>. Accessed: August 30, 2023.

4. People's Bank of China

5. Zenglein, Max J. & Kornfeldt, Maximilian (2019). MERICS China Monitor: China's caution about loosening cross-border capital flows. Berlin: Mercator Institute for China Studies.

6. Reuters (2021). "China intervenes to manage commodity prices." August, 4. <https://www.reuters.com/world/china/china-intervenes-manage-commodity-prices-2021-08-04/>. Accessed: August 30, 2023.

اقتصاد اهمیت خود را از دست می‌دهند. حزب کمونیست چین بیش از پیش به عنوان عامل تعیین‌کننده در تعیین میزان عرضه، تولید و سرمایه‌گذاری در نظر گرفته می‌شود.

۱.۳. شی اصلاحات قبلی را لغو نمی‌کند، اما به حزب کمونیست چین اختیار

بیشتری می‌دهد

همزمان با این که شرکت‌های خصوصی در بخش‌های راهبردی مهم جای پای محکمی پیدا کرده‌اند، حزب کمونیست چین ناگزیر شده است نظام انضباطی و ساختار مشوق جدیدی تعریف کند تا کارآفرینان رانت‌خوار را ملزم کند که در راستای منافع حزب عمل کنند. این اقدام تا حدی از طریق مداخلات نظارتی در بخش‌هایی که قبلاً عمدتاً فاقد نظارت بودند، صورت گرفته است. به منظور افزایش نظارت سیاسی و عملیاتی بر شرکت‌های خصوصی، اقدامات نظارتی با وابستگی قوی‌تر حزب به ابزارهای سنتی مدیریت و هدایت اقتصادی از طریق نظام مالی تحت کنترل دولت تکمیل شده‌اند. با توجه به تغییر ساختار اقتصادی، حزب-دولت جعبه‌ابزار خود را تکمیل کرده و به طور فزاینده‌ای به بخش خصوصی به منظور تحقق اولویت‌های ملی بلندپروازانه متوسل شده است.

چنانچه در مورد علی‌بابا نشان داده شد، پکن از مجموعه روبه‌رشد سیاست‌ها، مقررات و ابزارهای غیررسمی خود برای تغییر شکل بازیگران اقتصادی که همسو با اهداف راهبردی نیستند و یا برای هدایت و حمایت شرکت‌هایی که عموماً با این روند موافق هستند، استفاده می‌کند. به طور کلی، این ابزارهای جدید به سه گروه طبقه‌بندی می‌شوند: مالکیت/حکمرانی،

**پکن بازیگران
اقتصادی که
همسو با اهداف
راهبردی نیستند
را تغییر شکل
می‌دهد.**

تنبیه‌ها و مشوق‌ها. در این بخش هریک از این موارد به اختصار شرح داده می‌شوند و در مطالعات موردی در پایان این گزارش با جزئیات بیشتری به آن‌ها پرداخته می‌شود.

مالکیت/ حکمرانی

- مالکیت مستقیم؛
- مالکیت مختلط/ مالکیت مختلط معکوس؛
- سهام ویژه؛
- نقش حزب در فرآیند تصمیم‌گیری؛
- محدودیت‌های دسترسی به بازار؛
- زنجیره‌های ارزش ادغام عمودی؛ و
- تسهیل ورود و خروج سرمایه‌گذاری.

ابزارهای مالکیت/ حکمرانی باعث می‌شوند که پکن در فرآیندهای تصمیم‌گیری بازیگران اقتصادی نفوذ مستقیم داشته باشد. برخی از این موارد از طریق ابزار مرسوم نظیر مالکیت مستقیم شرکت‌های دولتی در سطح مرکزی یا حتی داخلی دولت یا از طریق محدودیت‌های دسترسی به بازار اتفاق می‌افتند که از دیرباز شرکت‌های خصوصی خارجی را ناگزیر به مشارکت در سرمایه‌گذاری‌های مشترک با شرکای بومی (اغلب تحت مالکیت دولت) کرده است و در نتیجه امکان هدایت تصمیم‌گیری‌ها توسط حزب-دولت فراهم می‌شود. سایر ابزارها در نتیجه اقدامات اخیر دولت از قبیل اصلاحات مالکیت مختلط ایجاد شده‌اند که به روش‌های مختلف بین شرکت‌های دولتی و خصوصی ارتباط برقرار می‌کنند. کاربست سهام ویژه در شرکت‌های خاص ابزار دیگری است که از طریق آن حزب-دولت اطمینان حاصل می‌کند حق تصمیم‌گیری نهایی و وتو دارد. در نهایت، حزب-دولت ابزارهای منحصربه‌فرد دیگری برای مداخله در اختیار دارد که به عنوان نمونه می‌توان به وظایف اعضای هیئت‌مدیره حزب، توانایی تسهیل ورود و خروج سرمایه‌گذاری (جهت واگذاری دارایی‌های سمی از شرکت‌هایی نظیر غول املاک چینی

«اورگرانده»^۱ یا افزایش بودجه از طریق فروش سریع مانند کاری که غول فناوری هواوی با برند تلفن هوشمند «آنر»^۲ انجام داد یا توانایی کمیسیون مدیریت و نظارت بر دارایی دولتی (SASAC)^۳ جهت استفاده از مالکیت خود بر چندین شرکت دولتی در یک زنجیره ارزش معین برای هماهنگی اقدامات اشاره کرد.

تنبیه‌ها

■ دستورالعمل نظارتی؛

■ اقدامات «سرکوب‌گرانه» و «اصلاحات»؛

■ مسدود کردن عرضه اولیه سهام؛

■ تقاضاهای رفاه عمومی؛ و

■ واگذاری وظایف به «گروه‌های ملی».

پکن با استفاده از تنبیه‌های موردنظر خود از این فرصت برخوردار می‌شود تا بازیگران قانون‌گریز را از چیزهایی که پکن در اهداف خود نگنجانده است، دور کند. این امر از طریق دستورالعمل نظارتی مرسوم محقق می‌شود که شامل ترغیب تبعیت قانونی (همانند نظام حقوقی جدید داده‌ها و فضای مجازی) و یا اخطار سیاسی از طریق «اقدامات سرکوب‌گرانه» و «پویش‌های اصلاحات» (نظیر انتخاب بخش بسترهای اینترنتی در اولین مرحله اجرای قوانین داده‌ها و فضای مجازی به منظور اخطار به سایر صنایع) می‌شود. این امر همچنین شامل اقداماتی نظیر جلوگیری از عرضه سهام اولیه برنامه‌ریزی شده در دستورالعمل سیاسی می‌شود. برخی از تنبیه‌ها زیاد ناراحت‌کننده یا مخرب به نظر نمی‌رسند و به نوعی ابزاری برای اصلاح و جبران هستند که به عنوان نمونه می‌توان

1. Evergrande

2. HONOR

3. State-owned Assets Supervision and Administration Commission

به استقبال از رفاه عمومی با اختصاص میلیاردها دلار بودجه به صندوق رفاه عمومی یا پیوستن به «گروه‌های ملی» باهدف رفع شکاف‌های فناوری راهبردی اشاره کرد.

تشویق‌ها

- یارانه‌های مستقیم/ معافیت‌های مالیاتی؛
- بانک‌های سیاست‌گذاری؛
- وام‌های ارزان‌قیمت؛
- فهرست سهام سودمند؛
- تضمینی‌های ضمنی؛
- صندوق هدایت دولتی؛
- اعطای لقب غول‌های کوچک؛
- اعطای لقب شرکت‌های فناوری پیشرفته و نوین؛
- پایگاه مشتری تضمین‌شده؛
- حمایت از تحقیق و توسعه؛ و
- بازار داخلی محافظت‌شده.

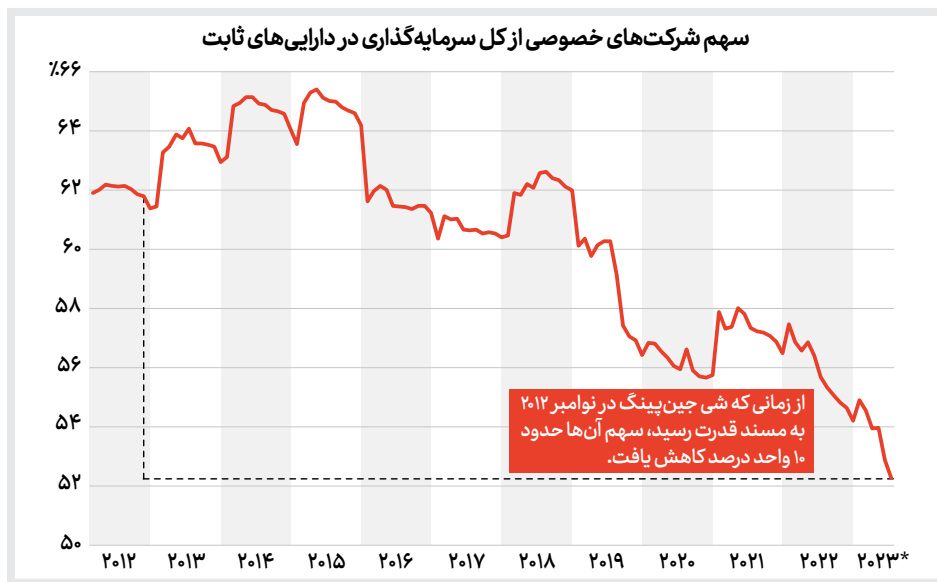
پکن از مشوق‌ها به عنوان ابزاری برای حمایت مستقیم از بازیگران اقتصادی که همسو با اهداف ملی عمل می‌کنند و کمک به تسهیل موفقیت آن‌ها استفاده می‌کند. مشوق‌ها شامل بسیاری از ابزارهای متداول حمایتی دولت نظیر یارانه‌ها، معافیت‌های مالیاتی، وام‌های ارزان‌قیمت از بانک‌های سیاست‌گذاری و تجاری دولت، تضمینی‌های ضمنی برای شرکت‌های دولتی و محافظت در برابر رقابت خارجی می‌شوند. بااین حال، سازوکارهای حمایتی جدیدی در سال‌های اخیر باهدف کمک به تحقق اهداف راهبردی به‌ویژه اهداف مرتبط با رفع شکاف فناوری ایجاد شده‌اند. فهرست‌های سهام مقرون به صرفه در بازارهای

حزب بهتر می‌داند: همسوکردن بازیگران اقتصادی با اهداف راهبردی چین

خاص فناوری و شرکت‌های کوچک و متوسط، صندوق‌های هدایت دولتی، اعطای لقب غول کوچک (شرکت‌های کوچک فعال در مراحل کلیدی توسعه) یا شرکت فناوری پیشرفته و نوین، پایگاه‌های مشتری تضمین شده از طریق تدارکات دولتی یا حمایت از مشتریان شرکت‌های دولتی، و حمایت گسترده در زمینه تحقیق و توسعه از طریق راهبرد زنجیره نوآوری چین از جمله این مشوق‌ها به‌شمار می‌آیند.

۲.۳. تعیین نقش‌های روبه‌رشد برای شرکت‌های خصوصی

سیاست‌های اقتصادی به‌طور فزاینده‌ای بر شرکت‌های خصوصی به‌ویژه شرکت‌های کوچک و متوسط با فناوری پیشرفته متمرکز هستند و این شرکت‌ها را به‌عنوان بازیگران کلیدی در حل مسائل مهم نظیر تنگناهای فناوری و خودکفایی اقتصادی تلقی می‌کنند (به نمودار ۳ رجوع شود).



نمودار ۳ نقش بخش خصوصی در زمینه سرمایه‌گذاری در دوران شی جین‌پینگ کاهش یافت

* از ابتدای سال تا جولای ۲۰۲۳

منبع: اداره ملی آمار چین

بخش فناوری از «فضاهای محصور» بهره‌مند شده است که از شرکت‌های خصوصی در برابر رقابت خارجی محافظت می‌کند. هم‌اکنون که شرکت‌های خصوصی به شرکت‌های راهبردی مهمی تبدیل شده‌اند، حزب کمونیست چین کنترل بیشتری بر آن‌ها اعمال می‌کند. اهمیت روزافزون شرکت‌های خصوصی در سیاست‌ها نیز هدایت بیشتر حزب- دولت را می‌طلبد تا بر اهداف کلیدی تمرکز کنند (به نمودار ۴ رجوع شود). مدیران برجسته از شرکت‌های خصوصی درخواست می‌کنند که «فعالیت‌های خود در زمینه نوآوری‌های حوزه علم و فناوری را به‌طور مستمر افزایش دهند [...] و تلاش کنند به نیرو محرکه برای رفع مشکل گلوگاه فناوری تبدیل شوند»^۱. دولت واقف است که شرکت‌های خصوصی اغلب از پویایی و خلاقیتی برخوردار هستند که شرکت‌های دولتی فاقد این ویژگی‌ها برای خلق نوآوری و تجاری‌سازی فناوری‌های نوظهور- عناصر حیاتی در دستورکار توسعه جدید چین- هستند. راهنمایی و هدایت بیشتر شرکت‌های خصوصی با تشویق‌ها و تنبیه‌های جدید همراه است. اگر شرکت‌های خصوصی از راهنمایی‌های حزب- دولت پیروی کنند، آن‌ها از حمایت سیاستی مستقیم و غیرمستقیم و گزینه‌های تامین مالی بهتر برخوردار می‌شوند. سیاست رده‌بالایی که در سال ۲۰۱۹ توسط کمیته مرکزی حزب کمونیست (CCPCC)^۲ و شورای دولتی^۳ منتشر شد نیز بر بهبود محیط کسب و کار و گزینه‌های تامین مالی برای شرکت‌های خصوصی جهت بهره‌گیری از نوآوری آن‌ها در راستای اهداف ملی متمرکز است^۴. به علاوه، حزب از بخش خصوصی انتظارات بیشتری دارد تا اولویت‌های ملی را عملی کنند و به‌طور

1. Economic Daily (2020). “民营企业在构建新发展格局中肩负重大历史使命” (Private enterprises shoulder a major historical mission in building a new development pattern). December,

2. https://www.gov.cn/xinwen/2020-12/02/content_5566354.htm. Accessed: August 30.

2. China's Communist Party Central Committee

3. State Council

4. Central Committee of the Communist Party of China & State Council (2019). “中共中央 国务院关于营造更好发展环境支持民营企业改革发展的意见” (Opinions of the Central Committee of the Communist Party of China and the State Council on Creating a Better Development Environment to Support the Reform and Development of Private Enterprises). December, 22. https://www.gov.cn/zhengce/2019-12/22/content_5463137.htm. Accessed: August 30.

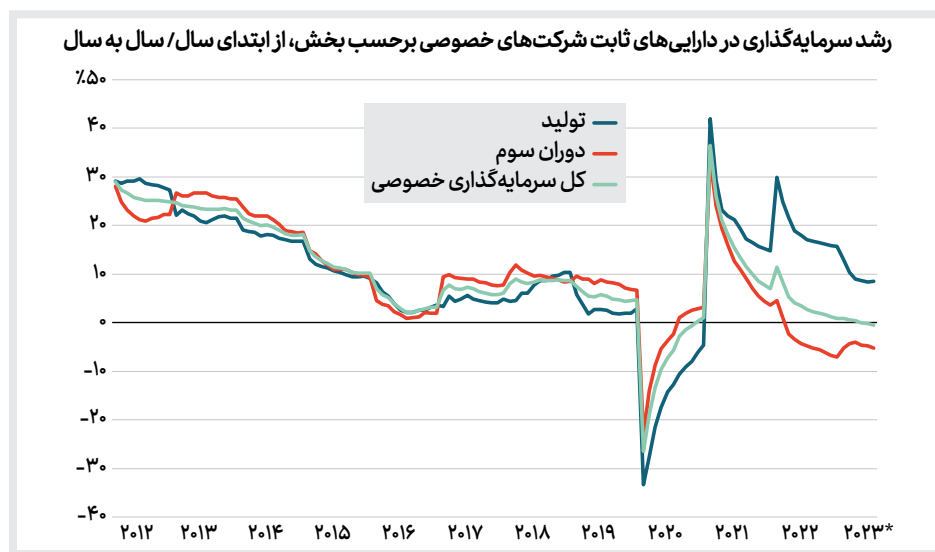
متعهدانه در تمامی موارد به حزب گوش فرادهند و از دستورالعمل آن تبعیت کنند.^۱ این امر به هیچ وجه به معنی آن نیست که همه شرکت‌ها تحت نظارت شدید حزب-دولت قرار دارند. بخش عمده‌ای از شرکت‌های خصوصی در حوزه‌هایی که از نظر پکن دارای اهمیت راهبردی هستند، فعالیت ندارند. حتی در برخی از صنایع مهم نظیر بخش وسایل نقلیه انرژی نو که برای گذار سبز چین کلیدی است و بخش رشد مهمی محسوب می‌شود که در آن شرکت‌های چینی پیشگام هستند، حزب-دولت فضای قابل توجهی به بازیگران خصوصی داده است.

چین رویکرد بسیار آسان‌گیری در این بخش برای هدایت سازندگان وسایل نقلیه انرژی نو اتخاذ کرده است و در عین حال، قسمت اعظم کمک‌های دولت را به این بخش اختصاص داده است تا بدین ترتیب بتواند تقاضا را افزایش دهد- و عملاً فضای بسیاری به فعالان این حوزه اختصاص داده است تا رقبا بتوانند با بهره‌مندی از آن‌ها در این عرصه تلاش کنند. سپس به محض این که تعدادی از سازندگان وسایل نقلیه انرژی نو به عنوان شرکت‌های ارزشمند تجاری ظاهر شدند، پکن استانداردهای سختگیرانه‌ای اتخاذ کرد و کمک‌های دولتی را قطع کرد- که سرانجام ضعیف‌ترین بازیگران از میدان خارج شدند و فضای باقیمانده در اختیار نویدبخش‌ترین برندهای وسایل نقلیه انرژی نو در چین قرار گرفت. حداقل از زمان سومین مجمع عمومی در سال ۲۰۱۳، رهبری نسبت به بهینه‌سازی سیاست‌های اقتصادی اقدام کرده است تا نظام اقتصادی کارآمدتری (که تا حدی تحت سیطره نیروهای بازار قرار دارد) ایجاد کند که همزمان از راهنمایی‌های حزب نیز

1. Xinhua News Agency (2020). “指导开创民营经济统战工作新局面的纲领性文献——中央统战部负责人《关于加强新时代民营经济统战工作的意见》答记者问” (The person in charge of the United Front Work Department of the Central Committee answers reporters' questions on "Opinions on Strengthening the United Front Work of the Private Economy in the New Era"). September, 16. https://www.gov.cn/zhengce/2020-09/16/content_5543717.htm. Accessed: August 30, 2023.

تبعیت کند. شی جین‌پینگ به برتری و مزیت محیط رقابتی در تخصیص منابع اقتصادی برحسب کارآیی بازار به‌منظور رشد و توسعه عمومی اذعان دارد. با این حال، در بخش‌هایی که در آن‌ها سرمایه‌گذاری از منظر بازار کارآمد نیست، اما از نظر رهبری برای رقابت فناورانه چین در مقیاس جهانی ضروری هستند، مداخله حزب- دولت ضرورت می‌یابد. این مساله به اعتقاد حزب کمونیست چین به‌عنوان تناقض تلقی نمی‌شود.

در دوران شی جین‌پینگ، سهم شرکت‌های خصوصی در سرمایه‌گذاری در دارایی‌های ثابت چین حدود ۱۰ واحد درصد کاهش یافته است. با وجود این تغییرات چشمگیر، چین دارای اقتصاد دستوری نیست که در آن همه شرکت‌ها با سرمایه‌گذاری در «اقتصاد واقعی» از حزب حاکم تبعیت کنند. کاهش سرمایه‌گذاری شرکت‌های خصوصی اساساً به دلیل رکود در بخش خدمات و املاک و مستغلات است، در حالی که سرمایه‌گذاری در تولید با رشد دو رقمی همراه بوده است.



نمودار ۴ سرمایه‌گذاری‌های بخش خصوصی در تولید در حال افزایش است

* از ابتدای سال تا جولای ۲۰۲۳
منبع: اداره ملی آمار چین

البته بخش خصوصی تمایل چندانی ندارد که از نفوذ روزافزون حزب کمونیست چین تبعیت کند و این امر حزب را ملزم می‌کند تا ابزارهای جدیدی برای کنترل و هدایت آن‌ها در پیش بگیرد. شرکت‌های خصوصی همچنان از فرصت‌های مشابه همان فرصت‌های موجود در نظام‌های سرمایه‌داری برخوردار هستند. با این حال، سازوکارهای بازار از جمله نحوه عملکرد شرکت‌های خصوصی و بازارهای مالی به‌طور روزافزونی توسط حزب کمونیست چین هدایت می‌شوند- حتی اگر نگوییم تحت سلطه حزب قرار دارند. به‌طور کلی، حزب کمونیست چین سعی دارد نظامی از قوانین اقتصادی ارائه کند که به‌طور موثری کنترل حزب را با سازوکارهای بازار ادغام کند [۱].

پکن مسلمانان در مسیر خودکفایی فناوریانه پیش می‌رود

یافته‌های کلیدی

- خودکفایی فناوریانه در اقتصاد مبتنی بر ژئوپلیتیک هدف اصلی است که شی جین‌پینگ در دستورکار اقتصادی خود قرار داده است.
- «رویکرد کل ملت» بر رفع شکاف‌های فناوری و کاهش وابستگی چین به بازیگران خارجی متمرکز است که به اعتقاد شی قصد دارند مانع پیشرفت چین شوند.
- حزب-دولت با در دست گرفتن زنجیره نوآوری، تمام بازیگران را در دستیابی به اثربخشی فناوری و کارآیی بازار هدایت می‌کند و از آن‌ها در این زمینه حمایت می‌کند و همزمان جهت متمرکزسازی و کارآمدسازی تمامی موارد از تحقیقات پایه تا تجاری‌سازی تلاش می‌کند.

یافته‌های کلیدی

■ پکن تا جایی که بتواند، حتی به قیمت کاهش کارآیی، راه‌حل‌های بومی را ترویج خواهد کرد. البته این کشور از سرمایه‌گذاران خارجی هم در حوزه‌هایی که دارای بیشترین شکاف فناوری است، استقبال می‌کند- برخورداری از تامین‌کنندگان فناوری خارجی امن و مستقر در داخل کشور بهتر از این است که به واردات آسان و هدفمند متکی باشد.

■ چین از برتری خود در مواد خام بهره می‌گیرد و همزمان به دنبال فناوری‌های تحول‌آفرینی است که می‌تواند در آن‌ها به موقعیت پیشگام دست یابد تا از آن‌ها به‌عنوان برگ‌های برنده در رقابت‌های فناوری بین‌المللی استفاده کند.

اقتصاد سیاسی مبتنی بر ژئوپلیتیک شی جین‌پینگ در نحوه دنبال کردن نوآوری در چین و همچنین نحوه تحقق مزایای نوآوری کاملاً نمایان است. با توجه به پیشرفت چشمگیر چین در معرفی خود به‌عنوان قدرت برتر فناوری، طبیعتاً انتظار می‌رود که بهره‌وری کل عوامل تولید در نتیجه‌ی افزایش بازده حاصل از دستاوردهای فناوری افزایش یابد. این در حالی است که بهره‌وری کل عوامل تولید روند نزولی دارد که این سوال مطرح می‌شود که مزایا و سودهای حاصله به کجا رفته‌است¹. به جای این‌که سود حاصله به سمت بهره‌وری برود، قسمت اعظم آن به سمت اهداف شی جین‌پینگ مبنی بر خودکفایی فناورانه سوق پیدا کرده‌است. علت این امر آن است که چین در بیشتر فناوری‌ها می‌کوشد از نظر کارآیی فناوری از حریف خود جلو بزند، البته این کشور از دسترسی گسترده به فناوری‌های خارجی بهره می‌برد. در سال‌های قبل، شرکت‌های چینی به سادگی قادر به اکتساب

1. University of Groningen and University of California, Davis (2019). "Total Factor Productivity at Constant National Prices for China," retrieved from FRED, Federal Reserve Bank of St. Louis. <https://fred.stlouisfed.org/series/RTFPNACNA632NRUG>. Accessed: August 30, 2023.

فناوری خارجی جهت به حداکثر رساندن سود خود بودند که این امر خود به رشد بهره‌وری می‌انجامید. در عوض، شی جین‌پینگ کشور را در مسیری هدایت می‌کند که در بسیاری از بخش‌های کلیدی موضوع مهم‌تر این است که شرکت‌ها خود به بهایی گزاف آن فناوری را توسعه دهند. اگر چین به جای آن بر مزایای رقابتی خود تمرکز می‌کرد و وابستگی متقابل به دیگران در حوزه‌هایی که عقب افتاده بود را می‌پذیرفت، سود نوآوری به احتمال زیاد شاخص بهره‌وری را افزایش می‌داد، حال آنکه چین صرفاً در مسیر رفع شکاف فناوری گام برداشته است (نمودار ۵).

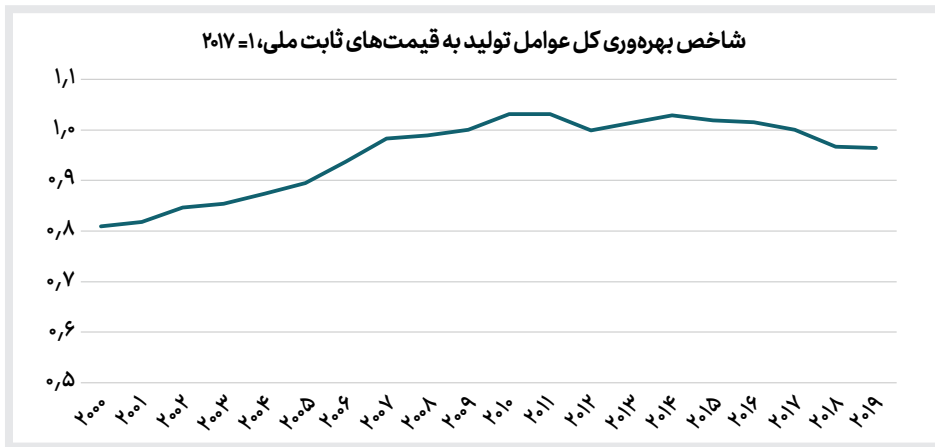
اولویت مبنی بر خودکفایی فناوریانه هم‌اکنون اهمیت بیشتری پیدا کرده است. شی جین‌پینگ که در شرایط فعلی با رویارویی با ایالات متحده و متحدانش مواجه است، «نوع جدیدی از رویکرد کل ملت» را در کنفرانس مرکزی کار اقتصادی (۲۰۲۰) معرفی کرد تا شکاف‌های فناوریانه چین را از بین ببرد و چین را از شر وابستگی به

**اولویت مبنی بر
خودکفایی
فناورانه هم‌اکنون
اهمیت بیشتری
پیدا کرده است.**

بازیگران خارجی که به اعتقاد وی قصد تسلط بر کشورش را دارند، رها سازد.^۱

چند الگوی واضح در این تلاش‌ها در راهبرد ملی مشخص شده‌اند: اول، رفع شکاف‌ها در میان تمامی فناوری‌های راهبردی تا حد امکان؛ دوم، در فناوری‌های راهبردی که چین به رقابت‌پذیری موثری دست یافته است، حفظ سهام بازار در برابر رقابت خارجی به طوری که شرکت‌های بومی بتوانند به بازده بازار دست یابند؛ سوم، در فناوری‌های راهبردی که چین همچنان در آن‌ها بسیار عقب افتاده است، جذب سرمایه‌گذاری خارجی در صورت امکان و تداوم واردات از کشورهای خارجی در صورت نیاز.

1. Xinhua News Agency (2020). “中央经济工作会议在北京举行 习近平李克强作重要讲话 (Central Economic Work Conference Held in Beijing, Xi Jinping and Li Keqiang Deliver Important Speeches).” December, 18. http://www.xinhuanet.com/politics/leaders/2020-12/18/c_1126879325.htm. Accessed: August 30, 2023.



نمودار ۵ رشد بهره‌وری چین با وجود پیشرفت فناوریانه آن در حال متوقف شدن است

منابع: دانشگاه گرونینگن، دانشگاه کالیفرنیا، برگرفته از پایگاه داده فدرال رزرو (FERD)

۱.۴. در هر زمینه و در هر مکانی به‌طور همزمان نسبت به خلق نوآوری

اقدام کنید

در راستای همسوسازی بهتر نوآوری و صنعت، حزب کمونیست چین سلسله‌مراتب جدیدی در اقتصاد تعیین کرده است. حزب کمونیست چین از طریق تلفیق روش‌های آزموده شده و استفاده بیشتر از «سرمایه‌داری آزمایشگاهی فن‌سالاری (تکنوکراسی)»^۱ - نوعی از سرمایه‌داری که در محیط بسیار کنترل شده عمل می‌کند - سعی به افزایش متمرکزسازی و هماهنگی بازیگران اقتصادی دارد. اگرچه کنترل سیاسی بیشتر ممکن است مانع از نوآوری در شرکت‌های خصوصی شود، اما حزب کمونیست چین می‌کوشد تا آن‌ها را در زیست بوم نوآوری در حال تکامل چین ادغام کند و نسبت به شبکه‌سازی آن‌ها با موسسات تحقیقاتی ملی، دانشگاه‌ها و سایر شرکت‌ها مبادرت می‌ورزد.

دولت همچنین قدرت بخش‌های خصوصی در فناوری‌های نوظهور را به رسمیت شناخته و توسعه فناوری و رقابت را با کاهش خطر مالی آن‌ها ترغیب می‌کند. در

1. "Technocratic Laboratory Capitalism"

مدل جدیدی از مدیریت متمرکز نوآوری، تسریع نوآوری در حوزه‌های راهبردی از طریق همسوسازی بخش‌های خصوصی و دولتی در پیگیری اهداف راهبردی ملی مورد تاکید قرار دارد.

وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذیربط در تدوین برنامه‌های مورد نیاز از جمله نقشه‌راه‌ها، جدول‌های زمانی و وظایف نقش کلیدی ایفا می‌کنند. این برنامه‌ها چارچوبی برای مشوق‌های مالی مستقیم و غیرمستقیم ایجاد می‌کنند که در هدایت بازگیران بازار به سمت کارآمدترین روش تحقق اهداف موثر واقع می‌شود. در بخش‌هایی که در آن‌ها شرکت‌های خصوصی غالب هستند، آن‌ها برای برخورداری از حمایت کامل دولت به رقابت می‌پردازند که در حال حاضر به‌ویژه در بخش نیمه‌رساناها مشهود است و قبلاً نیز در بخش خودروهای الکتریکی مشهود بود.

به‌همین ترتیب، در بخش‌هایی که در آن‌ها شرکت‌های دولتی غالب هستند، انتظار می‌رود که با تبدیل خود به پیشران‌های سودآور نوآوری به تحقق اهداف کمک کنند. این امر با تاکید بر شرکت‌های خصوصی و دولتی به‌عنوان ارکان اصلی اقتصاد چین که در سومین مجمع عمومی در سال ۲۰۱۳ بیان شد نیز همخوانی دارد. هر دو نوع شرکت‌های خصوصی و دولتی به‌طور فزاینده‌ای در محیطی مشابه فعالیت می‌کنند و حزب کمونیست چین بر خط‌مشی عملیاتی آن‌ها - صرف‌نظر از نوع مالکیت آن‌ها - نظارت دارد.

با این وجود، مشارکت در فراخوان رهبری برای نوآوری صرفاً برعهده شرکت‌های خصوصی و دولتی نیست. در راستای رویکرد کل ملت، پکن رویکرد خود جهت مشارکت دادن حزب - دولت و جامعه علمی در مراحل اولیه و سپس ترویج تجاری‌سازی در طیف شرکتی زنجیره نوآوری چین را اصلاح کرده است. متمرکزسازی و کارآمدسازی تمامی موارد از تحقیقات پایه اولیه تا تجاری‌سازی نهایی از نظر اثربخشی فناوری و کارایی بازار هدف

زنجیره نوآوری به شمار می‌آید و حزب- دولت تمام بازیگران را در طول مسیر هدایت کرده و از آن‌ها حمایت می‌کند.

رویکرد کل ملت، نقشی که شرکت‌های دولتی و شرکت‌های خصوصی بزرگ‌تر نیز قرار است در زنجیره نوآوری ایفا کنند را دربرمی‌گیرد. از این رو، انتظار می‌رود که آن‌ها از جامعه علمی در مرحله تحقیق حمایت کنند و اغلب چه در شرکت‌های تابعه خود (که از انتقال فناوری بهره‌مند می‌شوند) و چه در شرکت‌های نوآفرین (که سرمایه و حمایت تجاری مورد نیاز را فراهم می‌کنند) سرمایه‌گذاری کنند. در ارتباط با شرکت‌های نوآفرین چینی که این ظرفیت را دارند که شکاف فناوری در حوزه‌های کلیدی را برطرف کنند، این حمایت می‌تواند از طریق «ابتکار غول‌های کوچک» نیز محقق شود. ابتکار مذکور امکان حمایت گسترده از شرکت‌های کوچک و متوسط و اجد شرایط از طریق الگوی زنجیره نوآوری و با برقراری ارتباط بین آن‌ها و بازارهای مالی نظیر بازار سهام پکن را فراهم می‌آورد (به مطالعه موردی درباره شرکت غول کوچک به نام لیدر درایو در پایان این فصل رجوع شود). در سال ۲۰۲۲، ۴۰ درصد از شرکت‌های فهرست‌شده در بورس اوراق بهادار شانگهای، شنجن و پکن را شرکت‌های غول کوچک دربرمی‌گرفتند^۱.

۲.۴. رساندن قهرمانان بومی از اثربخشی فناوری به کارایی بازار

از آنجا که نوآوری اغلب به منزله رقابت بر سر پیشرفت‌های تدریجی است، فناوری که یک یا دو مرحله عقب‌تر از مرحله فناوری پیشرفته است، هنوز هم می‌تواند بسیاری از قابلیت‌های پیشرفته‌ترین نسخه‌اش را داشته باشد. یک خودروی برقی با برد ۲۰۰ کیلومتر می‌تواند بیشتر نیازهای رانندگی خودکار را همانند خودروی برقی با

1. Brown, Alex, Chimits, Francois, Sebastian, Gregor, MERICS (2023). Accelerator state: How China fosters "Little Giant" companies. <https://www.merics.org/en/report/accelerator-state-how-china-fosters-littlegiant-companies> . Accessed: 6th September, 2023.

برد ۳۰۰ کیلومتر برآورده کند و یا یک تراشه ساخته شده با فرآیند ۲۲ نانومتری می‌تواند در یک تلفن هوشمند بیشتر کارکردهای نسخه ۱۴ نانومتری - البته مسلمانان همه کارکردهای آن - را داشته باشد.

حتی اگر فناوری پیشرفته‌تر قادر به انجام کارهایی است که نسخه پایین‌تر آن قابلیت آن را ندارد، اما هنوز هم پوشانی کافی برای جلب رضایت بسیاری از مشتریان وجود دارد. بدیهی است پکن مایل است از موقعیت پیشگام در بسیاری از فناوری‌ها برخوردار باشد، اما در بیشتر موارد اول به این بسنده می‌کند که به اندازه کافی به این مرحله نزدیک شود تا بتواند اکثر کاربردهای موردنظر در یک فناوری خاص را تولید کند.

این فرمول آزموده شده و واقعی به وضوح در حوزه فناوری راه‌آهن پرسرعت (HSR)^۱ نمایان است. هدف چین مبنی بر ایجاد شبکه راه‌آهن پرسرعت به دلیل فقدان مهارت و فناوری موردنیاز برای ساخت مدل‌های داخلی با مشکل مواجه شد. شرکت‌های خارجی تولیدکننده راه‌آهن پرسرعت به بازار دعوت شدند و از آن‌ها خواسته شد که نسبت به ورود سرمایه‌گذاری مشترک و انتقال فناوری به بازیگران بومی نظیر شرکت راه‌آهن شمال چین (CNR) و شرکت راه‌آهن جنوب چین (CSR) اقدام کنند. برندهایی نظیر کاوازاکی^۲، آلتوم^۳، زیمنس^۴ و بمباردیه^۵ همگی وارد بازار شدند به این امید که به بازیگران برجسته تبدیل شوند.

در طول زمان، شرکت راه‌آهن شمال چین و شرکت راه‌آهن جنوب چین در قالب غول انحصاری واحد موسوم به سی‌آر‌آر‌سی^۶ ادغام شدند که بعدها به تمام فناوری‌های

-
1. High-speed Rail
 2. Kawasaki
 3. Alstom
 4. Siemens
 5. Bombardier
 6. CRRC

خارجی انتقال یافته دسترسی پیدا کردند و در نهایت به سطحی رسیدند که راه‌حل‌های فناوریانه موثری تولید کنند تا جایگزین برندهای خارجی شوند. طولی نکشید که سیستم تدارکات که مسئولیت خرید موتور و وسایل نقلیه ریلی را برعهده داشت، شرکت چینی سی‌آر‌آرسی را به رقبای خارجی آن ترجیح داد و عملاً آن‌ها را از بازار بیرون راند و تنها برخی فناوری‌های خاص که در قطارهای پرسرعت کاربرد دارند را خریداری می‌کرد. از آن پس، شبکه ریلی پرسرعت چین از همه شبکه‌های دیگر پیشی گرفته است. هرکس که قطار فوشینگ^۱ که مالکیت فکری انحصاری شرکت سی‌آر‌آرسی است را سوار شده باشد، می‌تواند به شما بگوید که چگونه سرعت و رانندگی راحت این قطارها باعث می‌شوند قطارهای پرسرعت اروپا منسوخ و قدیمی به نظر برسد.

داستان مشابهی هم‌اکنون در مورد شرکت هواوی وجود دارد که از رقبای خود در زمینه فناوری نسل پنجم پیشی گرفته و اکنون تقریباً به‌طور کامل از بازار داخلی حفاظت شده‌ای برای توسعه بدون رقابت خارجی برخوردار است. افزون‌برآن، هواوی در تحقق هدف راهبردی پکن مبنی بر رفع سایر شکاف‌های فناوری نقش محوری دارد (در مطالعه موردی در آخر این فصل به این شرکت پرداخته شده است).

برخی از همان قوانینی که به‌عنوان منابع حمایتی هواوی در بازار داخلی آن حاکم هستند، در سایر بخش‌ها نیز قابل اجرا هستند. هدف شی جین‌پینگ مبنی بر تبدیل دارایی چین به اوراق بهادار به هر روش ممکن به ایجاد ابزارهای نظارتی و سایر ابزارها جهت حذف رقابت خارجی ناخوشایند در صنایع خاص و همچنین ملزم کردن سایر جوامع تجاری خارجی و شرکت‌های بومی به ادغام شدن با فناوری بومی در حوزه‌های مربوطه انجامیده است.

این مساله به‌ویژه در حوزه زیرساخت اطلاعاتی حیاتی (CII)^۱ شدیدتر است که در آن تامین‌کنندگان فناوری ارتباطات و راه‌حل‌های دیجیتالی مربوطه باید توسط نهادهای دولتی متعدد در فهرست سفید ثبت شده باشند تا مشتریانی که به‌عنوان اپراتورهای زیرساخت اطلاعاتی حیاتی تعیین شده‌اند بتوانند با آن‌ها همکاری داشته باشند. این قوانین تاثیر منفی زیادی بر تامین‌کنندگان و اپراتورهای خارجی دارند. آن‌ها در گزارش قبلی به اتاق بازرگانی اروپا اظهار داشتند که در مقایسه با رقبای بومی خود به میزان بیشتری تحت نظارت بوده‌اند، اما در گزارش بعدی اظهار داشتند که اغلب باید نرم‌افزار و سخت‌افزار خود که در سراسر جهان استفاده می‌شوند را از رده خارج کنند و عملیات خود در چین را به راه‌حل‌های بومی مجهز کنند.

نوع کمتر متداول و البته گسترده‌تر از منبع حمایت‌گرایی شامل پویش مستقل و قابل‌کنترل^۲ است که هدف آن تضمین زنجیره‌های ارزشی است که می‌توانند در صورت نیاز به تنهایی عمل کنند. نکته مهم این است که هرچه تعداد بیشتری از صنایع دیجیتالی شوند و به میزان بیشتری به شبکه‌سازی و خودکارسازی متکی شوند، احتمال بیشتری وجود دارد که به‌عنوان اپراتور تحت نظارت دقیق‌تری قرار گیرند. به راحتی نمی‌توان تصور کرد که پکن فعالیت کارخانه‌های شیمیایی بسیار خودکار (در کشوری که سابقه انفجار کارخانه‌های شیمیایی داشته‌است) و استفاده از خودروهای خودران را بدون اعمال نظارت و مداخله بیشتر مراجع ذی‌صلاح مجاز بداند.

۳.۴. جذب فناوری خارجی در صورت امکان و واردات آن در صورت لزوم

امکان ندارد که درباره اهداف چین مبنی بر خودکفایی فناورانه صحبت شود و از

1. Critical Information Infrastructure

2. Autonomous and Controllable (A&C) Campaign

وابستگی متقابل زیاد آن به فناوری‌های خارجی که چین به دنبال رفع آن است، سخنی به میان نیاید.

در مواردی که چین از تامین‌کنندگان فناوری خارجی بسیار عقب افتاده است، این کشور از طریق بازکردن مرزها می‌کوشد به خودکفایی نزدیک شود. با انتقال فناوری خارجی به داخل کشور می‌توان آن فناوری را به داخل مرزهای چین و قلمرو قضایی آن انتقال داد- که بسیار بهتر از واردات فناوری و قرار گرفتن در معرض محدودیت‌های بالقوه از جانب ایالات متحده یا سایر کشورهاست. این امر به معنای رفع محدودیت‌ها و همچنین استقبال کامل از ارائه اقدامات حمایتی اضافی برای ترغیب انتقال فناوری به داخل کشور است. اگرچه طیف متنوعی از محدودیت‌های خارجی این امر را غیرممکن می‌سازد، اما پکن مشتاقانه حمایت فراوانی برای شرکت‌های پیشگام در زنجیره ارزش نیمه‌رساناها ارائه می‌کند- شرکت‌هایی نظیر شرکت صنایع نیمه‌رسانای تایوان (تی‌اس‌ام‌سی)^۱، شرکت هلندی ای‌اس‌ام‌ال^۲، شرکت نیکون^۳ و اینتل^۴ در صورت انتقال پیشرفته‌ترین محصولات خود به داخل کشور می‌توانند قیمت خود را به‌طور موثری تعیین کنند.

شرایط مشابهی برای کارخانه‌های شیمیایی خارجی نظیر شرکت آلمانی ب‌آ‌اس‌اف^۵ و اکسون موبایل^۶ پیش آمد، زمانی که این شرکت‌ها در سال ۲۰۱۸ برنامه‌های خود برای ساخت کارخانه‌هایی به ارزش ۱۰ میلیارد دلار در گوآنگ‌دونگ^۷ اعلام کردند. این کارخانه‌های شیمیایی دارای ظرفیت تولید مواد شیمیایی بسیار پیشرفته‌ای برای مشتریان در چین خواهند بود که قبلاً آن‌ها را وارد می‌کردند- که این امر به‌طور بالقوه آن‌ها را در معرض

1. Taiwan Semiconductor Manufacturing Company (TSMC)

2. ASML Holding

3. Nikon

4. Intel

5. BASF

6. Exxon Mobil

7. Guangdong

نوآوری و تحول قرار می‌داد. به منظور تسهیل این سرمایه‌گذاری، پکن مالکیت خارجی صددردی را برای هر سرمایه‌گذاری تصویب کرد که چنین شرایطی قبل از آن اصلاً در چین سابقه نداشت.

در نهایت، چین از سر ناچاری به واردات فناوری خارجی در مواردی که چاره دیگری ندارد، ادامه خواهد داد. اگرچه به طور همزمان بر رفع شکاف فناوری در این حوزه‌ها متمرکز خواهد بود. این امر در مورد بخش نیمه‌رساناها صدق می‌کند که چین در واقع ناگزیر به واردات پیشرفته‌ترین تراشه‌هایی است که در تقویت نظام نوآوری و صادرات آن نقش دارند. البته چین از اکتبر ۲۰۲۲ که ایالات متحده بر فناوری تراشه خود محدودیت‌هایی اعمال کرد و از اوایل ۲۰۲۳ همزمان با قرارداد مشترک ایالات متحده، ژاپن و هلند جهت اعمال محدودیت بر صادرات پیشرفته‌ترین دستگاه‌های لیتوگرافی، با دشواری بسیار بیشتری روبه‌رو بوده است. با این حال، این مشکل در مورد تعداد فناوری‌هایی به مراتب بیشتر از آنچه پکن خواهان آن است، مشاهده می‌شود که در اینجا به ذکر چند مورد از آن‌ها بسنده می‌شود.

■ بسیاری از تامین‌کنندگان ایرباس^۱ و بوئینگ^۲ به دلیل جایگاه خود به عنوان پیمانکاران نظامی در ایالات متحده و اروپا، فقط مجاز به صادرات قطعات خاصی به شرکت هواپیماسازی دولتی چین (کوماک)^۳ هستند که متقاضی ساخت هواپیماهای مسافری است.

■ بسیاری از تولیدکنندگان ماشین‌آلات صنعتی اروپایی و ژاپنی فقط پیشرفته‌ترین محصولات خود را به چین صادر خواهند کرد.

■ تعداد زیادی از قهرمانان پنهان^۴ و به اصطلاح شرکت‌های کوچک و متوسط که

1. Airbus

2. Boeing

3. Commercial Aircraft Corporation of China, Ltd. (COMAC)

4. Hidden Champions

نقش منحصر به فردی به عنوان تامین‌کنندگان اصلی (یا حتی انحصاری) قطعات خاص ایفا می‌کنند، از مزایای بازار فروشندگان برخوردارند و تحت هیچ فشاری برای صادرات قطعات خود به داخل کشور نیستند.

۴.۴. چین برای دستیابی به برتری فناورانه از تسلط خود در تولید مواد خام به عنوان اهرم استفاده کرده است

در یکی از سخنرانی‌های شاخص خود، برخی از مشکلات عمده در ارتباط با توسعه اقتصادی و اجتماعی میان مدت تا بلندمدت که در مجله کیوشی (نشریه رسمی و نظری حزب کمونیست چین) در اواخر سال ۲۰۲۰ منتشر شد، اما در ابتدا در آوریل ۲۰۲۰ ایراد شده بود، شی جین‌پینگ چشم‌انداز خود برای چین را شرح داد که بسیار فناوری محور بود^۱. شی در این سخنرانی که همزمان با خروج از قرنطینه‌های شدید اولیه در ابتدای همه‌گیری بود، ابتدا خواستار یک بازار داخلی مقاوم برای کاهش وابستگی به تقاضای خارجی شد و سپس زنجیره‌های ارزش محلی و دسترسی امن به فناوری را مطالبه کرد. یکی از راه‌های دستیابی به دسترسی امن به فناوری، جبران عقب‌ماندگی و پیشی گرفتن از رقبای برتر فناوری است، به طوری که پکن از طریق نوعی موضع تخریب متقابل و تضمین شده فناورانه بتواند دارای قدرت بازدارندگی باشد. به طور خاص، شی جین‌پینگ فناوری‌های «گرز قاتل»^۲ را در نظر دارد که معادل چینی آن یک برگ برنده است که می‌تواند به طور غیرمنتظره‌ای در یک مسابقه یا مبارزه که پویایی را تغییر می‌دهد، به کار گرفته شود.

هدف این است که جایگاه چین به عنوان تامین‌کننده‌ی برتر یک فناوری نوظهور که تقاضای بالایی در سطح جهانی خواهد داشت، تثبیت شود. از این منظر، پکن گلوگاه

1. Qiushi (2020). “国家中长期经济社会发展战略若干重大问题” (Some Major Problems Facing Medium to Long Term National Economic and Social Development). October, 10. http://www.qstheory.cn/dukan/qs/2020-10/31/c_1126680390.htm. Accessed: August 30, 2023.
2. “Assassin’s Mace” Technologies

فناوری خود را کنترل خواهد کرد که می‌تواند به‌طور منطقی از آن علیه سایر بازارها استفاده کند که بسیار شبیه به روشی است که واشنگتن از گلوگاه نیمه‌هادی‌ها برای تسلط بر چین استفاده می‌کند. این کار اثر بازدارندگی خواهد داشت - بنابراین ایالات متحده در مورد قطع دسترسی چین به فناوری تراشه‌اش تجدیدنظر خواهد کرد، از بیم این‌که چین دسترسی ایالات متحده به فناوری گلوگاهی‌اش را قطع کند. چین در فناوری‌های هوش مصنوعی، رایانش کوانتومی، علوم زیستی یا مواد جدید - و در هر فناوری که چین در حال حاضر در آستانه دستیابی به آن است و قادر است در تقویت نه تنها یک یا دو محصول نهایی، بلکه زنجیره‌های ارزش متعدد و ظرفیت نوآوری خود کشور به عنصری حیاتی تبدیل شود - می‌تواند این کار را انجام دهد.

در حال حاضر، این امر همچنین به معنای فناوری‌های دیگری است که می‌توانند بازدارندگی ایجاد کنند. اعمال محدودیت‌های پکن بر مالکیت فکری برون‌مرزی مربوط به فناوری فتوولتائیک (پنل‌های خورشیدی) در اوایل سال ۲۰۲۳، دری را به سوی نوعی کنترل صادرات بر یک فناوری کلیدی برای گذار سبز می‌گشاید - فناوری‌ای که در آن چین حدود ۸۰ درصد از سهم بازار جهانی را در زنجیره ارزش کامل پنل‌های خورشیدی در اختیار دارد.^۱ درهمین حال، وزارت بازرگانی چین در سوم جولای ۲۰۲۳ کنترل صادرات مواد مرتبط با گالیوم و ژرمانیوم را به این دلیل که کاربردهای دوگانه دارند، اعلام کرد.^۲

1. Pao, Jeff. Asia Times (2023). "China bans export of core solar panel technologies." February, 1. <https://asiatimes.com/2023/02/china-bans-export-of-core-solar-panel-technologies/>. Accessed: August 30, 2023.

2. International Energy Agency (2022). Solar PV Global Supply Chains. <https://www.iea.org/reports/solarpv-global-supply-chains/executive-summary>. Accessed: August 30, 2023.

3. Ministry of Commerce of the PRC (2023). "商务部 海关总署公告2023年第23号 关于对镓、锗相关物项施出口管制的公告" (Ministry of Commerce General Administration of Customs Announcement No. 23 of 2023, Announcement on Export Control on Gallium and Germanium Related Items). July, 3. <https://www.mofcom.gov.cn/article/zwgk/gkzcfb/202307/20230703419666.shtml>. Accessed: August 30, 2023.

چین حدود دو سوم ژرمانیوم و ۹۷ درصد گالیوم جهان را تولید می‌کند و هریک از این دو ماده معدنی کاربردهای مختلفی در نیمه‌هادی‌ها، اپتیک و به‌طور کلی، الکترونیک دارند.^۱ چین این کار را پس از آن انجام داد که هلند جزئیات محدودیت‌های خود در مورد صادرات دستگاه‌های لیتوگرافی پیشرفته را همسو با ایالات متحده و ژاپن اعلام کرد. پکن به‌وضوح از قبل پاسخ خود را آماده کرده بود و آن را آماده نگه داشته بود تا در زمان مناسب به‌عنوان یک عامل بازدارنده احتمالی اعلام کند- به‌عنوان مثال، گالیوم برای ویفرهای تراشه پیشرفته ساخته شده توسط شرکت‌های ژاپنی- که توسط تولیدکنندگان تراشه کره‌ای و تایوانی استفاده می‌شوند- ضروری است و همه آن‌ها با دستگاه‌های لیتوگرافی ژاپنی و هلندی ساخته می‌شوند.

مطالعه موردی: لیدر درایو، یکی از «غول‌های کوچک» پکن

الکساندر براون^۲

لیدر درایو^۳ یک شرکت کوچک و متوسط خصوصی و تولیدکننده کاهنده‌های هارمونیک- نوعی از اجزای اصلی ربات‌ها- است. پکن مدت‌هاست که به دنبال ایجاد ظرفیت‌های داخلی در فناوری‌های اصلی رباتیک است که شرکت‌های خارجی بر آن تسلط دارند.^۴

1. United States Geological Survey (2022). Mineral Commodity Summaries 2022. Virginia: U.S. Geological Survey.

2. Alexander Brown

3. Leaderdrive

4. Jing Liu, Rui Hu, and Shurui Ma. Economic Information Daily (2022). “国产机器人成长快速‘堵点’待解” (Domestic robots are growing rapidly, but there are ‘bottlenecks’ to be resolved). January, 18. http://www.jjckb.cn/2022-01/18/c_1310428653.htm. Accessed: August 30, 2023; Zheshang Securities (2022). “机器人行业深度报告：人形机器人风起，核心零部件助力扬帆远航” (Humanoid Robots Wind up, Core Components Help Sail Away - Robot Industry in-Depth Report). October, 15. https://pg.jrj.com.cn/acc/Res/CN_RES/INDUS/2022/10/15/5d546581-4fdc-4b14-aea8-7741818b8a97.pdf. Accessed: August, 30, 2023.

ربات‌ها و ماشین‌های کنترل عددی کامپیوتری (سی‌ان‌سی)^۱ از جمله ده صنعت کلیدی هستند که در راهبرد «ساخت چین ۲۰۲۵»^۲ گنجانده شده‌اند. پکن اهدافی برای شرکت‌های بومی چینی تعیین کرده‌است تا به ترتیب ۵۰ و ۷۰ درصد از بازار داخلی ربات‌های صنعتی را تا سال‌های ۲۰۲۰ و ۲۰۲۵ از آن خود کنند. پکن همچنین قصد دارد تولید محلی اجزای اصلی رباتیک را تا سال‌های ۲۰۲۰ و ۲۰۲۵ به ترتیب به ۵۰ و ۸۰ درصد افزایش دهد.^۳

البته این صنعت تاکنون نتوانسته‌است انتظارات دولت را برآورده کند. در سال ۲۰۲۰، سهم بازار داخلی برندهای بومی در تولید ربات‌های صنعتی حدود یک‌چهارم بود.^۴ در رابطه با اجزای اصلی نیز نرخ بومی‌سازی کاهنده‌ها، سیستم‌های سروو و کنترل‌کننده‌ها در سال ۲۰۲۰ به ترتیب معادل حدود ۳۶ درصد، ۲۵ درصد و ۳۱ درصد بود.^۵

از این رو، بخش رباتیک بخشی است که رویاهای چین برای خودکفایی فناوریانه در آن محقق نشده‌است. این امر به‌ویژه در مورد قطعات بالادستی صادق است که شرکت لیدر درایو قابلیت آن را دارد که شکاف در زنجیره تامین داخلی چین را پر کند.

1. Computer Numerical Control Machines (CNC)

2. Made in China 2025 Strategy

3. Strategic Consulting Center for the Academy of Engineering (2017). “《中国制造 2025》重点领域技术创新绿皮书——技术路线图” (“Made in China 2025” Green Paper on Technological Innovation in Key Areas -Technology Roadmap). Beijing: Publishing House of Electronics Industry. <http://www.cm2025.org/uploadfile/2018/0307/2018030814131234.pdf>. Accessed: August 30, 2023.

4. International Federation of Robotics (2021). “中国机器人安装量创历史新高” (China’s Robot Installations Hit Record High). October, 28. https://ifr.org/downloads/press2018/MAINLAND_CHINA-2021-OCTIFR_press_release_industrial_robots.pdf. Accessed: August 30, 2023.

5. GG-robot (.). “《十四五’机器人产业规划》, 透露了机器人行业哪些趋势?” (The 14th Five-Year Plan for the Development of the Robotics: Industry reveals what trends are emerging in the robotics industry). December, 19. <https://www.gg-robot.com/art-72180.html>. Accessed: August 30, 2023.

خدمات حمایتی و مشاوره‌ای گسترده در سراسر زنجیره نوآوری

برنامه غول کوچک: شرکت لیدر درایو در فهرست اولین گروه از شرکت‌های غول کوچک که در سال ۲۰۱۹ اعلام شد، لحاظ شد.^۱ شرکت‌های غول کوچک، شرکت‌های غول کوچک و متوسط با فناوری پیشرفته و دارای قابلیت‌های نوآوری قوی هستند که در بازارهای جاویژه فعالیت می‌کنند. شرکت‌ها با گرفتن لقب غول کوچک دسترسی ویژه به حمایت‌های دولتی پیدا می‌کنند و بازیگران بخش دولتی و خصوصی تشویق می‌شوند تا رشد و توسعه آن‌ها را تسهیل بخشند. این حمایت‌ها شامل سازوکارهای حمایتی و مشاوره‌های گسترده‌ای است که شرکت‌ها می‌توانند از آن‌ها بهره‌مند شوند.

یارانه‌های دولتی: شرکت لیدر درایو از زمانی که موفق به اخذ لقب غول کوچک شد، ۷۸ میلیون یوان یارانه بین سال‌های ۲۰۱۹ تا ۲۰۲۲ دریافت کرده‌است که ۶ درصد از درآمد آن را در این دوره تشکیل می‌دهد. یارانه‌های اعطایی به این شرکت در سال ۲۰۱۷-۲۰۱۸ تنها ۳ درصد از درآمد آن را تشکیل می‌دادند.^۲

تامین مالی مبتنی بر سهام: این شرکت پس از عرضه اولیه سهام خود در بورس استار^۳ در آگوست ۲۰۲۰ توانست با جذب ۱/۶ میلیارد یوان سرمایه، سود غیرمنتظره زیادی به دست آورد. این شرکت از سرمایه‌گذاران خصوصی و دولتی، از جمله

1. Ministry of Industry and Information Technology (2019). "工业和信息化部关于公布第一批专精特新"小巨人"企业名单的通告" (Notice of the Ministry of Industry and Information Technology on the Announcement of the First List of Specialised, Specialised and New "Small Giants" Enterprises). June, 18. http://www.gov.cn/xinwen/2019-06/18/content_5401193.htm. Accessed: August 30, 2023.

2. Leaderdrive (2022). Annual Report 2022. https://static.sse.com.cn/disclosure/listedinfo/announcement/c/new/2023-04-29/688017_20230429_XMNP.pdf. Accessed: August 30, 2023. Leaderdrive (2021). Annual Report 2021. https://static.sse.com.cn/disclosure/listedinfo/announcement/c/new/2022-04-23/688017_20220423_12_G6hijwhd.pdf. Accessed: August 30, 2023.

3. STAR

صندوق‌های هدایت دولتی^۱، سرمایه‌گذاری در سهام مستقیم دریافت کرده‌است. به‌عنوان مثال، صندوق سرمایه‌گذاری تولید پیشرفته^۲ سومین سهامدار بزرگ این شرکت است که ۵ درصد از سهام آن را در اختیار دارد^۳.

پشتیبانی تحقیق و توسعه: شرکت لیدر درایو با چندین دانشگاه از جمله موسسه فناوری هاربین^۴، دانشگاه جیائو تونگ شانگهای^۵ و دانشگاه جنوب شرقی چین^۶ همکاری‌های بلندمدتی تعریف کرده‌است. این شرکت یک پروژه تحقیق و توسعه کلیدی ملی در زمینه تولید کاهنده رباتیک که در سال ۲۰۱۷ آغاز شد را رهبری کرد و ۱۳/۴ میلیون یوان به‌عنوان حمایت مالی از دولت مرکزی دریافت کرد^۷.

پایگاه مشتری: پکن شرکت‌های بزرگ را تشویق می‌کند تا پیوندهای قوی‌تری با شرکت‌های کوچک و متوسط با فناوری پیشرفته برقرار کنند و از رشد آن‌ها حمایت کنند. شرکت لیدر درایو برخی از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان بومی ربات‌های صنعتی مانند سیاسون^۸، استون^۹، استپ الکتریک^{۱۰}، و هواشو ربات^{۱۱} را در میان مشتریان کلیدی خود برمی‌شمرد.

1. Government Guidance Funds
2. Advanced Manufacturing Investment Fund
3. Leaderdrive (2022). Annual Report 2022. https://static.sse.com.cn/disclosure/listedinfo/announcement/c/new/2023-04-29/688017_20230429_XMNP.pdf. Accessed: August 30, 2023.
4. Harbin Institute of Technology
5. Shanghai Jiao Tong University
6. Southeast University
7. Leaderdrive News Center (2019). “国家重点研发计划项目启动会在苏州绿的谐波顺利召开” (National Key R&D Programme Project Kick-off Meeting Successfully Held in Suzhou Green Harmonic). February, 11. http://www.leaderdrivecn.com/news_details_107256.html. Accessed: August 30, 2023.
8. Siasun
9. Estun
10. STEP Electric
11. Huashu Robot

برنامه قهرمان تولید: در سال ۲۰۲۱، شرکت لیدردرایو به‌عنوان قهرمان تولید شناخته شد که اساساً یک پله بالاتر از شرکت غول کوچک است. در نتیجه، لیدردرایو به‌عنوان یک شرکت تولیدی پیشرو در یک زیربخش خاص در نظر گرفته شد و اهمیت آن برای دولت بیش‌ازپیش برجسته شد.^۱

لیدر درایو به‌عنوان یک نمونه موفق از هدایت حزب کمونیست چین در مسیر پیشبرد اهداف ملی

مسیر رشد شرکت لیدردرایو از زمان انتخاب آن به‌عنوان غول کوچک شتاب بیشتری به خود گرفته است. درآمد این شرکت در فاصله سال‌های ۲۰۱۹ تا ۲۰۲۲ بیش از دو برابر و دارایی‌های آن بیش از سه برابر افزایش یافته است. در سال ۲۰۲۱، لیدردرایو ۲۵ درصد از بازار داخلی کاهنده‌های هارمونیک را به خود اختصاص داد و در رتبه دوم قرار گرفت.^۲ در میان سه قطعه اصلی ربات‌های صنعتی (کاهنده‌ها، کنترل‌کننده‌ها و سیستم‌های سروو)، کاهنده‌ها تنها مواردی هستند که یک شرکت چینی سهم قابل توجهی از بازار آن (بالای ۵ درصد) را در اختیار دارد.^۳

این شرکت توسط موسسه الکترونیک چین^۴ به دلیل موفقیتش در دستیابی به پیشرفت در فناوری‌های گلوگاه و توسعه اجزای اصلی رباتیک موردستایش قرار

1. Government of Wuzhong District, Suzhou (2021). “零突破！绿的谐波获国家级制造业单项冠军！” (Breakthrough from Zero! Leaderdrive was awarded a national manufacturing individual championship!). July, 1. <http://www.szwz.gov.cn/szwz/bmdt/202101/27b0118cbe844d92b2339c-0f7011e2a7.shtml>. Accessed: August 30, 2023.

2. Zheshang Securities (2022). “机器人行业深度报告：人形机器人风起，核心零部件助力扬帆远航” (Humanoid Robots Wind up, Core Components Help Sail Away - Robot Industry in-Depth Report). October, 15. https://pg.jrj.com.cn/acc/Res/CN_RES/INDUS/2022/10/15/5d546581-4fdc-4b14-aea8-7741818b8a97.pdf. Accessed: August 30, 2023.

3. Gereffi, Gary & Zhao, Jing (2022). “Upgrading of Chinese Domestic Firms in Advanced Manufacturing: Evidence from Industrial Robots and High-Tech Medical Devices.” In: Gereffi, Bamber & Fernandez-Stark (eds.). China’s New Development Strategies, pp 195-233. Singapore: Palgrave MacMillan.

4. Chinese Institute of Electronics

گرفته است.^۱ به گفته ژانگ یوون^۲، معاون مدیرکل شرکت لیدردرایو، این شرکت در حال انجام ماموریتی است که پکن به آن محول کرده است. این شرکت با عرضه محصولات باکیفیت، قابل اعتماد و نسبتا ارزان خود موفق شده است وابستگی سازندگان ربات چینی به کاهنده‌های هارمونیک پیشرفته وارداتی از ژاپن را کاهش دهد.^۳

مطالعه موردی: هواوی در فناوری ایستگاه پایه از رقبای خارجی پیشی گرفت

الکساندر براون

شرکت هواوی پرچم‌دار پیشرفت چین در تولید محصولات با فناوری پیشرفته است. این شرکت یکی از اولین شرکت‌های خصوصی چینی است که به رهبر جهانی در زمینه کالاهای با فناوری پیشرفته تبدیل شده است. در سال ۲۰۱۲، این شرکت به بزرگ‌ترین تولیدکننده تجهیزات مخابراتی در جهان تبدیل شد.^۴ محصولات این شرکت، زیرساخت‌های مخابراتی در چین را پشتیبانی می‌کنند که برای امنیت ملی از اهمیت حیاتی برخوردارند. رهبری این شرکت در فناوری نسل پنجم به مدد سرمایه‌گذاری هنگفت در زمینه تحقیق و توسعه و نوآوری، چین را قادر ساخته است تا جدیدترین فناوری شبکه را بسیار سریع‌تر از سایر اقتصادهای پیشرفته عرضه کند. این امر به دیجیتالی‌شدن و بهره‌وری بیشتر در تمام بخش‌ها- از تولید گرفته تا حمل‌ونقل و سلامت- کمک خواهد کرد. از سال ۲۰۱۸ که هواوی مستقیما هدف محدودیت‌های فناوری اعمال شده

1. Chinese Institute of Electronics (2021). "中国机器人产业发展报告(2021 年)" (China Robotics Industry Development Report (2021)). <http://www.worldrobotconference.com/uploads/202109/2021%E4%B8%AD%E5%9B%BD%E6%9C%BA%E5%99%A8%E4%BA%BA%E4%BA%A7%E4%B8%9A%E5%8F%91%E5%B1%95%E6%8A%A5%E5%91%8A.pdf/>. Accessed: August 30, 2023.

2. Zhang Yuwen

3. Suzhou City Network (2021). "苏州再添八家"国家级"制造业冠军企业" (Suzhou added eight more "national" manufacturing champion enterprises). January, 10. <http://news.2500sz.com/doc/2021/01/10/673153.shtml>. Accessed: August 30, 2023.

4. The Economist (2012). "Who's afraid of Huawei?" August, 4. <https://www.economist.com/leaders/2012/08/04/whos-afraid-of-huawei>. Accessed: August 30, 2023.

توسط ایالات متحده قرار گرفت، این شرکت همواره در تلاش برای تحقق خودکفایی پیش‌قدم شده‌است. این شرکت با توسعه فناوری خود و یا با حمایت سایر شرکت‌های داخلی تلاش کرده‌است تا سخت‌افزار و نرم‌افزاری که قبلاً به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم از ایالات متحده تهیه می‌شد را به‌سرعت جایگزین کند.

سطوح حمایت اولیه از سوی حزب-دولت

انتقال فناوری: در ازای دسترسی به بازار، شرکت‌های مخابراتی خارجی ملزم به اشتراک‌گذاری مالکیت فکری با شرکت‌های داخلی مانند هواوی شدند که این امر باعث تسهیل در توسعه اولیه آن شد.^۱

بازار حفاظت‌شده: دسترسی اولویت‌دار به قراردادهای مربوط به عرضه تجهیزات مخابراتی در چین، بازار عظیمی برای هواوی فراهم کرد و به رشد و توسعه آن کمک کرد. تا سال ۲۰۲۲، چین بیش از ۶۰ درصد از ایستگاه‌های پایه نسل پنجم جهان را در اختیار داشت.^۲ بانک‌های سیاست‌گذار: ده‌ها میلیارد دلار آمریکا به هواوی و مشتریان بین‌المللی آن برای حمایت از پروژه‌های خارج از کشور اعطا شده‌است.^۳

کمک‌های مالی و مشوق‌های مالیاتی: بررسی انجام شده توسط وال استریت ژورنال^۴ نشان می‌دهد که این شرکت در قالب وام، خطوط اعتباری و سایر انواع حمایت‌ها مبلغ ۴۶

1. Cramer-Flood, Ethan & Boland, Briana. CSIS (2022). "CCP Inc. in Malaysia: How State Capitalism Supports and Constrains China's Tech Giants". December, 16. <https://www.csis.org/analysis/ccp-inc-malaysia-how-state-capitalism-supports-and-constrains-chinas-tech-giants>. Accessed: August 30, 2023.

2. Udin, Efe. GizChina (2022). "5G base stations: China soars as the rest of the world lags behind." December, 20. <https://www.gizchina.com/2022/12/20/5g-base-stations-china-soars-as-the-rest-of-the-world-lags-behind/#:~:text=According%20to%20global%20times%2C%20the,base%20stations-%20at%20the%20moment>. Accessed: August 30, 2023.

3. Cramer-Flood, Ethan & Boland, Briana. CSIS (2022). "CCP Inc. in Malaysia: How State Capitalism Supports and Constrains China's Tech Giants". December, 16. <https://www.csis.org/analysis/ccp-inc-malaysia-how-statecapitalism-supports-and-constrains-chinas-tech-giants>. Accessed: August 30, 2023.

4. Wall Street Journal

میلیارد دلار از وام‌دهندگان دولتی دریافت کرده‌است. هواوی در پرتو مشوق‌های مالیاتی توانسته‌است مبلغ ۲۵ میلیارد دلار بین سال‌های ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۸ صرفه‌جویی کند.^۱ یارانه‌های اعطا شده به هواوی در سال ۲۰۲۲ بیش از دو برابر افزایش یافت و به بیش از ۶/۵ میلیارد یوان (تقریباً ۹۵۰ میلیون دلار) رسید.^۲

تسهیل خروج سرمایه‌گذاری: پکن به‌عنوان «سرمایه‌گذار مرجع» نسبت به انتقال دارایی‌های برند «آئر» هواوی به نهاد دیگری غیر از هواوی اقدام کرد تا آن‌ها را از محدوده تحریم‌های ایالات متحده خارج کند.^۳

اجبار اقتصادی: مقامات چینی در موارد متعدد تهدید کرده‌اند که در صورت محرومیت هواوی از تامین تجهیزات برای بازارهای کشورهای خارجی، تلافی خواهند کرد.^۴

1. Yap, Chuin-Wei. The Wall Street Journal (2019). "State Support Helped Fuel Huawei's Global Rise." December, 25. <https://www.wsj.com/articles/state-support-helped-fuel-huaweis-globalrise-11577280736>. Accessed: August 30.
2. Huawei (2023). "Annual Report 2022." https://www-file.huawei.com/minisite/media/annual-report/annual_report_2022_cn.pdf. Accessed: August 30, 2023.
3. Livingston, Scott. CSIS (2020). "Huawei, HONOR, and China's Evolving State Capitalist Tool Kit." December, 11. <https://www.csis.org/analysis/huawei-honor-and-chinas-evolving-state-capitalist-toolkit>. Accessed: August 30, 2022.
4. Kruse, Simon & Winther, Lene. Berlingske (2019). "Banned recording reveals China ambassador threatened Faroese leader at secret meeting." December, 10. <https://www.berlingske.dk/internationalt/banned-recording-reveals-china-ambassador-threatened-faroese-leader>. Accessed: August 30, 2023;
- Bloomberg (2020). "China warns France against treating Huawei differently from European competitors for 5G contracts." February, 10. <https://www.scmp.com/tech/gear/article/3049764/china-warns-france-against-blatant-discrimination-against-huawei-5g>. Accessed: August 30, 2023;
- Shi, Jiangtao. South China Morning Post (2019). "Chinese ambassador accused of threatening German car industry if Huawei is frozen out." December, 15. <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3042190/chinese-ambassador-accused-threatening-german-car-industry-if>. Accessed: August 30, 2023;
- Mukherjee, Supantha. Reuters (2021). "Ericsson plans cut in China ops on Huawei backlash, flags supply chain issues." October, 19. <https://www.reuters.com/technology/ericsson-plans-cut-china-opshuawei-backlash-flags-supply-chain-issues-2021-10-19/>. Accessed: August 30, 2023;
- Azavedo Rocha, Priscila. Bloomberg (2020). "China Poised to Pull Plans for U.K. Nuclear Plants." June, 7. <https://www.straitstimes.com/world/europe/china-poised-to-pull-plans-for-uk-nuclear-plants>. Accessed: August 30, 2023;
- Migliani, Sanjeev & Dasgupta, Neha. Reuters (2019). "China warns India of 'reverse sanctions' if Huawei is blocked - sources." August, 6. <https://www.reuters.com/article/us-huawei-india-exclusive/exclusive-china-warns-india-of-reverse-sanctions-if-huawei-is-blocked-sources-idUSKCN1UW1FF>. Accessed: August 30, 2023.

نمونه بازار امیدهای پکن برای نوآوری و ترس‌های ناشی از سیاست تحدید نفوذ

ایالات متحده

حمایت دولت راه را برای تبدیل هواوی به قدرت فناوری هموار کرد. این شرکت از جمله نوآورترین شرکت‌های چینی و دارای بیشترین تعداد ثبت اختراع است.^۱ این شرکت با موفقیت وارد بازارهای سراسر جهان شده است و کشورهای اروپایی تا حد زیادی هنوز از فناوری هواوی در شبکه‌های نسل پنجم خود استفاده می‌کنند، هرچند ممکن است این رویه تداوم نداشته باشد.^۲ در نهایت، روابط هواوی با دولت و مزایای بازار داخلی آن باعث ایجاد واکنش‌های منفی در خارج از کشور شده و دسترسی آن به برخی از بازارها در اقتصادهای پیشرفته را محدود کرده است. هواوی به مرکز روابط طوفانی چین با ایالات متحده کشیده شده است.

مبارزه هواوی برای بقا در بحبوحه تحریم فناوری ایالات متحده مظهر ترس دولت چین برای کل کشور است. این شرکت در طول چند سال گذشته پیشرفت قابل توجهی در بومی‌سازی کامل زنجیره‌های تامین خود داشته است. رن ژنگفی^۳، بنیانگذار این شرکت، می‌گوید: «برای بیش از ۱۳۰۰۰ قطعه و بیش از ۴۰۰۰ برد مدار که دوباره طراحی شده‌اند، جایگزین‌های داخلی پیدا شده است»^۴. در حوزه نرم‌افزار صنعتی، هواوی به سیستم برنامه‌ریزی منابع سازمانی خود موسوم به متایی آرپی^۵ روی آورده و در نتیجه جایگزین

1. Sohu (2020). “近五年发明专利Top20企业公布：华为第二 OPPO第五” (Invention patents in the last five years Top 20 companies announced: Huawei second OPPO fifth). October, 10. https://www.sohu.com/a/425150090_237972. Accessed: August 30, 2023.

2. Cerulus, Laurens. Politico (2022). “Germany is (still) a Huawei hotspot in Europe.” December, 14. <https://www.politico.eu/article/germany-is-still-a-huawei-hotspot-in-europe-5g-telecoms-network/>. Accessed: August 30, 2023.

3. Ren Zhengfei

4. Peking University School of Computer Science (2023). “北京大学计算机学院三位教授荣获四枚‘火花奖’” (Three professors from Peking University's School of Computer Science have won four Spark Awards) March, 17. <https://cs.pku.edu.cn/info/1304/3862.htm>. Accessed: August 30, 2023.

5. Enterprise Resource Planning System (MetaERP)

فروشنندگان آمریکایی شده است.^۱ این شرکت همچنین در حوزه نیمه‌هادی‌ها فعالیت دارد. شرکت هواوی به یکی از تامین‌کنندگان پیشرو تراشه‌های هوش مصنوعی برای بازار داخلی تبدیل شده و در زمینه ابزارهای اتوماسیون طراحی الکترونیکی برای تراشه‌ها پیشگام است.^۲ افزون‌براین، این شرکت در سال ۲۰۱۹ صندوق سرمایه‌گذاری نیمه‌هادی^۳ را راه‌اندازی کرد که از بیش از ۸۰ شرکت محلی حمایت مالی کرده است.^۴

از همه مهم‌تر، هواوی و شرکت بین‌المللی تولید نیمه‌رسانا (اس‌ام‌آی‌سی)^۵ در راستای تحقق اهداف پکن به‌طور مشترک در زمینه فناوری تراشه‌های نزدیک به ۷ نانومتری همکاری کرده‌اند که به نظر می‌رسد نتایج موثری، هرچند احتمالاً نه چندان کارآمد، به همراه داشته است. در اوایل سپتامبر ۲۰۲۳، هواوی از گوشی هوشمند جدید خود Mate ۶۰ Pro رونمایی کرد که با استفاده از تراشه‌های Kirin 9000-S ساخت شرکت اس‌ام‌آی‌سی تولید شده است. اگرچه در زمان نگارش این مطلب، فناوری‌های موجود در این گوشی هوشمند در حال بررسی بود، اما این امر نشان می‌دهد که پیشرفت‌های چشمگیری از طریق نوآوری بومی حاصل شده است [۱].

1. Kirton, David. Reuters (2023). "Huawei launches in-house software system after being cut off from US services." April, 20. <https://www.reuters.com/technology/huawei-launches-in-house-software-systemafter-being-cut-off-us-services-2023-04-20/>. Accessed: August 30, 2023.

2. Liu, Qianer. Financial Times (2023). "We have survived: China's Huawei goes local in response to US sanctions." May, 3. <https://www.ft.com/content/32f40217-dc3e-4e02-9433-0c20ae3d7d79>. Accessed: August 30, 2023; Reuters (2023). "Huawei makes breakthroughs in design tools for 14nm chips -media." March, 24. <https://www.reuters.com/technology/huawei-makes-breakthrough-design-tools-14nm-chips-media-2023-03-24/>. Accessed: August 30, 2023.

3. Semiconductor Investment Fund

4. Chen, Eliot. The Wire China (2022). "Who is Hubble Technology?" January, 30. <https://www.thewirechina.com/2022/01/30/who-is-hubble-technology/>. Accessed: August 30, 2023; Chem Chang. The New York Times (2023). March, 31. <https://www.nytimes.com/2023/03/31/business/huaweianual-earnings-2022.html>. Accessed August 30, 2023.

5. Semiconductor Manufacturing International Corporation (SMIC)

در قرارداد اجتماعی نوظهور شی جین پینگ، اهداف راهبردی در اولویت قرار دارند

یافته‌های کلیدی

- گذار به سمت الگوی رشد مبتنی بر مصرف از اهمیت کمتری برخوردار است. تحقق اهداف سیاست صنعتی- تا مادامی که ثبات اقتصادی حفظ شود- بر پیشبرد اهداف اجتماعی و اقتصادی اولویت دارد.
- برخلاف اصلاحات اجتماعی بلندپروازانه شی جین پینگ، پیشبرد تغییرات ساختاری اجتماعی- اقتصادی و توزیع مجدد هرگز از زمان شروع اصلاحات اقتصادی توسط حزب کمونیست چین، اولویت این حزب نبوده است.
- تحت رفاه عمومی، نارضایتی از آن‌ها که تظاهر به ثروت بیش از اندازه می‌کنند و همچنین انتظار از شرکت‌ها برای تقبل مسئولیت اجتماعی بیشتر مشاهده می‌شود.
- از آنجا که چین با طبقه متوسط پرتوقع‌تر و انتظارات و خواسته‌های آن‌ها مواجه است، همسوسازی اولویت‌های راهبردی با مشاغل و درآمد دشوارتر می‌شود.

یافته‌های کلیدی

■ ایدئولوژی و رقابت ژئوپلیتیکی به اقتصاد سیاسی سرکوب‌گرایانه‌ای منجر می‌شوند که ممکن است کاملاً در تضاد با انتظارات طبقه متوسط بزرگ باشد.

گذار اقتصادی چین موفقیت چشمگیری محسوب می‌شود. در این میان، بیش از ۸۰۰ میلیون نفر از فقر نجات پیدا کرده‌اند^۱. درست همزمان با صدمین سالگرد حزب کمونیست چین در سال ۲۰۲۱، شی جین پینگ اعلام کرد زمان پایان فقر شدید فرا رسیده است. درآمد سالانه حداقل ۱۰ میلیون نفر از ۴۰۰۰ رزمینی- تعریف چین به عنوان خط فقر روستایی- فراتر رفته است. در سال ۲۰۲۲، سرانه تولید ناخالص داخلی به ۱۲۷۲۰ دلار رسید که نزدیک به تعریف بانک جهانی^۲ از کشورهای با درآمد بالا یعنی ۱۳۸۵۴ دلار بود^۳. البته چین همچنان پایین‌تر از بلغارستان (۱۳۷۲۲ دلار) و رومانی (۱۵۸۹۲ دلار)- کشورهای با کمترین سرانه تولید ناخالص داخلی در اروپا- قرار دارد.

تمرکز صرف بر سطح سرانه تولید ناخالص داخلی ملی در چین ممکن است گمراه‌کننده باشد، زیرا چین در حال حاضر از قدرت نوآوری قابل توجهی برخوردار است. در اقتصاد بزرگی مانند چین، مراحل مختلف توسعه به طور همزمان اتفاق می‌افتند. در حال حاضر، ۴۲ درصد از جمعیت چین در مناطقی سکونت دارند که توسط بانک جهانی

در چین، مراحل
مختلف توسعه
به طور همزمان
اتفاق می‌افتند.

1. World Bank (2022). "Lifting 800 Million People Out of Poverty - New Report Looks at Lessons from China's Experience." April, 1. <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2022/04/01/lifting-800-million-people-out-of-poverty-new-report-looks-at-lessons-from-china-s-experience>. Accessed: August 30, 2023.

2. World Bank

3. World Bank Blogs (2022). "New World Bank country classifications by income level: 2022-2023." July, 1. <https://blogs.worldbank.org/opendata/new-world-bank-country-classifications-incomelevel-2022-2023>. Accessed: August 30, 2023.

به‌عنوان درآمد بالا طبقه‌بندی می‌شوند. سرانه تولید ناخالص داخلی جیانگسو، فوجیان، ژجیانگ و گوانگ‌دونگ^۱ در سال ۲۰۲۲ بالغ‌بر ۱۵۰۰۰ دلار بوده‌است. جمعیت این مناطق روی‌هم‌رفته بیش از ۳۳۰ میلیون نفر است که باعث ایجاد طبقه متوسط بسیار بزرگی در چین می‌شود.

با وجود این موفقیت چشمگیر در بهبود رفاه جامعه، سیاست‌های اقتصادی چین همچنان بر حمایت از صنعت به‌منظور دستیابی به پیشرفت‌های فناورانه‌ی بیشتر متمرکز هستند. تحقق اهداف راهبردی ملی مستلزم سرمایه‌گذاری‌های کلان در زیرساخت، ظرفیت تولید و علم و نوآوری است. تقویت استقلال الگوهای مصرف خانوارهای خصوصی با نظامی که به دنبال متمرکزسازی و کنترل بیشتر است، همخوانی ندارد. به‌هرحال، مصرف‌کنندگان ممکن است آنچه که حزب از آن‌ها می‌خواهد را خریداری نکنند. این امر محدودیت‌هایی برای تقاضاهای ده‌ساله مبنی بر تعادل بخشی مجدد اقتصاد که به میزان کمتری به سرمایه‌گذاری متکی باشد، ایجاد می‌کند. براساس منطق اقتصادی شی، ظرفیت بالایی برای عرضه موثر که مشاغل و درآمد ایجاد کند، وجود دارد. که به دنبال آن نیز تقاضا به وجود می‌آید.

شی جین‌پینگ نوعی از سوسیالیسم را برای چین در نظر دارد که بر ایدئولوژی و ملی‌گرایی متمرکز است. بخش اساسی این سوسیالیسم، اصول جمع‌گرایی به‌عنوان یکی از ویژگی‌های مهم نظام اقتصادی چین است. این امر بدین معناست که منافع ملت بر منافع فردی مقدم شمرده می‌شود. اگرچه افراد هنوز توسط حزب کمونیست چین تنها به‌عنوان ابزاری برای رسیدن به هدف دیده نمی‌شوند، اما ساختارهای سرکوب‌گرانه‌تر در اقتصاد سیاسی، مسیرهای فعالیت اقتصادی آن‌ها را محدود می‌کنند.

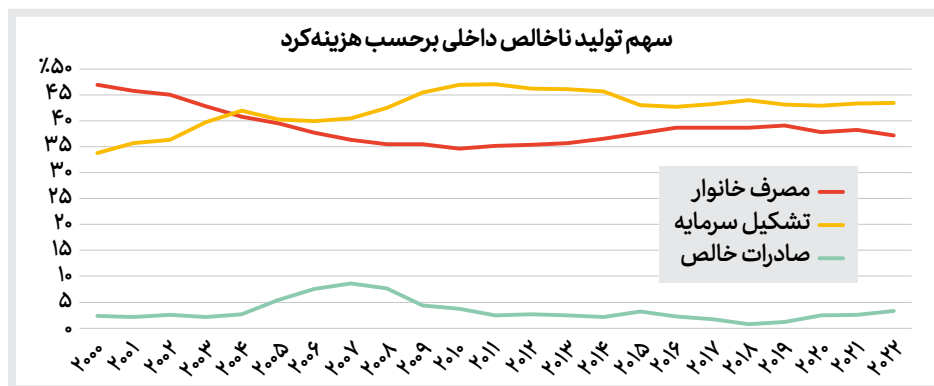
1. Jiangsu, Fujian, Zhejiang and Guangdong

۵ ■ در قرارداد اجتماعی نوظهور شی جین پینگ، اهداف راهبردی در اولویت قرار دارند

پیشبرد عناصر اقتدارگرا به عنوان اصل کلیدی حکمرانی تحت رهبری شی جین پینگ ردپای خود را بر ساختار اجتماعی- اقتصادی کشور برجای می‌گذارد. همانند سایر بخش‌های اقتصاد چین، حزب کمونیست چین به دنبال این است که جایگاه بالاتر و نظارت بیشتری بر بازیگران اقتصادی داشته باشد. این امر نویدبخش تغییر اساسی در الگوی رشد چین به سمت مصرف بیشتر خانوارها نیست و پیامدهای مهمی برای مسیر توسعه چین دربردارد.

۱.۵. رشد مبتنی بر مصرف به نتیجه موفقیت آمیزی نرسید

راهبرد چرخه دوگانه یکی از دستورکارهای سیاستی برجسته شی جین پینگ است که دقیقاً حول همین محور می‌چرخد. اصل کلیدی این است که چین را از الگوی قبلی رشد مبتنی بر صادرات و سرمایه‌گذاری به نوعی از الگوی رشد سوق دهد که اساساً بر مصرف داخلی متمرکز است و در آن صادرات نقش مکمل ایفا می‌کند. با این وجود، اذعان گسترده به این که تغییر به سمت الگوی رشد مبتنی بر مصرف ضروری است، به خودی خود باعث تسهیل این گذار نمی‌شود. اولویت‌های دیگری نیز باید در نظر گرفته شوند و شی جین پینگ به وضوح رشد مبتنی بر مصرف را به عنوان هدف رده دوم طبقه‌بندی کرده است.



نمودار ۶ مصرف خانوار به میزان کمی مورد پذیرش قرار گرفته است

منبع: اداره ملی آمار چین

کشورهایی که در آن‌ها دولت نظارت بیشتری بر اقتصاد دارد، معمولاً دارای میزان کمتری مصرف خصوصی هستند.^۱ سهم مصرف خانوار از تولید ناخالص داخلی از زمان اولین دوره ریاست‌جمهوری شی جین‌پینگ در سال ۲۰۱۳ افزایش ناچیزی داشته‌است و از ۳۴/۳ درصد در سال ۲۰۱۰ به ۳۸/۵ درصد در سال ۲۰۲۱ رسیده‌است که اساساً طی پنج سال اخیر ثابت بوده‌است. برخلاف مباحث طولانی درباره گذار به الگوی رشد پایدارتر، سرمایه‌گذاری همچنان مهم‌ترین عنصر در اقتصاد تلقی می‌شود. این امر نباید تعجب‌آور باشد، زیرا تحقق اهداف سیاست صنعتی بر تحقق اهداف اجتماعی- اقتصادی مقدم شمرده می‌شود. سهم بالاتر مصرف و استقلال خانوارها با اقدامات مبنی بر متمرکزسازی بیشتر نظام اقتصادی چین در راستای سیاست صنعتی مغایرت دارد (نمودار ۶).

سهم مصرف خانوار از تولید ناخالص داخلی در کشورهایی که توسط بانک جهانی به عنوان کشورهای با درآمد متوسط طبقه‌بندی می‌شوند، معمولاً حدود ۵۰ درصد است، حال آنکه این رقم در کشورهای با درآمد بالا حدود ۶۰ درصد است. عدم موفقیت راهبرد چرخه دوگانه در ایجاد تغییرات به‌خودی‌خود ممکن است نشان‌دهنده شکست سیاستی باشد، اما در چارچوب گسترده‌تر سیاست‌گذاری اقتصادی شی جین‌پینگ به‌منزله شکست ناشی از تبادلات (بده‌بستان‌ها) است. با این حال، از منظر اندیشه اقتصادی شی جین‌پینگ، سهم پایین مصرف خانوار را باید به‌عنوان ویژگی نظام اقتصاد چین و نه مشکل ساختاری در نظر گرفت.

1. White, Edward. Financial Times (2022). "Xi Jinping's last chance to revive the Chinese economy." October, 5. <https://www.ft.com/content/92cbe94d-05a0-4ece-bca9-68cb82244b17>. Accessed: August 30, 2023.

۲.۵. تکذیب دولت رفاه: رکود شاخص‌های اجتماعی-اقتصادی تحت رهبری

شی جین پینگ

پیشبرد سیاست‌های اجتماعی-اقتصادی و توزیع مجدد از زمان شروع اصلاحات اقتصادی حزب کمونیست چین، محور اصلی حزب نبوده‌است- و در دوران شی جین پینگ نیز چنین نیست. ژو رانگ جی در طول اصلاحات شرکت‌های دولتی در دهه ۱۹۹۰، به شبکه تامین اجتماعی واحد کاری سطح شرکتی در دوران مائو پایان داد. «کاسه برنج آهنی»^۱ منحل شد و با نظام اجتماعی اقتصاد آزاد جایگزین شد که مشابه اقتصاد نئولیبرال بود.^۲ هرگونه تلاش اساسی در جهت تعادل بخشی مجدد مستلزم توزیع مجدد هدمند و افزایش هزینه‌کرد اجتماعی توسط دولت است که به قیمت سرمایه‌گذاری در گسترش ظرفیت‌های تولید و نوآوری محقق می‌شود. این امر مستلزم نهادینه‌سازی تغییرات- به جای «رویکردی به سبک پویش» نظیر مبارزه با فقر شدید- است.

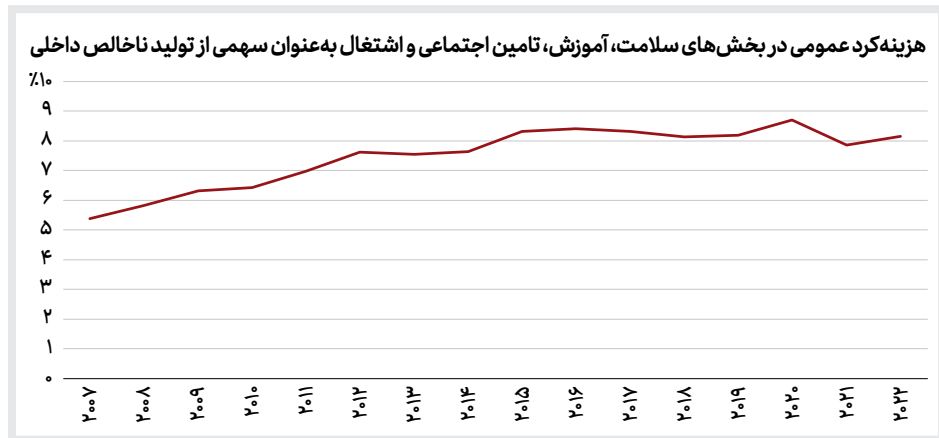
با وجود اصلاحات اجتماعی بلندپروازانه‌ای که در سال ۲۰۱۳ اعلام شدند، بعید است این اولویت‌ها به این زودی‌ها تحت رهبری شی جین پینگ تغییر پیدا کنند. هزینه‌کرد عمومی در حوزه سلامت، آموزش، تامین اجتماعی و اشتغال تا حد زیادی در دو دوره اول شی جین پینگ بدون تغییر باقی ماند و به ۸/۱ درصد در سال ۲۰۲۲ رسید. شی جین پینگ بسیاری از مشکلات رهبران پیشین را به ارث برده‌است، اما با وجود تظاهر وی به حمایت از اصلاحات ساختاری، همچنان روند اصلاحات را به تعویق می‌اندازد. همزمان با کند شدن روند رشد تولید ناخالص داخلی، پیری جمعیت و کاهش تعداد جمعیت شاغل از نقطه اوج خود در سال ۲۰۱۵ و همچنین تلاش دولت‌های محلی بسیار قدرتمند برای

1. "Iron Rice Bowl"

2. Zenglein, Max J. (2018). Institutional Framework and Dysfunctionality of the Transitional Chinese Wage Bargaining Regime (Labor and Globalization). Germany: Rainer Hampp.

تامین مالی خدمات اجتماعی، ضرورت پرداختن به این مسائل ساختاری همیشگی بیش‌ازپیش اهمیت پیدا می‌کند (نمودار ۷).^۱

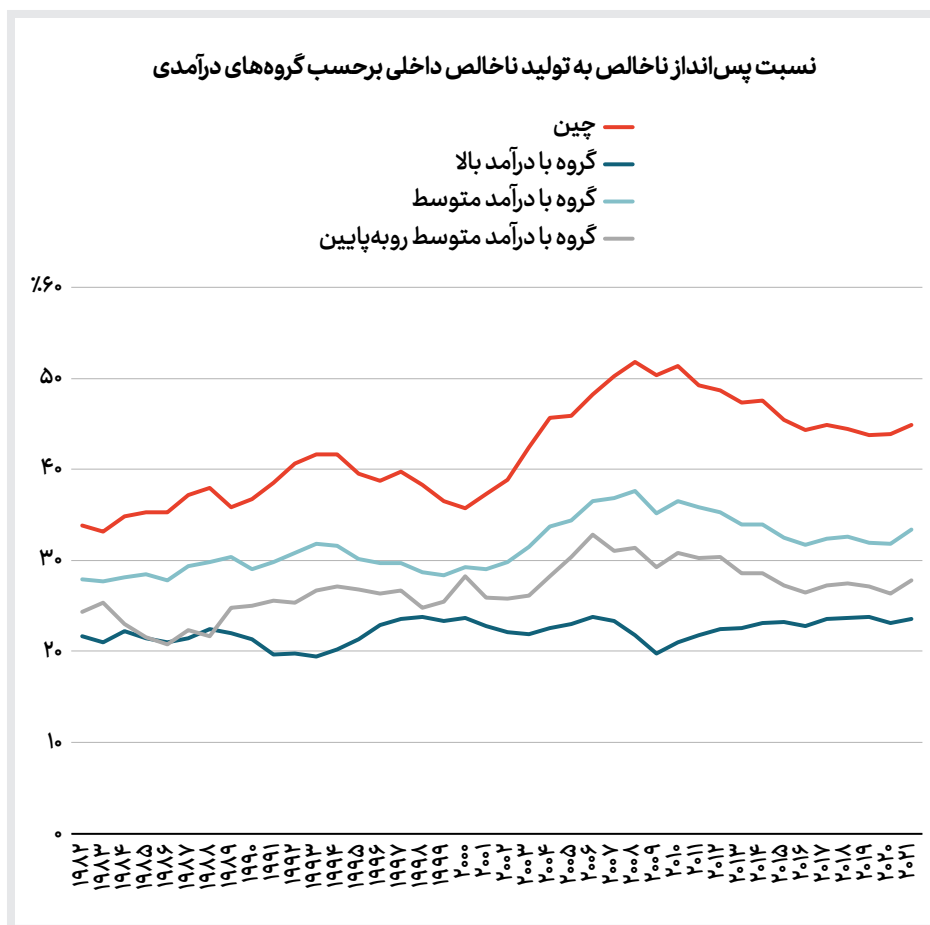
باتوجه به فقدان شبکه تامین اجتماعی مناسب می‌توان دلیل نرخ پس‌انداز فوق‌العاده بالای چین را توضیح داد. درواقع، خانوارها به جای مصرف، مایل به پس‌انداز پول برای مراقبت‌های درمانی و یا بازنشستگی خود هستند. نرخ پس‌انداز بالا به‌نوبه خود به ترویج الگوی رشد مبتنی بر سرمایه‌گذاری می‌انجامد، زیرا این امر امکان تسهیل سرمایه‌ارزان را فراهم می‌آورد. سهم پس‌انداز از تولید ناخالص داخلی از سال ۲۰۱۳ تاکنون ۵۰ درصد کاهش یافته‌است و نزدیک به ۴۰ درصد ثابت باقی مانده‌است. نرخ پس‌انداز چین تقریباً منحصربه‌فرد است و بسیار بالاتر از کشورهای است که توسط بانک جهانی به‌عنوان کشورهای با درآمد متوسط یا بالا طبقه‌بندی می‌شوند. تصور مبنی بر مصرف بیش از حد در کلان‌شهرهای مدرن چین یا آشفته‌بازار خرده‌فروشی برخط بیانگر واقعیت اقتصاد کلان آن نیستند، بلکه نمایانگر تصویری از جامعه - و نابرابری دیرینه - در این کشور هستند.



نمودار ۷ اصرار شی جین‌پینگ به رفاه عمومی هیچ تأثیری بر هزینه‌کرد اجتماعی ندارد

منبع: محاسبات مریکس براساس داده‌های اداره ملی آمار چین

1. <https://merics.org/en/short-analysis/time-different-structural-economic-reform-challenges-axis-3rd-term>



نمودار ۸ نرخ پس انداز چین همچنان فوق العاده بالاست

منبع: بانک جهانی

نابرابری در چین همچنان پابرجا مانده است، اما تا مادامی که رشد اقتصادی به اندازه کافی قوی باقی بماند که معیشت تمام گروه های درآمدی را بهبود بخشد، کمتر به عنوان یک مساله سیاستی مطرح می شود. این امر باعث شده است حزب کمونیست چین این اختیار را داشته باشد تا اولویت های سیاست اقتصادی را جدا از تقویت نظام اجتماعی تعیین کند (به نمودارهای ۸ و ۹ رجوع شود).

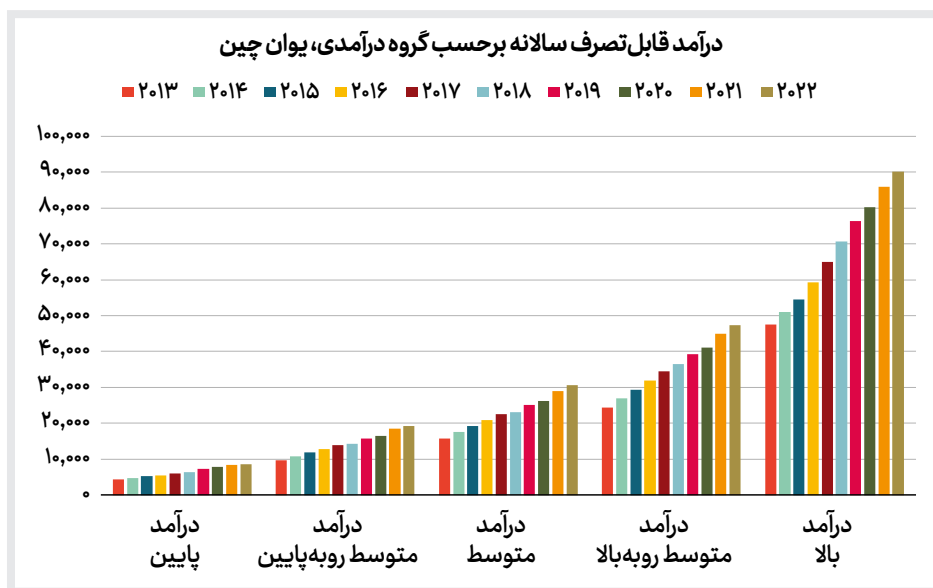
۵.۳. رفاه عمومی بیشتر نمادین است تا این که تغییر ساختاری باشد

عدم موفقیت در هدایت درآمد بیشتر به سمت خانوارها یکی دیگر از اصول کلیدی ایدئولوژی اقتصادی شی جین‌پینگ را به‌طور عملی نقض می‌کند. رفاه عمومی در سال ۲۰۲۱ دوباره وارد فرهنگ لغت شد- زمانی که در کنار اقدامات سرکوبگرانه گسترده‌تر علیه فناوری دیجیتال و املاک و مستغلات به‌کار گرفته شد. بسیاری در ابتدا انتظار داشتند که توزیع مجدد در مقیاس بزرگ اتفاق افتد، اما این امر محقق نشد و صرفاً حرف‌هایی درباره توزیع بخش سوم اقتصاد- توزیع مجدد ثروت از طریق کمک‌هزینه‌ها یا خیریه‌ها- مطرح شد. شرکت‌ها این پیام را دریافتند که با توسعه کارهای بشردوستانه از جمله اعطای کمک‌هزینه به نیازمندان و تأسیس صندوق‌هایی با تأکید بر توسعه روستایی و اعلام اقدامات مبنی بر کاهش شکاف درآمدی در شرکت‌ها، مسئولیت اجتماعی بیشتری برعهده بگیرند^۱.

در دوران شی جین‌پینگ، نمایش پرزرق‌وبرق ثروت توسط نخبگان تجاری کمتر متداول است و به‌طور بالقوه پرمخاطره است. کارآفرینان چینی ممکن است با عواقبی شبیه مقامات محلی در جریان پویش مبارزه با فساد در اوایل حکومت شی مواجه شوند. در پاسخ به این پویش بود که مقامات دیگر نمی‌توانستند ضیافت‌های مجلل برگزار کنند و یا با ساعت‌های گران‌قیمت دیده شوند. درواقع، انتظار روزافزونی برای سادگی و بی‌پیرایگی و ضرورت نقش‌آفرینی در توسعه کشور وجود دارد. درهمین راستا، میلیاردرهای چینی در سال ۲۰۲۲ مبلغ بی‌سابقه ۱۰ میلیارد دلار اهدا کردند- که البته مبلغ ناچیزی است و بسان قطره‌ای است در دریای بیکران^۲.

1. Wu, Guoguang. Asia Society Policy Institute (2022). "China's Common Prosperity Program: Causes, Challenges, and Implications." December 2022. https://asiasociety.org/sites/default/files/2022-03/ASPI_ChinaCommonProsp_report_fin.pdf. Accessed: August 30, 2023.

2. Hurun Research Institute (2022). "Hurun China Philanthropy List 2022." December, 16. <https://www.hurun.net/en-US/Info/Detail?num=W1WVJLUHGIU1>. Accessed: August 30, 2023.



نمودار ۹ کاهش نابرابری همچنان چالش برانگیز است

منبع: اداره ملی آمار چین

رفاه عمومی در کنار اعمال فشار بر نوآورترین شرکت‌های چینی برای بهره‌گیری از سرمایه و مهارت خود در تحقق اهداف راهبردی ملی نظیر رفع شکاف فناوری مورد استفاده قرار گرفته است. البته رفاه عمومی به معنای ایجاد رفاه برای طبقه کارگر به قیمت اعمال مالیات بیشتر بر ثروتمندان و یا افزایش خدمات اجتماعی پرهزینه نیست. سیاست‌های شی جین پینگ از جمله سرکوب شرکت‌های خصوصی و نخبگان تاحدی شبیه سیاست‌های پوپولیستی است که توسط بو شیلای^۱ - مقام ارشد سابق و بدنام حزب کمونیست چین در چوونگ کینگ^۲ که به اختلاس محکوم شد- معرفی شد. البته این سیاست‌ها به طور مشخص به مسائل کلیدی از جمله توزیع مجدد و نابرابری نمی‌پردازند.^۳

1. Bo Xilai

2. Chongqing

3. Mary Gallagher. China Leadership Monitor (2023). "China's Struggle for Common Prosperity." March, 1. <https://www.prcleader.org/post/china-s-struggle-for-common-prosperity>. Accessed: August 30, 2023.

تلاش‌های شی جین‌پینگ تاکنون در مقایسه با اقدامات رئیس‌جمهور سابق خو جین‌تائو خیلی کم‌اهمیت‌تر به نظر می‌رسد. خو جین‌تائو قانون کار از جمله قانون قراردادها را توسعه داد، حداقل دستمزد را با جدیت بیشتری دنبال کرد و دسترسی کارگران مهاجر به بیمه درمانی را بهبود بخشید- هرچند این تلاش‌ها در اواخر دوره تصدی وی در سال ۲۰۱۲ با شتاب کمتری پیش رفت.^۱ جالب این‌که چشم‌انداز شی جین‌پینگ در مورد سوسیالیسم چینی با ردّ سوسیالیسم به سبک غربی که در آن دولت نقش قدرتمندتری دارد، همراه است. به جای تعمیق اصلاحات ساختاری، مسئولیت ارائه خدمات تا حد زیادی به خود افراد محول می‌شود و سهم دولت به حداقل می‌رسد. راهنمایی‌های بیشتر شرکت‌ها تحت برنامه رفاه عمومی در حال حاضر چیزی بیشتر از یک سیگنال نیست، اما چنانچه تسریع شود، بار بیشتری به‌طور مستقیم بر دوش شرکت‌ها قرار می‌گیرد.

این دیدگاه در مطالعه موردی درباره تنسنت^۲ در پایان این فصل نیز منعکس شده‌است. شرکت تنسنت همزمان با اعمال سختگیری دولت در مورد پلتفرم/اینترنت مصرف‌کننده در سال‌های ۲۰۲۱-۲۰۲۰ در قانون توجه قرار داشت و توسط دولت مرکزی و حزب کمونیست چین تحت فشار قرار داده شد تا نقاط قوت خود را در جهت حمایت از اقتصاد واقعی به‌کار گیرد. افزون‌برآن، دولت و حزب بخش بازی عملیات تنسنت را به شدت مجازات کرده و مقررات سختگیرانه‌ای در نظر گرفته‌اند که به‌موجب آن‌ها، مجوزهای بازی‌های جدید و همچنین زمان بازی برای برخی از کاربران محدود خواهد شد. درنتیجه، این شرکت فعالیت خود در داخل کشور را متوقف کرده‌است و به‌طور راهبردی به دنبال فعالیت در خارج از کشور است تا از این طریق بتواند فرصت‌های تجاری از دست رفته در داخل کشور را جبران کند.

1. Zenglein, Max J. (2018). Institutional Framework and Dysfunctionality of the Transitional Chinese Wage Bargaining Regime (Labor and Globalization). Germany: Rainer Hampp.

2. Tencent

۴.۵. قرارداد اجتماعی جدید به معنای کمک به جوان سازی ملی است

همسوسازی
اولویت های
راهبردی با
مشاغل و
درآمدها دشوارتر
می شود.

به نظر می رسد سیاست های شی جین پینگ به طور فزاینده ای تحت تاثیر اهداف غیراقتصادی قرار دارند که هدف آن ها افزایش سود یا رفاه افراد و شرکت های خصوصی نیست، بلکه ارتقای خودکفایی و قدرت ملی (ازجمله قدرت نظامی) هدف اصلی آن ها محسوب می شود. تخصیص منابع ملی به ایجاد دولت رفاه پدیده تجملاتی است که حزب کمونیست چین در شرایط فعلی با وجود رقابت نظام مند در حال رشد با ایالات متحده به دنبال آن نیست. از ذینفعان اقتصادی توسعه چین در دهه های گذشته به ویژه کارآفرینان، ثروتمندان و طبقه متوسط رفته رفته انتظار می رود که از حزب به خاطر این که به آن ها اجازه داده است تا بسیار بهتر از نسل های سختکوش خود در دوره های قبل از خود باشند، سپاسگزار باشند. پیغام جدید این است که از خودراضی و مغرور نشوید. کمربندهای (اقتصادی) خود را محکم تر ببندید و آستین های خود را بالا بزنید و دست به کار شوید تا آنچه را که در توان دارید برای جوان سازی ملت چین انجام دهید.

باتوجه به این که چین با طبقه متوسط پرتوقع تر و نیاز روزافزون آن ها به شغل و درآمد مواجه است، همسوسازی اولویت های راهبردی ملی با مشاغل و درآمد دشوارتر می شود. این امر در حالی رخ می دهد که گسل های اجتماعی پیچیده تر می شوند. بیکاری جوانان به رقم بی سابقه بیش از ۲۰ درصدی در سه ماهه دوم سال ۲۰۲۳ رسیده است. با این وجود، شرکت ها تلاش می کنند تا ظرفیت های خالی در کارخانجات را پر کنند^۱. یکی از دلایل

1. Nulimaimaiti, Mia. South China Morning Post (2023). "China jobs: how Beijing's vocational-training push is undermined by deeply ingrained education stigmas." February, 7. <https://www.scmp.com/economy/china-economy/article/3209272/china-jobs-how-beijings-vocational-training-push-undermined-deeply-ingrained-education-stigmas>. Accessed: August 30, 2023.

این امر، عدم تطابق فزاینده مهارت‌ها و انتظارات است. کارگرانی که مهارت‌های حرفه‌ای مورد نیاز در بخش تولید را دارند، کمیاب هستند. از طرف دیگر، همه دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها به دانشمندان برجسته‌ای تبدیل نخواهند شد که به چین در رفع شکاف فناوری کمک کنند. به نظر می‌رسد که ترغیب جوانان به کار در حومه شهر برای نسل آتی مشتاق دشوار باشد.¹ به احتمال زیاد، بیشتر شهرنشینان جوان انتظار بازگشت به زندگی روستایی را ندارند و تمایلی به کار در مشاغل تولیدی سه‌بعدی (کثیف، طاقت‌فرسا و دشوار) ندارند.

ایجاد طبقه متوسط گسترده که یکی از بزرگ‌ترین دستاوردهای اصلاحات اقتصادی چین است، هم‌اکنون به منزله آسیب‌پذیری بالقوه برای حزب کمونیست چین به نظر می‌رسد. این خطر جدی وجود دارد که بخش‌هایی از جامعه شاهد رکود یا حتی فروپاشی احتمالی رفاه اقتصادی باشند. حزب کمونیست چین باید پاسخگوی این خواسته‌های طبقه متوسط باشد. بازگشت به عمل‌گرایی پس از اعمال فشار اقتصادی شدید طی سه سال سیاست کوید-صفر مشهود است. حزب کمونیست چین باید خطرات اقتصادی-اجتماعی را به‌عنوان مثال با استفاده از مداخله گسترده حزب و دولت در بخش‌هایی نظیر املاک و مستغلات- که بدنام‌ترین آن‌ها گول املاک چینی «اورگراند» با بدهی زیاد است- کنترل کند و ثبات اقتصادی ایجاد کند، به‌طوری‌که اشتغال و درآمد جهت رفع حداقل نیازهای اکثریت جامعه تضمین شود.

پکن اکثر شرکت‌ها را به‌عنوان حافظان ثبات اقتصادی در نظر می‌گیرد. این شرکت‌ها شامل شرکت‌هایی می‌شوند که در پیشبرد تولید با ارزش افزوده بالا یا کمک به خلق

1. China Change (2023). "China Has a Youth Unemployment Problem; Guangdong Province Spearheads a Plan to Send 300,000 Youth to the Countryside by the End of 2025." April, 7. <https://chinachange.org/2023/04/07/china-has-a-youth-unemployment-problem-guangdong-province-spearheads-a-plan-to-send-300000-youth-to-the-countryside-by-the-end-of-2025/>. Accessed: August 30, 2023.

نوآوری جهت رفع شکاف‌های کلیدی فناوری نقش کمی دارند. شرکت خودروسازی موتورهای احتراق داخلی چینی- ژاپنی یعنی گاک تویوتا نمونه بارز این شرکت‌هاست که در مطالعه موردی زیر به آن پرداخته شده است.

اهمیت بالاتر ایدئولوژی و رقابت ژئوپلیتیکی به ترویج اقتصاد سیاسی سرکوب‌گرایانه‌تری می‌انجامد که تمایل به پاسخگویی کمتری در برابر جامعه میانه‌رو دارد^۱. در چنین نظامی، تمایزهای اجتماعی و منطقه‌ای به احتمال زیاد در آینده به مساله‌ای مهم تبدیل خواهند شد.

**تمایزهای اجتماعی
و منطقه‌ای به
احتمال زیاد به
مساله‌ای مهم
تبدیل خواهند شد.**

سیاستی بیشتری در راستای رفع مشکلات ناشی از آن در چارچوب رفاه عمومی ایجاد شود، اما در اولویت دانستن اهداف راهبردی ملی بر رشد اقتصادی به نظر می‌رسد که مشخصه جدید نظام اقتصادی چین باشد.

مطالعه موردی: نقش سرمایه‌گذاری مشترک گاک- تویوتا از ارائه‌دهنده فناوری به حافظ ثبات اقتصادی تغییر می‌کند

گرگور سباستین^۳

گاک- تویوتا یک سرمایه‌گذاری مشترک بین شرکت دولتی چینی یعنی گروه خودروسازی گوانگژو (گاک) و غول خودروسازی ژاپنی تویوتا است که بر ساخت خودروهای سواری تمرکز دارد. هر دو شریک دارای سرمایه‌گذاری‌های مشترک اضافی و رقابتی در حوزه خودروسازی و پایگاه‌های تولیدی در چین هستند. برخلاف گذشته، تویوتا دیگر توسط پکن به عنوان ارائه‌دهنده فناوری تلقی نمی‌شود و این‌گونه سرمایه‌گذاری‌های مشترک

1. GAC-Toyota

2. Creaders (2023). “清华教授：10年前后，中国是两个不同的国家” (Tsinghua professor: 10 years ago, China was two different countries). April, 30. <https://news.creaders.net/china/2023/04/30/2603228.html>. Accessed: August 30, 2023.

3. Gregor Sebastian

خودروسازی چینی- خارجی که کاملاً به خودروهای برقی متعهد نیستند، در آینده نقش محدودی ایفا خواهند کرد- و صرفاً در حفظ ثبات اقتصادی نقش دارند تا زمانی که دیگر به مرور زمان از رده خارج شوند.

از دیدگاه پکن، نقش راهبردی این گونه سرمایه‌گذاری‌های مشترک در سال‌های اخیر تغییر کرده است. در ابتدا، پکن این سرمایه‌گذاری‌ها را عمدتاً به عنوان ابزاری تلقی می‌کرد که با معرفی فناوری و دانش فنی خودروسازی ژاپنی به خودروسازان چینی به ارتقای زنجیره ارزش کمک می‌کردند. اما تغییر رویکرد چین به سمت خودروهای برقی به این معنی است که تویوتا دیگر به عنوان یک شریک فناوری کلیدی در نظر گرفته نمی‌شود. با این وجود، این سرمایه‌گذاری مشترک همچنان در کمک به رشد اقتصادی و ارتقای اشتغال و پرداخت مالیات ایفای نقش می‌کند. افزون بر آن، این شرکت همچنان به عنوان تکیه‌گاه مهمی برای تأمین‌کنندگان ژاپنی جهت بومی‌سازی تولید در چین عمل می‌کند.

مالکیت دولتی گاک از طریق الزامات سرمایه‌گذاری مشترک، نفوذ پکن را

افزایش می‌دهد

محدودیت‌های دسترسی به بازار: پکن برای ترویج توسعه خودروسازان چینی، دسترسی خودروسازان خارجی، از جمله تویوتا، به بازار چین را محدود کرده است. تعرفه‌های بالا، صادرات به چین را نامطلوب کرده است. با این حال، تولید بومی به معنای ورود به یک سرمایه‌گذاری مشترک با یک شریک محلی و به اشتراک گذاشتن فناوری‌ها و دانش فنی است.

ترویج خودروهای برقی: پکن با ترویج فناوری‌های خودروهای برقی که هنوز تحت سلطه خودروسازان خارجی مانند تویوتا قرار نگرفته بودند، وابستگی فناورانه خود به سرمایه‌گذاری مشترک را کاهش داده است. دولت با استفاده از مشوق‌هایی (از جمله

یارانه) و تنبیه‌هایی (مانند سهمیه‌بندی تولید)، خودروسازان را به توسعه و تولید خودروهای انرژی نو تشویق کرد. در مرحله آزمایشی اولیه، خودروهای هیبریدی آزمایش شده بودند، اما پکن از ترس وابستگی آتی به خودروسازان ژاپنی مانند تویوتا، خودروهای هیبریدی را از تعریف خودروهای با انرژی نو حذف کرد.^۱

با از بین رفتن اهمیت فناوری هیبریدی، تویوتا تمایل بیشتری به اشتراک‌گذاری دانش فنی خود پیدا کرد. در سال ۲۰۱۹، این خودروساز ژاپنی حتی فناوری‌های هیبریدی ثبت شده خود را به صورت رایگان به تولیدکنندگان چینی ارائه داد، به این امید که خودروهای هیبریدی به طور گسترده‌تری مورد استفاده قرار گیرند. در سال ۲۰۲۰، تویوتا مجوز فناوری هیبریدی خود را به شرکت گاک واگذار کرد.^۲ این شرکت همچنین از سرمایه‌گذاری‌های دیگر خود برای ساخت کارخانه جدید خودروهای انرژی نو خبر داد که باعث افزایش رشد اقتصادی گوانگژو شد.^۳

گاک- تویوتا همچنان برای ارتقای رشد پکن مهم خواهد بود

هدف اولیه برای ترویج انتقال فناوری از تویوتا به گاک تا حدودی محقق شده است. اگرچه شرکت گاک هنوز یک خودروساز رقابتی بین‌المللی نیست و در تولید خودروهای موتور احتراق داخلی از تویوتا عقب مانده است، اما جزو بهترین خودروسازان دولتی چین محسوب می‌شود. برندهای گاک در زمینه موتورهای احتراق داخلی (برند ترامپچی)^۴ و

1. Howell, Sabrina; Lee, Henry & Heal, Adam (2015). Leapfrogging or Stalling Out? Electric Vehicles in China. Cambridge, MA: Mossavar-Rahmani Center for Business and Government, Harvard Kennedy School.

2. Nikkei (2020). "Toyota to provide China's GAC with hybrid system." October, 15. <https://asia.nikkei.com/Business/Automobiles/Toyota-to-provide-China-s-GAC-with-hybrid-system>. Accessed: August 30, 2023.

3. China Daily (2022). "GAC Toyota upgrades NEV production capacity." December, 21. <https://www.chinadaily.com.cn/a/202212/21/WS63a2c007a31057c47eba5820.html>. Accessed: August 30, 2023.

4. Trumpchi

خودروهای برقی (برند آیون)^۱ در چین عملکرد موفقی داشته‌اند. برندهای گاک از دانش فنی و مهارت مهندسی شرکت سرمایه‌گذاری مشترک تویوتا بهره برده‌اند. درواقع، همزمان با تغییر به سمت خودروهای انرژی نو، «انتقال فناوری معکوس» رخ داده‌است، زیرا خودروهای برقی تولیدی مشترک از پیش‌رانه الکتریکی توسعه‌یافته توسط گاک استفاده کرده‌اند.

جذب تویوتا به چین باعث تسهیل جذب سرمایه‌گذاری از تامین‌کنندگان ژاپنی و سایر تامین‌کنندگان بین‌المللی نیز شده‌است. شرکت ژاپنی نایدک^۲ در سال ۲۰۱۹ با یکی از شرکت‌های تابعه گاک یک سرمایه‌گذاری مشترک تشکیل داد تا موتورهای برقی برای گاک تولید کند^۳.

دیدگاه پکن در مورد سرمایه‌گذاری مشترک تغییر کرده‌است و دیگر به‌عنوان منبع فناوری به آن نمی‌نگرد، بلکه سرمایه‌گذاری مشترک را به‌عنوان وسیله‌ای برای حفظ ثبات اقتصادی قلمداد می‌کند. با این وجود، توانمندی اقتصادی محلی قوی گوانگژو و ظرفیت گاک برای جبران از دست رفتن احتمالی شغل ناشی از سرمایه‌گذاری مشترک باعث کاهش شدید اهمیت آن در طول زمان، حتی به عنوان حافظ ثبات اقتصادی، شده‌است.

مطالعه موردی: بهترین خطوط تجاری تنسنت تحت شدیدترین فشار

سیاسی قرار دارند

آیا آداجی^۴

شرکت فناوری تنسنت مستقر در شنجن دارای خطوط تجاری متعددی است و پس از

1. Aion

2. Nidec

3. Nagayasu, Masahiro. Nidec Corporation (2019). "Nidec to Form a Joint Venture with a Subsidiary of China-Based Guangzhou Automobile Group Company for Automotive Traction Motors." August, 1. <https://www.nidec.com/en/ir/news/2019/news0801-03/>. Accessed: August 30, 2023.

4. Aya Adachi

بهره‌مندی اولیه از حمایت غول‌های فناوری خارجی، شاهد شدیدترین نوع اجرای جعبه‌ابزار حزب- دولت پکن بوده‌است. بخش عمده‌ای از محصولات این شرکت (به‌عنوان مثال، شرکت‌های رسانه‌های اجتماعی مانند وی‌چت و وی‌بو^۱، سرگرمی، سیستم‌های پرداخت دیجیتال و بازی) ماهیت اینترنتی دارند و بنابراین در معرض خطر زیادی قرار دارند. باوجود این‌که این شرکت یکی از سودآورترین و نوآورترین شرکت‌های چین است، اما چنان برای تغییر رفتار خود در داخل کشور تحت فشار قرار گرفته‌است که اکنون به دنبال بازارهای خارجی است تا کاهش پتانسیل رشد خود در بازار داخلی را تعدیل کند.

از «صعودکننده زنجیره ارزش» تا «غیرقابل اعتماد»، تنسنت بیشترین آسیب‌رادر

بخش بازی خود دیده‌است

تنسنت که زمانی ظاهراً موهبتی برای رشد مصرف بود، اکنون به دلیل عدم مشارکت در دستیابی به اهداف راهبردی ملی و همچنین به دلیل تضعیف ظاهری این اهداف تحت فشار شدیدی قرار گرفته‌است. با جمع‌آوری داده‌های تنسنت در سراسر خطوط تجاری آن احتمالاً می‌توان به بررسی جامع بسیاری از شهروندان چینی و عادات آن‌ها پرداخت؛ عاداتی که از نظر مقامات به اندازه‌ای بد هستند که به محور اصلی سرکوب پلتفرم تبدیل شده‌اند. تنسنت منابع و ظرفیت تحقیقاتی خود را- از نقطه‌نظر منافع ملی- صرف کار بر روی رسانه‌های اجتماعی، بازی‌ها و سرگرمی‌های نه‌چندان مهم کرده‌است. بدتر از آن، همین محصولات برای دانش‌آموزانی که دولت- حزب از آن‌ها انتظار دارد بر مطالعات خود تمرکز کنند و برای جوانانی که- به جای انجام بازی‌های ویدیویی- باید بیشتر به جوان‌سازی ملی چین کمک کنند، به‌عنوان عوامل حواس‌پرتی ناخواسته در نظر گرفته شده‌اند [۵].

تنسنت متاثر از
سرکوب فناوری
و مجموعه‌ای از
قوانین ضدانحصار
و بازی شد.

چین برای دستیابی به جایگاه اصلی در اقتصاد جهانی رقابت می‌کند

یافته‌های کلیدی

- چین نسبت به تقویت نظارت بر تجارت و تامین مالی بین‌المللی، سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی و جریان داده‌ها و افراد که نقطه‌قوت چین محسوب می‌شوند، اهتمام ویژه‌ای دارد
- شی جین‌پینگ معتقد است که چین باید به‌منظور پیشبرد توسعه و افزایش قدرت جهانی خود به اقتصاد جهانی متصل باشد، اما درعین حال نسبت به جهانی‌شدن به سبک غربی و بی‌قیدوبند محتاط است
- چین مایل به قطع کامل ارتباط خود با اقتصادهای بازار لیبرال نیست، چراکه این کشور همچنان به بازارهای آن‌ها برای صادرات و سرمایه و فناوری جهت غلبه بر وابستگی فناورانه نیاز دارد

یافته‌های کلیدی

- به‌طور مشابه، پکن کشورهای جنوب جهانی را به‌عنوان منابع مواد خام، بازارهای درحال‌رشد صادرات و سرمایه‌گذاری و مقاصد فناوری و سرمایه چین می‌نگرد و قصد دارد روابط خود با این کشورها را تقویت بخشد
- ویژگی‌های کلیدی مشارکت جهانی چین این است که نظم اقتصادی فعلی را به چالش می‌کشد، خطرات با اقتصادهای بازار لیبرال را تعدیل می‌کند و با کشورهای نوظهور و درحال‌توسعه مشارکت دارد

در طول فرآیند اصلاحات که تحت‌نظارت دنگ شیائوپینگ آغاز شد، سیاست‌های اقتصادی خارجی چین بسیار محدودکننده و کنترل‌شده باقی ماند، به‌ویژه کنترل‌های سختگیرانه سرمایه و محدودیت‌های آن بر سرمایه‌گذاری خارجی مشهود بود. شعار کلی ادغام محافظت‌شده با اقتصاد جهانی در دوره شی جین‌پینگ تغییر نیافته است. البته مولفه‌های مربوط به گشایش آتی چین به‌طور فزاینده‌ای در دوران رهبری وی محقق می‌شوند. در این میان، چین به تقویت نظارت خود بر تجارت و تامین مالی بین‌المللی، سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی و جریان داده‌ها و افراد که نقطه‌قوت آن محسوب می‌شوند، مبادرت می‌ورزد. این نکته را باید یادآور شد که گشایش نسبی تجاری که به‌عنوان پیشران کلیدی ادغام چین در دهه‌های گذشته بوده است، بیشتر یک استثناست تا یک هنجار برای چین.

ادغام اقتصادی جهانی در حال حاضر باید براساس شرایط چین محقق شود تا منافع ملی و توسعه اقتصادی آن در بلندمدت حفظ شود. به‌طورکلی، ایجاد وابستگی‌های اقتصادی و فناورانه ازطریق توسعه بازارهای جدید، نظارت بر زنجیره‌های ارزش و

**ادغام اقتصادی
جهانی در حال
حاضر باید
براساس شرایط
چین محقق شود.**

تضمین دسترسی به منابع کلیدی برای نیازهای صنعتی، انرژی و مواد غذایی چین هدف اصلی محسوب می‌شود. چین به جای این‌که جهانی‌شدن به سبک غربی مبتنی بر نظام سرمایه‌داری را دنبال کند، مسیر خود را در پیش گرفته است که با کنترل و هدایت بیشتر حزب سازگار باشد. جهانی که در آن شرکت‌ها

بدون توجه به اهداف راهبردی ملی و در راستای دستیابی به سودآوری عمل می‌کنند، با اصول اقتصادی شی در تضاد است. درواقع، منافع ملی باید بر انگیزه‌های سودمحور مقدم باشند. پکن به ضرورت اتصال چین به اقتصاد جهانی جهت پیشبرد روند توسعه و افزایش قدرت جهانی خود واقف است، اما درعین حال نسبت به جهانی‌شدن به سبک غربی و بی‌قیدوبند محتاط است.

با این حال، چین در مسیر انزوای پیش نمی‌رود. به نفع چین نیست که به‌طور کامل با اقتصادهای بازار لیبرال قطع ارتباط کند، چراکه این کشور هنوز به بازارهای آن‌ها برای صادرات و سرمایه و فناوری خود جهت غلبه بر وابستگی‌های فناورانه فعلی نیاز دارد. ارائه مشوق‌های اقتصادی نیز ابزار موثری برای همسو نگه داشتن کشورها با منافع و مواضع چین است. به‌منظور تسهیل این امر، چین به‌طور فزاینده‌ای سعی به تعمیق روابط خود با کشورهای جنوب جهانی دارد و به دنبال توسعه جایگزین‌های جدید است.

سه ویژگی کلیدی مشارکت چین با کشورهای جهان عبارتند از: به‌چالش کشیدن نظم اقتصاد جهانی فعلی، تعدیل خطرات با اقتصادهای بازار لیبرال و تعامل با کشورهای نوظهور و در حال توسعه.

■ **به‌چالش کشیدن نظم جهانی:** تلاش‌های رهبری برای ارتقای جایگاه چین به‌عنوان قدرت اقتصادی جهان فاقد چشم‌انداز یا هدف خاصی است. چین برای

**چین به دنبال
تعمیق روابط خود
با کشورهای جنوب
جهانی است.**

جذب هرچه بیشتر کشورها و شرکت‌ها به منظور افزایش نفوذ اقتصادی خود تلاش مضاعفی می‌کند. ابتکار یک کمربند یک راه به چین کمک کرده است تجارت خود را سریع‌تر توسعه دهد و به عنوان منبع جدید تقاضای خارجی عمل کند. مشارکت مبتنی بر

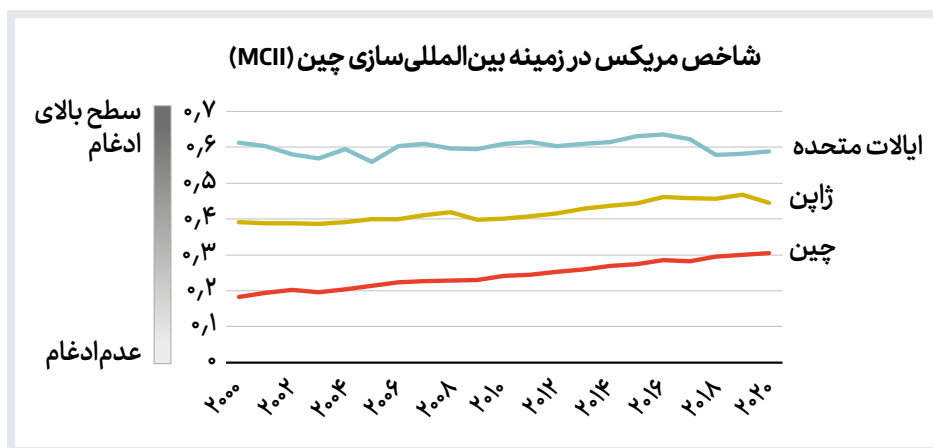
سرمایه‌گذاری بر ساخت سخت‌افزار متمرکز است و بدین منظور، قراردادهایی جهت توسعه نرم‌افزار برای راه‌اندازی آن منعقد شده است. تحریم‌های اقتصادی ایالات متحده و نگرانی‌های مبنی بر افول هژمونی جهانی آمریکا باعث افزایش اثربخشی و نفوذ اقتصادی روزافزون آن شده است. در پاسخ به تغییرات ژئوپلیتیکی، چین با راه‌اندازی ابتکارات جدید اقدامات خود را تسریع بخشیده است. در سال ۲۰۲۲، این کشور ابتکارهای سه‌گانه‌ای با عناوین ابتکار توسعه جهانی (GDI)^۱، ابتکار امنیت جهانی (CSI)^۲ و ابتکار تمدن جهانی (GCI)^۳ را راه‌اندازی کرد. به نظر می‌رسد که ابتکارات قبلی نظیر سازمان همکاری شانگهای^۴ که در سال ۲۰۰۱ شکل گرفت، شتاب بیشتری به خود گرفته‌اند.

■ **تغییر مرکز ثقل اقتصادی:** چین به عنوان تامین‌کننده فناوری و سرمایه در جهان به طور مطلوب باید جایگزینی ارائه کند، حتی اگر سلطه اقتصادهای بازار لیبرال را از آن خود نکند. اگرچه گسترش روابط اقتصادی چین با اقتصادهای بازار لیبرال باعث تسهیل توسعه این کشور در گذشته می‌شد، اما چین هم‌اکنون به دنبال مشارکت بیشتر با کشورهای جنوب جهانی است و توسعه کشور در این بازارهای جدید را ارتقا می‌بخشد تا مشتریان جدیدی برای صادرات خود پیدا کند. چین خود را به عنوان قهرمان کشورهای جنوب جهانی به تصویر می‌کشد که از نظم جهانی تحت رهبری

1. Global Development Initiative
2. Global Security Initiative
3. Global Civilization Initiative
4. Shanghai Cooperation Organization

آمریکا که از کشش گرانشی اقتصاد خود بهره می‌برد، ناامید شده‌اند. در چنین ساختار جهانی متغیری، مجموعه سیاست‌های چندجانبه چین در سراسر جهان مورد استقبال قرار گرفته‌اند.

■ **تدوین راهبرد خطرزدایی چین:** درست همانطور که در اقتصادهای پیشرفته گفته می‌شود «که چین دومی به عنوان بازار وجود ندارد»، واقعیت این است که وقتی صحبت از فناوری، سرمایه و تقاضا برای صادرات چین می‌شود، هیچ مجموعه دومی از اقتصادهای بازار لیبرال برای چین وجود ندارد. اگرچه چین قصد دارد به خودکفایی دست یابد، اما این کشور در جایگاهی نیست که تمام وابستگی‌های خارجی خود را بدون پیامدهای عظیم آن برای توسعه کشور قطع کند. یک روش شامل جذب زنجیره‌های ارزش جهانی از طریق بومی‌سازی بیشتر شرکت‌های خارجی است. چین بخش‌های زیادی را جهت سرمایه‌گذاری خارجی برای تامین‌کنندگان فناوری کلیدی در داخل کشور باز کرده‌است- و جالب اینجاست که با انتقال فناوری خارجی به داخل کشور زمینه را برای تحقق خودکفایی فناورانه در این بخش‌ها هموار ساخته‌است.

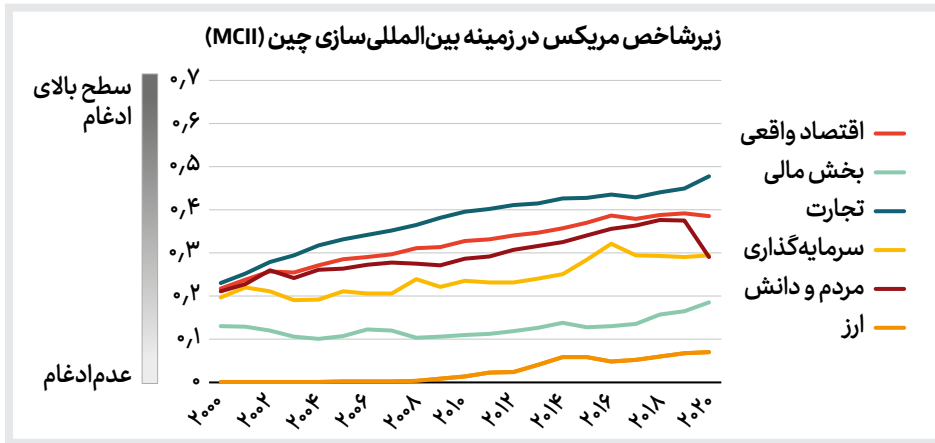


نمودار ۱۰ سطح ادغام اقتصاد چین با جهان همچنان محدود است

منبع: مریکس

ادغام چین در اقتصاد جهانی فرآیند نسبتاً مستمری در دو دهه اخیر بوده است. البته در این روند مشاهده می‌شود که ادغام چین ثابت مانده است و در مقایسه با ایالات متحده و ژاپن بسیار کمتر است. تغییرات صورت گرفته در دوران شی جین‌پینگ نویدبخش تداوم ادغام نیست. شکاف فزاینده بین ادغام عملی و قانونی نشان می‌دهد که با این که بیان می‌شود اقدامات متعددی در زمینه گشایش صورت گرفته است، اما این اقدامات دیگر مانند سال‌های گذشته تغییر واقعی ایجاد نمی‌کنند. به منظور درک پویایی و تغییرات ایجاد شده در روند بین‌المللی‌سازی چین، شاخص مریکس در زمینه بین‌المللی‌سازی چین (MCII)^۱ طراحی شده است و با ایالات متحده و ژاپن مورد مقایسه قرار گرفته شده است.

ادغام عملی مطابق این شاخص که در سال ۲۰۱۶ آغاز شد، به طور کامل متوقف می‌شود، برخلاف شاخص ادغام قانونی که از ۴/۰ به ۵۱/۰ جهش یافته است. شاخص مریکس در زمینه بین‌المللی‌سازی چین همچنان در حال افزایش است و به نقطه اوج جدید ۳۱/۰ در سال ۲۰۲۰ رسیده است. این شاخص این دیدگاه‌های ظاهراً متناقض را تطبیق می‌دهد که چین طی چند سال اخیر با جهان قطع ارتباط کرده است و در عین حال همزمان نقش آن در اقتصاد جهانی پررنگ‌تر شده است. در واقع، زیرشاخص ادغام اقتصاد چین در جهانی شدن از دیدگاه چینی از سال ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۶ ثابت مانده است، حال آنکه زیرشاخص اهمیت چین در سایر کشورهای جهان به طور پیوسته افزایش یافته است.



نمودار ۱۱ تجارت پیشران اصلی ادغام چین با اقتصاد جهانی است

منبع: مریکس

این شاخص به منظور بررسی توسعه ادغام چین با جهان با استفاده از تقریباً ۵۰ متغیر و ۱۲ زیرشاخص طراحی شده است. برای هر یک از متغیرها، اهمیت نسبی آن‌ها نسبت به چین و جهان سنجیده می‌شود. ۶۰ درصد از ارزش به اقتصاد واقعی شامل جریان تجارت، سرمایه‌گذاری، مردم و دانش نسبت داده می‌شود. ۴۰ درصد مابقی در ارتباط با محاسبه سطح ادغام در اقتصاد مالی از جمله سهام، وام‌ها، اوراق قرضه و ارز است. دامنه شاخص و زیرشاخص‌ها بین ۰ به معنی عدم ادغام و ۱ به معنی ادغام کامل متغیر است. ۱ براساس حداکثر ارزش حاصله توسط کشورهای گروه ۲۰ سنجیده می‌شود و زمانی که چنین استنباطی با توجه به جزئیات به عنوان استنباط نامناسبی در نظر گرفته می‌شود، تا حدی تطبیق داده می‌شود.

فرانسوا چیمیتس^۱

جهانی‌شدن که محرک تعامل چین با کشورهای جهان بوده است، در حال حاضر دستخوش گسست ساختاری شده و تهدیدها و فرصت‌های جدیدی برای چین به وجود

1. François Chimits

می‌آورد تا جایگاه خود را شکل دهد. به منظور درک مسیری که چین در روابط خود با سایر کشورهای جهان در پیش گرفته است، بررسی الگوهای متغیر آن در حوزه‌های تجارت، سرمایه‌گذاری، فناوری و تامین مالی ضروری است. دو مطالعه موردی در پایان این فصل نشان می‌دهند که چگونه بی‌وای دی^۱- رهبر فناوری نوظهور جهانی در حوزه خودروهای برقی- و کاسکو^۲- قهرمان دولتی قدیمی در حوزه حمل‌ونقل- به تحقق اهداف راهبردی پکن در داخل و البته به‌ویژه در خارج از کشور کمک می‌کنند.

۱.۶ تجارت: چین خواستار توسعه بازارهای صادراتی جدید و افزایش وابستگی

به بازار چینی است

روابط تجاری روبه‌رشد از دیرباز پیشران کلیدی ادغام جهانی چین بوده است. چین به‌عنوان بزرگ‌ترین شریک تجاری ۷۱ درصد از کشورهای جهان در سال ۲۰۲۱ از ایالات متحده پیشی گرفته بود^۳. دسترسی به بازار بزرگ چین انگیزه قوی جهت تعمیق روابط با چین، ازجمله از طریق قراردادهای

چگونگی ادغام
چین با کشورهای
جهان برای ارزیابی
توسعه آن بسیار
مهم خواهد بود.

تجاری جدید دوجانبه یا منطقه‌ای، به حساب می‌آید. پس از سال‌ها تجارت روبه‌رشد با اقتصادهای پیشرفته، حجم صادرات نزدیک به اشباع است، اما با توجه به این‌که ۴۰ درصد از صادرات چین در سال ۲۰۲۲ متعلق به اتحادیه اروپا، ایالات متحده و ژاپن بوده است، توسعه بازارهای صادراتی جدید هنوز نبرد دشواری است. توافق‌نامه‌های تجاری منطقه‌ای نظیر مشارکت اقتصادی جامع منطقه‌ای (RECEP)^۴ و توافق‌نامه جامع

1. BYD

2. COSCO

۳. در سال ۲۰۰۰، ایالات متحده با برخورداری از ۸۸ درصد از سهم جهانی هنوز دارای روابط تجاری قوی‌تری بود. تا سال ۲۰۲۱، چین مدت‌ها بود که با برخورداری از ۷۱ درصد از سهم جهانی دارای روابط تجاری قوی‌تری بود و از ایالات متحده پیشی گرفته بود (۸۸ درصد = ۱۴۷ کشور)؛ در مقایسه با ۲۰ کشوری که چین در سال ۲۰۰۰ شریک تجاری بزرگ‌تری برای آن‌ها بود (۷۱ درصد = ۹۵ کشور)؛ در مقایسه با ۳۹ کشوری که ایالات متحده شریک تجاری بزرگ‌تری برای آن‌ها بود.

4. Regional Comprehensive Economic Partnership

حزب بهتر می‌داند: همسو کردن بازیگران اقتصادی با اهداف راهبردی چین

و مترقی مشارکت ترنس پاسیفیک (CPTPP)^۱ در ایجاد زنجیره‌های تامین و بازارهای منطقه‌ای- به‌ویژه در جنوب شرقی آسیا که احتمال کمتری دارد که کشورهای بی‌طرف به لحاظ ژئوپلیتیکی در همسایگی چین به آنچه که این کشور به‌عنوان سیاست تحدید نفوذ ایالات متحده برمی‌شمرد، پیوندند- برای پکن مفید است.

چین هنوز به برخی از کشورهای غربی در زمینه فناوری پیشرفته و همچنین کالاهای اساسی (به‌عنوان مثال، سویای آمریکا یا سنگ آهن و زغال سنگ استرالیا) وابستگی زیادی دارد. اگرچه خودکفایی راه‌حلی عملی برای کاهش وابستگی‌های فناورانه است، اما اقدامات مبنی بر تنوع بخشی که با ابتکار یک کمر بند یک راه تسهیل شده است، در رابطه با کالاهایی که چین فاقد آن‌هاست (به‌عنوان مثال، سویا و سنگ آهن برزیل) بسیار حائز اهمیت هستند. با این وجود، هیچ یک از اقدامات پکن باعث نمی‌شود که سنگ آهن به صورت خودجوش در مرزهای چین تولید شود (به اطلاع‌نگاشت ۴ رجوع شود).

اطلاع‌نگاشت ۴ چین در فروش سنگ آهن در میان کشورهای جهان در صدر جدول قرار دارد، اما به شدت به استرالیا و برزیل به‌عنوان تامین‌کننده وابسته است

پنج کشور واردکننده و صادرکننده برتر سنگ آهن در سال ۲۰۲۲

پنج کشور واردکننده برتر 			پنج کشور صادرکننده برتر 		
کشور	حجم (میلیون تن)	درصد کل صادرات جهان	کشور	حجم (میلیون تن)	درصد کل واردات جهان
استرالیا	۸۵۶	۵۹٫۲	چین	۱٫۰۹۷	۶۹٫۱
برزیل	۳۴۴	۲۳٫۸	ژاپن	۱۰۷	۶٫۷
آفریقای جنوبی	۵۸	۴٫۰	جمهوری کره	۶۷	۴٫۲
کانادا	۵۶	۳٫۹	آلمان	۳۶	۲٫۳
اوکراین	۲۵	۱٫۷	تایوان	۲۲	۱٫۴
کل صادرات جهانی	۱٫۴۴۷		کل واردات جهانی	۱٫۵۸۶٫۸	

منبع: استیل مینت، انجمن جهانی فولاد

1. Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership

چین در حال حاضر بر تعمیق روابط خود با کشورهای جنوب جهان متمرکز است. مشارکت راهبردی چین با کشورهای نوظهور باعث توسعه ردپای اقتصادی آن در سطح جهان شده است و به بهبود امنیت غذایی و دسترسی به مواد خام (از جمله مواد حیاتی برای گذار انرژی) کمک کرده است. تا اول دسامبر ۲۰۲۲، چین محدودیت‌های تجاری در ۹ کشور آفریقایی برای بیش از ۸۰۰۰ قلم کالا را کاهش داده و به دنبال انعقاد قراردادهای تجاری در آمریکای لاتین برای دسترسی به بازار و تامین کالاهای اساسی بود.^۱

بهبود دسترسی به بازار به‌ویژه برای صادرات کالاهای و محصولات با ارزش پایین‌تر مزایای زیادی برای چین دربردارد. همزمان، رقابت در زمینه کالاهای با ارزش بالاتر با اقتصادهای پیشرفته به احتمال زیاد بر ساختار تجاری تاثیر خواهد داشت. با این حال، کمیته مرکزی تامین مالی^۲ در نشست در ماه می ۲۰۲۳ تاکید داشت که چین نباید صنایع سطح پایین را رها کند، بلکه باید در این صنایع تحول ایجاد کند، چراکه این صنایع مبنایی مهم برای تولید فراهم می‌کنند.^۳

ساختار تجاری چین به تغییرات زیادی نیاز دارد تا به میزان کمتری صادرات محور باشد و به ساختارهای وارداتی متنوع‌تری فراتر از کالاهای و فناوری پیشرفته متکی باشد. تجارت در حال رشد غالباً با کسری تجاری فزاینده

**چین با تنها
حدود ۲۰ کشور
دارای کسری
تجاری است.**

1. Nyabiage, Jevans. South China Morning Post (2022). "China on course for Africa trade boost as it offers duty-free access to 9 more countries." November, 22. <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3199961/china-course-africa-trade-boost-it-offers-duty-free-access-nine-more-countries>. Accessed: August 30, 2023; Jennings, Ralph. South China Morning Post (2022). "China slowly undercutting US influence in Latin America with 5 'new factor' trade deals." August, 28. <https://www.scmp.com/economy/global-economy/article/3190316/china-slowly-undercutting-us-influence-latinamerica-5-new>. Accessed: August 30, 2023.
2. Central Finance Committee (中央财经委员会)
3. Sohu (2023). "传统产业不能当成'低端产业'简单退出" (Traditional industries cannot be treated as "lowend industries" and simply withdrawn). May, 11. https://www.sohu.com/a/674627887_257321. Accessed: August 30, 2023.

به دلیل تسلط چین در تولید همراه است. چین با تنها حدود ۲۰ کشور - تمامی صادرکنندگان کالا به استثنای کره جنوبی، تایوان، سنگاپور و سوئیس - دارای کسری تجاری است. البته اندازه بزرگ بازار چین همچنان مهم‌ترین پیشران دولت برای تعمیق روابط اقتصادی است. در اقتصادهای نوظهور، چین جایگزین مطلوبی برای بازارهای غربی محسوب می‌شود، حال آنکه در اقتصادهای پیشرفته، تجارت گسترده‌تر باید به عنوان پلی برای عبور از شکاف سیاسی فزاینده عمل کند (به نمودار ۱۲ رجوع شود).

۲.۶. سرمایه‌گذاری: چین قصد دارد به سرمایه‌گذار کلیدی در اقتصادهای نوظهور تبدیل شود و سرمایه‌گذاری در حوزه فناوری پیشرفته را جذب کند

چین از دیرباز دریافت‌کننده و ذینفع سرمایه‌گذاری خارجی بوده است و همچنان با اصلاح فهرست منفی خود که باعث محدودیت سرمایه‌گذاری خارجی در بخش‌های خاص می‌شود و همچنین با بازنگری در فهرست بخش‌هایی که باعث ترغیب سرمایه‌گذاری خارجی می‌شود، سعی دارد که این دسترسی خود به سرمایه‌گذاری خارجی را حفظ کند. چشم‌اندازهای رشد کندتر، خطرات ژئوپلیتیکی و محیط سیاسی محدودتر، جذابیت چین را برای بسیاری از شرکت‌های خارجی خدشه‌دار کرده است. این عوامل همراه با چشم‌انداز اقتصادی جهانی ضعیف‌تر باعث شدند که سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در چین در نیمه اول سال ۲۰۲۳ به پایین‌ترین سطح خود در طول ۲۵ سال اخیر برسد^۱. سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی هم‌اکنون بیش از پیش بر رفع شکاف‌های فناورانه و بهبود تاب‌آوری زنجیره تامین

1. Bloomberg (2023). "China's Foreign Investment Gauge Declines to 25-Year Low." August, 7. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2023-08-07/china-foreign-investment-gauge-at-25-year-low-amidhigh-tensions#xj4y7vzkg>. Accessed: August 30, 2023.

متمرکز است. این بدان معناست که شرکت‌های فعال در بخش‌های فناوری پیشرفته می‌توانند انتظار برخورد و توجه ویژه‌ای از طرف دولت چین به‌منظور انتقال فناوری تولید با ارزش افزوده بالا و فعالیت‌های تحقیق و توسعه به داخل چین داشته باشند. اهمیت و نگرانی از روند کاهشی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی باعث شد که شورای دولتی در آگوست ۲۰۲۳ مجموعه تدابیر جدیدی با هدف جذب سرمایه‌گذاری با کیفیت بالا منتشر کند.^۱

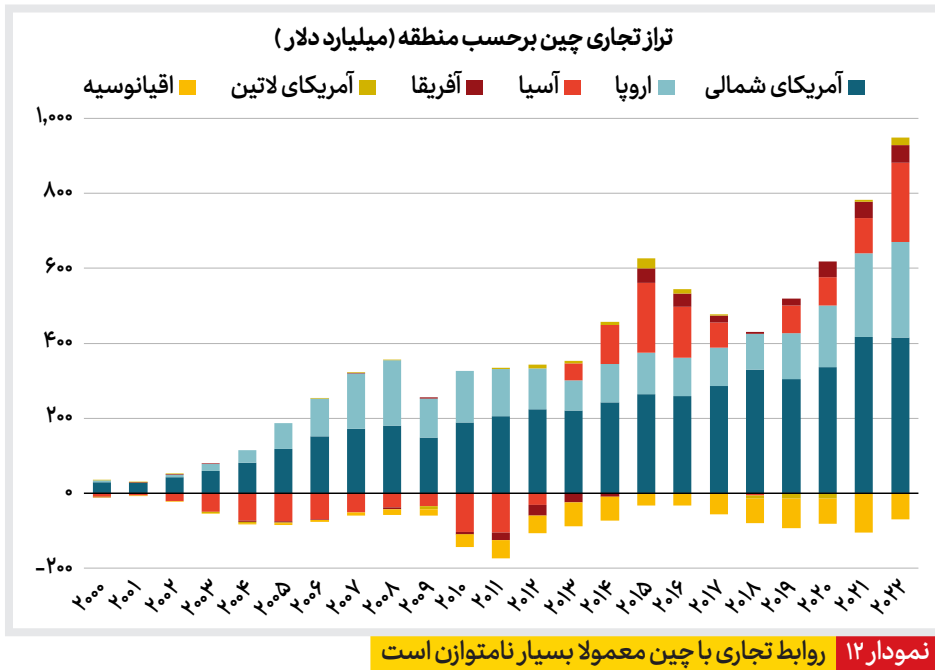
طی دهه گذشته، چین جایگاه خود به‌عنوان سرمایه‌گذار اصلی در خارج از کشور را تثبیت بخشیده است. سرمایه‌گذاری‌های چین در ابتدا در کشورهای در حال توسعه متمرکز بودند. راه‌اندازی ابتکار یک کمربند یک راه در سال ۲۰۱۳ و تاسیس بانک زیرساخت و سرمایه‌گذاری آسیا (AIIB)^۲ در سال ۲۰۱۵ از جمله اقدامات برجسته در راستای هدف شی جین‌پینگ مبنی بر ارتقای جایگاه چین در جهان به شمار می‌آیند. چین برای بسیاری از کشورهای در حال توسعه - و کشورهایی که سرمایه‌گذاری‌ها را به مسائل حقوق بشر یا حفاظت از محیط‌زیست گره نمی‌زنند - گزینه جایگزین جذابی محسوب می‌شود. عناصر اصلی ابتکار یک کمربند یک راه و بانک زیرساخت و سرمایه‌گذاری آسیا شامل تمرکز آن‌ها بر پروژه‌های تامین مالی و زیرساختی جهت رفع تقاضاهای موجود در کشورهای خارجی در زمینه زیرساخت‌های حمل‌ونقل، ارتباطات و انرژی است. البته نمونه‌هایی از مناطق توسعه ویژه نظیر منطقه ویژه اقتصادی سیهناکویل^۳ در کامبوج^۴ نیز وجود دارند.

1. State Council (2023). “国务院关于进一步优化外商投资环境 - 加大吸引外商投资力度的意见” (Opinions of the State Council on Further Optimising the Foreign Investment Environment - Opinions on Increasing Efforts to Attract Foreign Investment). August, 13. https://www.gov.cn/zhengce/zhengceku/202308/content_6898049.htm. Accessed: August 30, 2023.

2. Asian Infrastructure and Investment Bank

3. Sihanoukville Special Economic Zone

4. Cambodia



منبع: اداره کل گمرک چین

با وجود انتقاد از این که این ابتکارها می‌توانند به تله بدهی بالقوه تبدیل شوند و همچنین مخالفت برخی مناطق به دلیل این که از انجام سرمایه‌گذاری‌های وعده داده شده ناامید شده‌اند، اما این ابتکارها نتایج محسوسی دربرداشته‌اند. چین به عنوان شریک توسعه اقتصادی در طیف گسترده‌ای از پروژه‌ها- از زیرساخت تا مقابله با تغییرات اقلیمی- قلمداد می‌شود.

شرکت‌های چینی به تازگی در کشورهای توسعه‌یافته نیز به عنوان سرمایه‌گذار مورد توجه قرار گرفته‌اند. شرکت‌های چینی در سال ۲۰۱۶ در اتحادیه اروپا و انگلیس مبلغ بی‌سابقه ۴۷/۵ میلیارد یورو سرمایه‌گذاری کردند^۱. با این حال، این سرمایه‌گذاری‌ها

1. Rhodium Group & MERICS (2023). "EV battery investments cushion drop to decade low: Chinese FDI in Europe 2022 Update." May, 9. <https://merics.org/en/report/ev-battery-investments-cushion-dropdecade-low-chinese-fdi-europe-2022-update>. Accessed: August 30, 2023.

به‌طور پیوسته کاهش یافته‌است. در سال ۲۰۲۲، سرمایه‌گذاری چین در اروپا فقط ۷/۹ میلیارد یورو بود که در مقایسه با نقطه‌اوج آن در سال ۲۰۱۶، ۸۳ درصد کاهش داشت. تشدید محدودیت‌های سرمایه در چین- به‌منظور جلوگیری از سرمایه‌گذاری در حوزه‌های غیرراهبردی نظیر باشگاه‌های فوتبال یا املاک و مستغلات- و انتقادهای سیاسی و نظارتی در ایالات متحده و اروپا که انجام معاملات ادغام و اکتساب (M&A) به‌ویژه در دارایی‌های فناوری و زیرساخت‌های کلیدی را برای شرکت‌های چینی بیش‌ازپیش دشوار ساخته‌است ازجمله دلایل کاهش سرمایه‌گذاری شرکت‌های چینی به‌شمار می‌آیند. حجم معاملات ادغام و اکتساب در سال ۲۰۲۲ به پایین‌ترین سطح خود از سال ۲۰۱۱ (۳/۴ میلیارد یورو) رسید. سرمایه‌گذاری گرین‌فیلد (۴/۵ میلیارد یورو) به نقطه‌قوت جدید سرمایه‌گذاری‌های چین در اروپا تبدیل شده‌است، هرچند این نوع سرمایه‌گذاری نیز در شرایط کنونی ضعیف است و فقط بخش‌های معدودی- عمدتاً باتری‌های خودروهای برقی- را هدف قرار می‌دهد.

برخلاف افزایش سرمایه‌گذاری برون‌مرزی چین در دهه اخیر، روابط تجاری و سرمایه‌گذاری چین با اقتصادهای بازار لیبرال همچنان به‌شدت نامتوازن است. اگرچه شرکت‌های واقع در این کشورها همچنان سرمایه‌گذاری‌های هنگفتی در چین انجام می‌دهند، اما این مساله در مورد سرمایه‌گذاری چین در این کشورها صادق نیست. تا سال ۲۰۲۱، شرکت‌های اروپایی در مجموع ۲۳۳/۶ میلیارد یورو در چین سرمایه‌گذاری کرده‌بودند که بیش از سه برابر میزان سرمایه‌گذاری شرکت‌های چینی در اروپا (۶۹/۹ میلیارد یورو) بود.^۲

1. Merger and Acquisition

2. European Commission (2023). "China: EU trade relations with China. Facts, figures and latest developments." https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countriesand-regions/china_en. Accessed: August 30, 2023.

نقش چین به عنوان سرمایه‌گذار جهانی به احتمال زیاد افزایش خواهد یافت، اما با رقابت بیشتری مواجه خواهد شد که علت آن این است که اقتصادهای بازار لیبرال پروژه‌های توسعه‌ای جدیدی در پاسخ به ابتکار یک کمر بند یک راه چین اتخاذ خواهند کرد. بنابراین لازم است ساختار سرمایه‌گذاری هرچه بیشتر از زیرساخت و ادغام و اکتساب به سمت سرمایه‌گذاری گرین فیلد سوق پیدا کند که این امر خود باعث می‌شود شرکت‌های چینی در سطح بین‌المللی حضور بیشتری داشته باشند. به عنوان مثال، سرمایه‌گذاری چین در تولید در کشورهای عضو آسه‌آن^۱ هم‌اکنون به اندازه قابل توجهی کمتر از سرمایه‌گذاری ایالات متحده، اتحادیه اروپا یا ژاپن در این منطقه است (به نمودار ۱۳ رجوع شود).

۳.۶. فناوری: چین خواستار گسترش ردپای خود برای تبدیل کشور به تامین‌کننده جهانی است

چین هنوز می‌تواند از طریق دانشجویان خود در خارج از کشور و یا از طریق کسب مجوزهای مهم به دانش فنی جهانی دسترسی پیدا کند. به عنوان مثال، زیرشاخص مریکس در زمینه بین‌المللی سازی چین (MCII) در واردات حقوق مالکیت فکری به ۵۲٪ در سال ۲۰۲۰ رسید که بیانگر سطح بالایی از ادغام است. دسترسی به حقوق مالکیت فکری برای توسعه مستمر توانمندی‌های صنعتی چین ضروری است. البته چین در حال حاضر به تامین‌کننده فناوری موفقی تبدیل شده است که حقوق مالکیت فکری خود را صادر می‌کند و از سال ۲۰۱۷ شاهد رشد قابل توجهی در این زمینه بوده است (به نمودار ۱۴ رجوع شود). شرکت‌های چینی متعدد نظیر هواوی و شیائومی از جمله برندهای شناخته شده در حوزه الکترونیک مصرفی هستند. شرکت‌های چینی

چین به مکانی
کلیدی برای
شرکت‌های فناوری
پیشرفته تبدیل
شده است.

1. ASEAN

می‌توانند طیف گسترده‌ای از محصولات از شبکه‌های نسل پنجم تا سیستم‌های راه‌آهن پرسرعت و راه‌حل‌های انرژی (از جمله فناوری سبز) را تامین کنند.

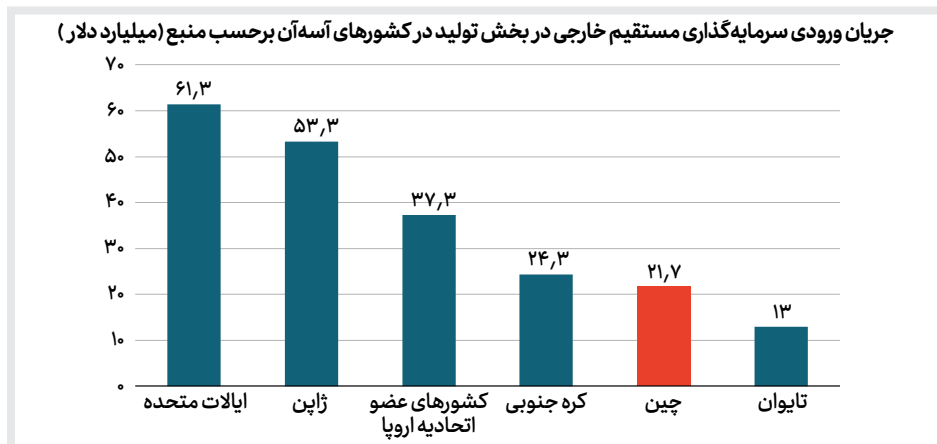
سفر شی جین‌پینگ به عربستان سعودی در دسامبر ۲۰۲۲ حاکی از جذابیت چین به عنوان شریک توسعه بود. قرارداد امضا شده شامل تعهدات مبنی بر توسعه انرژی هیدروژنی، مراکز داده و کارخانجات خودروهای برقی در عربستان سعودی بود. شرکت‌های دیجیتال ردپای خود را به عنوان تامین‌کنندگان فناوری‌های مختلف - از هوش مصنوعی، تجارت الکترونیک و برنامه‌های کاربردی (اپلیکیشن‌های) پرداخت موبایلی گرفته تا ارتباطات، شهرهای هوشمند و تجهیزات نظارتی - توسعه داده‌اند. تنها در نوامبر ۲۰۲۲، چین قراردادهای متعددی در حوزه تجارت الکترونیک با کشورهای لائوس، تایلند، سنگاپور و پاکستان امضا کرد (به نمودار ۱۴ رجوع شود).

توان فناوریانه در حال رشد چین مرهون بهبود ظرفیت نوآوری آن است. شرکت‌های فناوری پیشرفته در اقتصادهای بازار لیبرال هم‌اکنون این مساله را ضروری برمی‌شمردند که با توسعه ظرفیت تحقیق و توسعه به منظور حفظ رقابت‌پذیری جهانی خود، بخشی از زیست‌بوم نوآوری چین باشند^۱. چین برای شرکت‌های خارجی به ویژه در بخش‌های پویا نظیر برنامه‌های کاربردی دیجیتال، تولید هوشمند و خودروهای برقی/خودران مکانی کلیدی به شمار می‌آید. چین از پتانسیل رشد و جایگاه بهینه خود در بخش فناوری پیشرفته بهره خواهد برد تا کشور را به بازاری جذاب برای فناوری‌های پیشرفته تبدیل کند. حفظ دسترسی به فناوری برای توانمندی‌های نوآورانه چین در آینده همچنان حیاتی است. چین در خارج از کشور به منظور کمک به ایجاد تقاضا برای فناوری‌های چینی مشارکت موثری دارد. اگرچه مشارکت چین در کشورهای نوظهور بیشتر بر روابط بین‌دولتی

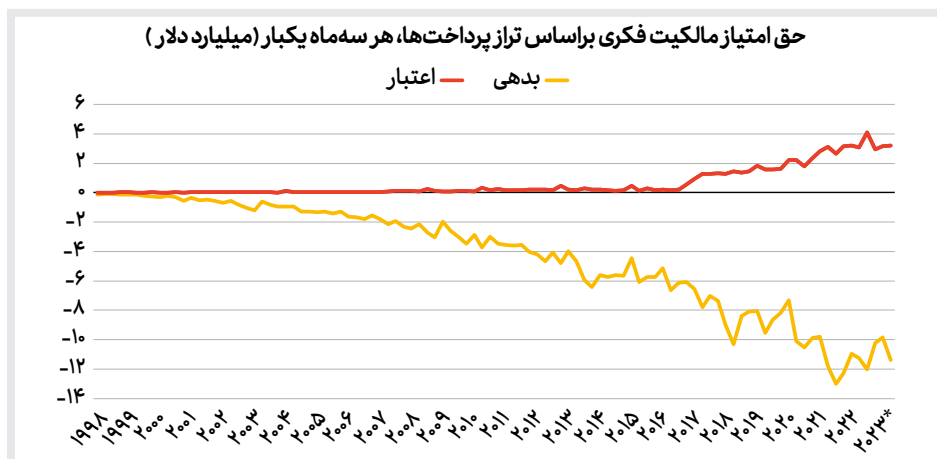
1. MERICS (2022). "The bumpy road ahead in China for Germany's carmakers." October, 27. <https://merics.org/de/studie/bumpy-road-ahead-china-germanys-carmakers>. Accessed: August 30, 2023.

حزب بهتر می‌داند: همسو کردن بازیگران اقتصادی با اهداف راهبردی چین

متمرکز است، اما این کشور به‌طور روزافزونی سعی به برقراری روابط با شرکت‌های مستقر در اقتصادهای بازار لیبرال دارد. شرکت‌های خارجی امیدوارند که دسترسی بین‌المللی به فناوری را انعطاف‌پذیرتر سازند تا بدین ترتیب بتوانند به نظام نوآوری چین وصل شوند.



نمودار ۱۳ چین در زمینه سرمایه‌گذاری گرین فیلد در کشورهای عضو آسه‌آن از اقتصادهای بازار لیبرال عقب مانده‌است
منبع: بخش آمار آسه‌آن



نمودار ۱۴ برخلاف پیشرفت‌های حاصله، چین هنوز به دسترسی به دانش فنی خارجی متکی است
* از اول سال تا جولای ۲۰۲۳
منبع: اداره دولتی ارز خارجی چین (SAFE)

۴.۶. تامین مالی: چین می‌خواهد جایگزینی برای نظام مالی تحت سلطه دلار

آمریکا ارائه دهد

پس از سال‌ها وعده و گشایش ظاهری بازارهای مالی چین، جریان سرمایه واقعی هم‌اکنون در شرف وقوع است. کنترل سختگیرانه سرمایه همچنان به قوت خود باقی مانده است، اما چین کانال‌های ارتباطی فعلی خود را توسعه داده است و کانال‌های ارتباطی جدیدی جهت اتصال بازارهای مالی خود با جهان (به‌عنوان مثال، اتصال سهام هنگ‌کنگ^۱ یا اتصال سهام شانگهای-لندن^۲) ایجاد کرده است^۳. اگرچه در گذشته ادغام مالی عمدتاً مسیری یک‌طرفه با خرید سهام توسط چینی‌ها (شامل شرکت‌های چینی فهرست شده در خارج از کشور) و اوراق قرضه (شامل خزانه‌داری ایالات متحده) بود، اما این روند در حال حاضر متوازن‌تر شده است. پیشرفت و پیچیدگی نظام مالی چین بهبود قابل توجهی یافته است که جذابیت بیشتری برای مشارکت سرمایه‌گذاران خارجی ایجاد می‌کند. این امر شامل انتشار اوراق قرضه با واحد پولی چین در داخل این کشور و توسعه بازارهای مالی برون‌مرزی می‌شود.

محدودیت‌های فعلی حساب سرمایه و مخاطرات سیاسی فزاینده به احتمال زیاد باعث می‌شوند که سرمایه‌گذاران اقتصادهای بازار لیبرال سرمایه‌گذاری کمتری در چین در مقایسه با سهم چین در اقتصاد جهانی داشته باشند. البته ادغام مالی تدریجی احتمالاً همچنان پیشران کلیدی روابط اقتصادی جهانی چین محسوب می‌شود، چراکه گزینه‌های جایگزین در اختیار اقتصادهای پیشرفته و نوظهور قرار می‌دهد.

1. Hong Kong Stock Connect

2. Shanghai-London Stock Connect

3. MERICS (2019). "China's caution about loosening cross-border capital flows." June, 19. <https://merics.org/en/report/chinas-caution-about-loosening-cross-border-capital-flows>. Accessed: August 30, 2023.

بین‌المللی‌سازی
یوان چین به
احتمال زیاد با
شتاب بیشتری
پیش می‌رود،
هرچند این روند با
محدودیت‌هایی
همراه است.

افزون‌بران، چین فعالانه جهت درهم‌شکستن سلطه دلار آمریکا در تسویه حساب‌های تجاری جهانی تلاش می‌کند. امید تازه‌ای برای معرفی یوان الکترونیکی^۱ - ارز دیجیتال بانک خلق چین- و چیپس^۲ - جایگزین نظام پرداخت جهانی فعلی سوئیفت- وجود دارد. برای روسیه، این مساله جایگزین مفیدی فراهم کرده‌است، چنانچه ۱۷/۹ درصد از تسویه حساب‌ها در سال ۲۰۲۱ براساس ارز چینی صورت گرفت که این رقم در سال ۲۰۱۴ معادل ۳/۱ درصد بود^۳. در سال ۲۰۲۳، قراردادهایی با عربستان

سعودی، آرژانتین و برزیل باهدف افزایش کاربرد یوان در تجارت با چین (به‌عنوان مثال، ازطریق قراردادهای سوآپ بین بانک‌های مرکزی) منعقد شدند. بین‌المللی‌سازی یوان چین به احتمال زیاد با شتاب بیشتری پیش می‌رود. البته از آنجا که چین برای بین‌المللی‌سازی یوان باید از کنترل سختگیرانه حساب سرمایه خود دست بردارد، این روند با محدودیت‌هایی همراه است.

چین با تمرکز بر سرمایه‌گذاری مبتنی بر زیرساخت توانسته‌است به تامین‌کننده اصلی وام تبدیل شود. وام خالص چین تا سال ۲۰۲۰ معادل ۴۵۰ میلیارد دلار بود (به نمودار ۱۵ رجوع شود)^۴. مطابق روایت چین درخصوص حمایت از کشورهای جنوب جهانی، قسمت اعظم وام‌های چین به کشورهای درحال توسعه اختصاص یافته‌است.

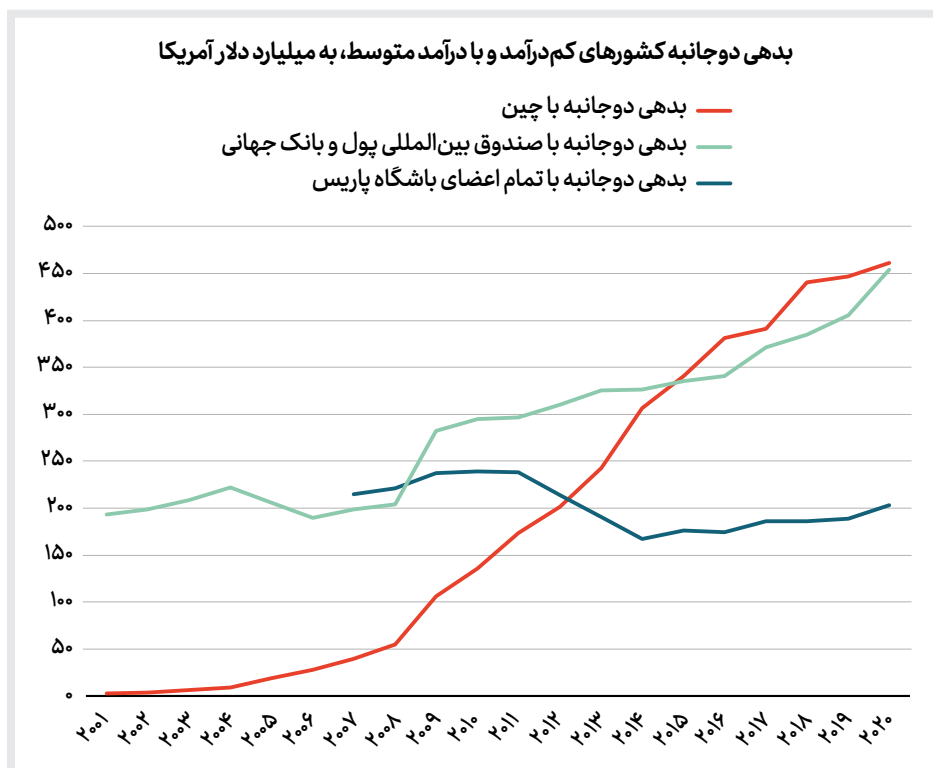
1. e-CNY

2. CHIPS

3. Global Times (2022). "Yuan to see increased use in bilateral trade between China and Russia as dollar, euro share declines, 'pushing internationalization drive.'" December, 2. <https://www.globaltimes.cn/page/202212/1280969.shtml>. Accessed: August 30, 2023.

4. MERICS (2023). "China's global debt holdings are increasingly a liability for Beijing." July, 4. <https://www.merics.org/en/tracker/chinas-global-debt-holdings-are-increasingly-liability-beijing>. Accessed: August 30, 2023.

چین به عنوان وام‌دهنده اصلی می‌تواند قدرت مالی بیشتری به دست آورد، اما این امر نیز عاری از خطر نیست و به بیان دقیق‌تر، عدم پرداخت بدهی خطر خارجی قابل توجهی برای نظام مالی چین دربردارد.



نمودار ۱۵ چین در زمینه وام‌دهی از باشگاه پاریس و حتی صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی پیشی گرفته است

روش‌شناسی: داده‌های مربوط به سال‌های ۲۰۰۰-۲۰۱۷ برگرفته از هورن و همکاران^۱ (به‌روزرسانی در مارس ۲۰۲۱) هستند که در آن هنگام براساس روندهای مشاهده‌شده در آمار بدهی بین‌المللی بانک جهانی برای کشورهای با درآمد پایین و متوسط برآورد شده‌بودند. داده‌های مربوط به چین براساس روندهای کل بدهی دوجانبه به چین ارائه شده‌اند، داده‌های مربوط به صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی براساس وام‌های چندجانبه ارائه شده‌اند و به همین ترتیب، داده‌های مربوط به باشگاه پاریس براساس بدهی دوجانبه رسمی باقیمانده به غیر از چین ارائه شده‌اند.

منبع: هورن و همکاران «وام‌دهی خارجی چین» (۲۰۲۱)، بانک جهانی، محاسبات مولفان

1. Horn et al.

مطالعه موردی: کاسکو مظهر شرکت سهامی چین (China.inc) در حال

جهانی شدن است

ژاکوب گانتزر

شرکت کاسکو به عنوان شرکت ارائه دهنده خدمات کشتیرانی و اپراتور بندری در تحقق اهداف بین المللی شی جین پینگ نقش کلیدی ایفا می‌کند. این غول کشتیرانی دولتی در دهه اخیر رشد قابل توجهی یافته و جایگاه جهانی خود را تثبیت کرده است.

کاسکو تحت مدیریت مستقیم دولت- حزب قرار دارد و در ایفای نقش راهبردی خود

مورد حمایت زیادی قرار دارد.

مالکیت دولتی: کاسکو به عنوان یکی از ۹۷ شرکت دولتی اصلی که تحت مالکیت و مدیریت کمیسیون مدیریت و نظارت بر دارایی دولتی (SASAC) (که به شورای دولتی در پکن گزارش می‌دهد) است، تحت نظارت مستقیم حزب- دولت قرار دارد. اگرچه بخش عمده فعالیت‌های روزمره این شرکت مطابق شرایط متداول بازار و تجارت انجام می‌شود، اما درک این نکته ضروری است که کاسکو با مسئولیت امانت‌داری در قبال سهامداران فعالیت نمی‌کند، بلکه اهداف راهبردی پکن را در نظر دارد.

مزیت بازار داخلی حفاظت شده: چین به شرکت‌های کشتیرانی خارجی فقط اجازه

خدمات کشتیرانی بین المللی در کشور خود را می‌دهد و خدمات کشتیرانی و ترابری داخلی خود را صرفاً برای کشتی‌های با پرچم چین که تحت مالکیت شرکت‌های چینی قرار دارند، مجاز می‌داند. با این حال، کاسکو تمامی انواع خدمات کشتیرانی را می‌تواند در اروپا به طور مستقیم و یا از طریق شرکت‌های تابعه داخلی انجام دهد.

تامین مالی ارزان دولتی: بررسی اتاق فکر مرکز مطالعات راهبردی و بین‌المللی واشنگتن دی.سی (CSIS)^۱ نشان می‌دهد که صنعت کشتیرانی چین از ۱۲۷ میلیارد دلار تامین مالی از سوی موسسات مالی دولتی در سال‌های ۲۰۱۸-۲۰۱۰ برخوردار شده است. **یارانه‌ها:** در همان گزارش اتاق فکر مرکز مطالعات راهبردی و بین‌المللی نشان داده شد که صنعت کشتیرانی در سال‌های ۲۰۱۸-۲۰۱۰ حداقل ۵۸ میلیارد دلار یارانه مستقیم دریافت کرده است.

حمایت از ابتکار یک کمربند- یک راه: کاسکو به عنوان یکی از بازیگران کلیدی در پروژه‌های بندری ذیل این ابتکار از دسترسی ممتاز به قراردادهای تحت ابتکار مذکور در بنادر در طول فرآیند تدارکات برخوردار است و بنابراین جایگاه خود را به عنوان شریک در خدمات کشتیرانی مربوطه تثبیت کرده است.

تزریق سهام تحت مدیریت کمیسیون مدیریت و نظارت بر دارایی دولتی: این کمیسیون در زمینه هماهنگی و تسهیل فروش سهام بین شرکت‌های دولتی به منظور جمع‌آوری سرمایه برای پروژه‌های خاص فعالیت دارد- امکان انجام این کار در بازارهای مالی معمولی وجود دارد، اما به نفع فروشنده هست، زیرا کمیسیون به جای این که مجبور باشد در بازارهای سرشار از سرمایه‌گذاران بالقوه دلیل بیاورد، از نظر سیاسی برای خریداران دلیل می‌آورد. به عنوان مثال، این اتفاق در سال ۲۰۱۷ برای جمع‌آوری سرمایه جهت خرید کشتی (از شرکت انحصاری کشتی‌سازی تحت مالکیت کمیسیون) رخ داد که کاسکو سهام خود را به ۸ شرکت دولتی دیگر فروخت. از همه مهم‌تر این که این اتفاق احتمال دارد در جهت دیگری پیش رود- به طوری که کاسکو بار مسئولیت سرمایه‌گذاری در شرکت‌های دولتی دیگر را بر دوش داشته باشد.

1. Center for Strategic and International Studies

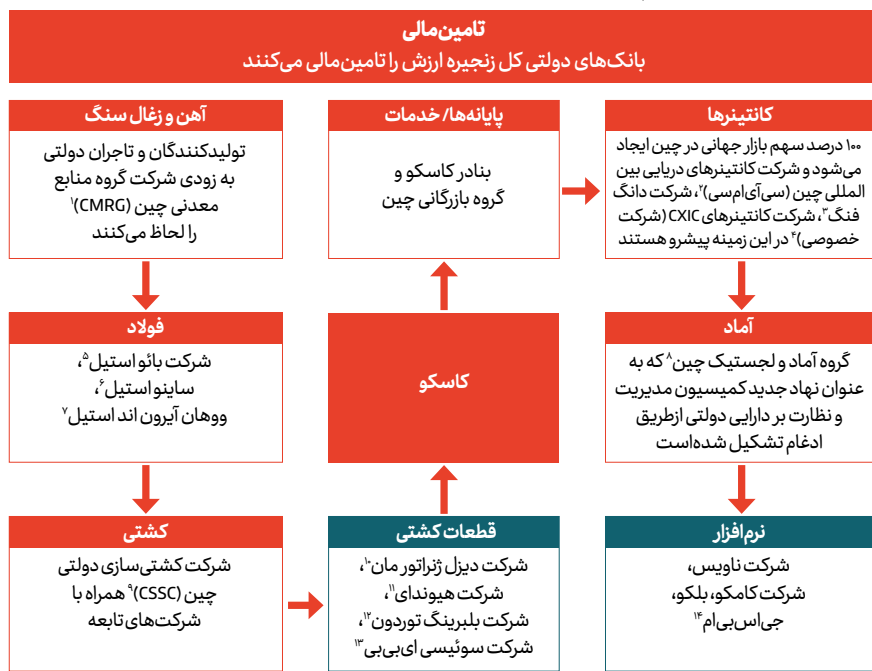
زنجیره ارزش یکپارچه عمودی کمیسیون مدیریت و نظارت بر دارایی دولتی:

کاسکو یکی از ۹۷ شرکت دولتی کلیدی تحت کمیسیون - شرکت مادر تخصصی و مدیر این شرکت‌ها- است. در هر دو نوع زنجیره ارزش بالادستی و پایین‌دستی، بسیاری از تامین‌کنندگان و مشتریان کاسکو دولتی هستند و به‌ویژه تعداد زیادی از آن‌ها تحت مالکیت کمیسیون قرار دارند. این امر امکان هماهنگی برای انتقال یارانه‌ها با قیمت‌های پایین‌تر از تامین‌کنندگان یا قیمت‌های بالاتر از مشتریان به‌منظور حمایت از کاسکو را فراهم می‌آورد. نکته مهم این است که این حمایت می‌تواند به کاسکو معطوف شود و یا این‌که می‌توان از آن تقاضای حمایت کرد (به اطلاع‌نگاشت ۵ رجوع شود).

اطلاع‌نگاشت ۵ کاسکو تنها یک حلقه ارتباطی در زنجیره ارزش طولانی دولتی است

به جز قطعات و نرم‌افزارها، بخش‌های اصلی زنجیره ارزش تحت مالکیت/مدیریت کمیسسیون مدیریت و نظارت بر دارایی دولتی یا سایر شرکت‌های دولتی قرار دارند

■ تحت مالکیت/مدیریت کمیسسیون مدیریت و نظارت بر دارایی دولتی یا سایر شرکت‌های دولتی
■ شرکت‌های خصوصی چینی/شرکت‌های خصوصی خارجی



منبع: مریکس، برگرفته از گزارشات سالانه شرکت

1. China Mineral Resource Group
2. China International Marine Containers (Group) Co., Ltd
3. Dong Fang
4. CXIC GROUP CONTAINERS COMPANY LIMITED
5. Baowu Steel
6. Sinosteel
7. Wuhan Iron and Steel Group
8. China Logistics Group
9. China State Shipbuilding Corporation
10. MAN Diesel
11. Hyundai
12. Thordon Bearings
13. Swiss ABB
14. NAVIS, CAMCO, BELCO, and GSBM

کاسکو کاملاً همسو با پکن است و تقریباً به‌طور آزادانه می‌تواند اهداف راهبردی شی

چین‌پینگ را پیش ببرد

کاسکو بازیگر مهمی در تحقق اهداف برون‌مرزی پکن تلقی می‌شود و ناوگان و همچنین سرمایه‌گذاری خود را در بنادر سراسر جهان به میزان قابل توجهی گسترش داده است. این شرکت از حمایت گسترده‌ای در بازار داخلی محافظت شده و به شدت یارانه‌ای خود برخوردار است و با موفقیت در خارج از کشور فعالیت می‌کند. این شرکت می‌تواند بدون همان مسئولیت امانت‌داری در قبال بازده سهامداران که شرکت‌های حمل‌ونقل اروپایی ناگزیر به آن هستند، به شدت برای سهم بازار رقابت کند. نکته مهم این است که برخی از سرمایه‌گذاری‌های بندری کاسکو و حضور گسترده آن در برخی بازارهای در حال توسعه به منزله مسیرهای بالقوه‌ای برای اعمال فشار اقتصادی پکن بر کشورهای دیگر هستند، زیرا تسهیل خروج سرمایه‌گذاری یا تعلیق ناگهانی عملیات کشتیرانی می‌تواند به‌طور جدی بر تجارت تاثیر بگذارد. کاسکو تاکنون منافع پکن را در خارج از کشور با کمترین مخالفت پیش برده است. البته اتحادیه اروپا تغییر نگرش داده و با آنکه سرمایه‌گذاری‌های اولیه کاسکو در بنادر اروپایی با موشکافی کمی محقق شد، اما سرمایه‌گذاری بعدی آن (به عنوان مثال، بر سر معامله‌ای در بندر هامبورگ^۱) با مخالفت‌های شدیدتر اتحادیه مواجه شد که در نتیجه می‌توان گفت که این وضعیت ممکن است تغییر کند.

مطالعه موردی: شرکت خودروسازی چینی بی‌وای دی تحولات بنیادین در

خودروهای برقی چین را به خارج از کشور منتقل می‌کند

گرگور سباستین

با حمایت پکن، شرکت تولیدکننده خودروهای برقی بی‌وای دی در مسیر تبدیل شدن به رهبر صنعت جهانی قرار دارد و به پکن کمک می‌کند تا به هدف دیرینه خود یعنی تبدیل

1. Hamburg

شدن به نیروگاه تولیدی با برخی از بزرگ‌ترین برندهای خودروسازی جهان دست یابد. این شرکت خودروسازی عمیقاً در زنجیره‌های تامین خودرو ادغام شده است و نه تنها قطعات ساخته شده توسط تامین‌کنندگان را مونتاژ می‌کند، بلکه عملاً قطعات با ارزش بالایی مانند باتری، تراشه‌های آی‌سی بی‌تی و موتورها را نیز تولید می‌کند. بنابراین، بی‌وای‌دی بخش جدایی‌ناپذیری از پویش پکن برای دستیابی به هدف خودکفایی فناورانه و ارتقای جایگاه خود در زنجیره‌های ارزش جهانی است. این شرکت همچنین در تلاش‌های پکن در زمینه بین‌المللی‌سازی و جهانی‌شدن (در امتداد کل زیست‌بوم خودروهای برقی) نقش کلیدی ایفا می‌کند و به پکن کمک می‌کند تا به صادرکننده کالاهای صادراتی با ارزش بالا، ابزار سرمایه‌گذاری در بازارهای خارج از کشور، و تامین‌کننده فناوری برای بازارهای توسعه یافته و در حال توسعه تبدیل شود.

بی‌وای‌دی از حمایت گسترده‌ای برخوردار است

حمایت دولت محلی: وانگ چوانفو اظهار داشته است: «بی‌وای‌دی بدون شنجن مسلماً وجود نخواهد داشت»^۲. در واقع، دولت محلی نه تنها از طریق سیاست‌های ترجیحی مانند تشویق موسسات تحقیقاتی به همکاری با این شرکت باعث افزایش شهرت آن شده است، بلکه سرمایه‌گذاری‌های مشترکی با این شرکت ایجاد کرده و یارانه‌های مناسبی برای آن طراحی کرده است که سایر خودروسازان از دریافت آن محروم هستند^{۳، ۴، ۵}.

1. Wang Chuanfu

2. Sina (2022). “王传福：谢谢深圳” (Wang Chuanfu: Thank you Shenzhen). September, 2022. <https://finance.sina.com.cn/nextauto/hydt/2022-12-09/doc-imxwarir1542482.shtml>. Accessed: August 30, 2023.

3. Shenzhen Science and Technology Innovation Commission (2011). “深圳市人民政府关于印发深圳新材料产业振兴发展规划（2011—2015年）的通” (Notice of the Shenzhen Municipal People's Government on Printing and Distributing the Shenzhen New Material Industry Revitalization and Development Plan (2011-2015)). August, 3. http://stic.sz.gov.cn/xxgk/kjgh/content/post_2908046.html. Accessed: August 30, 2023.

4. National Energy Administration (2012). ““深圳模式”给力纯电动汽车发展” (“Shenzhen model” to force the development of pure electric vehicles). July, 3. http://stic.sz.gov.cn/xxgk/kjgh/content/post_2908046.html. Accessed: August 30, 2023.

5. Broken link: <https://news.yiche.com/info/33881822.html>

مزیت بازار داخلی محافظت شده: چین با مشروط کردن یارانه‌های خرید خودروهای برقی به استفاده از تولیدکنندگان باتری در فهرست سفید، از تولیدکنندگان باتری چینی-ازجمله بی‌وای‌دی- در برابر رقابت خارجی محافظت کرد.^۱ قبل از توقف این فهرست سفید، فقط اسامی تولیدکنندگان باتری چینی در آن ثبت شده بود.

تامین مالی ارزان دولتی: بی‌وای‌دی بارها از اعتبار بانک‌های سیاست‌گذار دولتی که اغلب سرمایه را در اختیار چنین شرکت‌های راهبردی قرار می‌دهند، بهره‌مند شده است. در سال ۲۰۰۸، بانک توسعه چین^۲ به بی‌وای‌دی وام داد و یک سال بعد، بانک چین ۲/۲ میلیارد دلار به آن اعطا کرد^۳،^۴.

یارانه‌ها: یارانه‌های خرید دولت مرکزی به راه‌اندازی مدل کسب‌وکار خودروهای برقی بی‌وای‌دی کمک کرده است- این شرکت علاوه بر ۵ میلیارد یوان یارانه مستقیم (و شناخته شده عمومی)، ۳۲/۹ میلیارد یوان یارانه خرید دریافت کرده است^۵،^۶.

حمایت‌های بالادستی و شرکای دولتی: بی‌وای‌دی همچنین از همکاری نزدیک و پشتیبانی تامین‌کنندگان تحت مالکیت دولت یا تحت حمایت دولت برخوردار است. از

1. S&P Global Market Intelligence (2019). "China Continues Support For New-Energy Vehicles Despite Subsidy Phaseout." November, 11. <https://www.spglobal.com/marketintelligence/en/news-insights/research/china-continues-support-for-new-energy-vehicles-despite-subsidy-phaseout>. Accessed: August 30, 2023.

2. China Development Bank

3. Chen, Zhijie. Nanfang Daily Media Group (2008). "比亚迪、奇瑞获银行贷款与政府采购支持" (BYD and Chery Receive Bank Loans and Government Procurement Support). December, 15. <https://auto.sohu.com/20081215/n261207163.shtml>. Accessed: August 30, 2023.

4. Reuters (2009). "BYD gets \$2.2 bln in credit from Bank of China." December, 3. <https://www.reuters.com/article/byd-china-idUSPEK20977020091203>. Accessed: August 30, 2023.

5. Ministry of Industry and Information Technology (2021). "关于2016-2020年度新能源汽车推广应用补助资金清算审核初审情况的公示" (Announcement on the preliminary review of the liquidation and review of subsidy funds for the promotion and application of new energy vehicles in 2016-2020). June, 9. https://www.miit.gov.cn/zwgk/wjgs/art/2021/art_99ae13aa81d04a358e0443700fe100ce.html. Accessed: August 30, 2023.

6. Li, Jiaxing. KrASIA (2021). "NEV companies received USD 5 billion in subsidies from the Chinese government between 2016 and 2020." September, 8, <https://kr-asia.com/nev-companies-receivedusd-5-billion-in-subsidies-from-the-chinese-government-between-2016-and-2020>. Accessed: August 30, 2023.

سال ۲۰۲۰، این شرکت با شرکت فولادسازی دولتی آن‌استیل^۱ در زمینه تحقیق و توسعه همکاری داشته است.^۲ افزون بر آن، بی‌وای دی و شرکت‌های تابعه آن نظیر FAW Fudi New Energy Technology چندین سرمایه‌گذاری مشترک با شرکت‌های دولتی دارند که به‌طور بالقوه ظرفیت تولید و قابلیت‌های تحقیق و توسعه این شرکت را افزایش می‌دهند. این شرکت همچنین به‌طور غیرمستقیم از تامین مالی ارزان و ویژه‌ی شرکت‌هایی که در زمینه استخراج و پالایش مواد اولیه لازم برای تولید باتری فعالیت دارند، بهره‌مند شده است.

حضور جهانی بی‌وای دی نشان‌دهنده موفقیت آن در تحقق اهداف پکن در زمینه

خودروهای برقی است

حمایت‌های دولت چین در افزایش شهرت بی‌وای دی بسیار موثر بوده است. بدون حمایت و پشتیبانی دولت امکان نداشت که تولیدکنندگان خودرو و باتری چینی مانند بی‌وای دی به این اندازه شکوفا شوند.

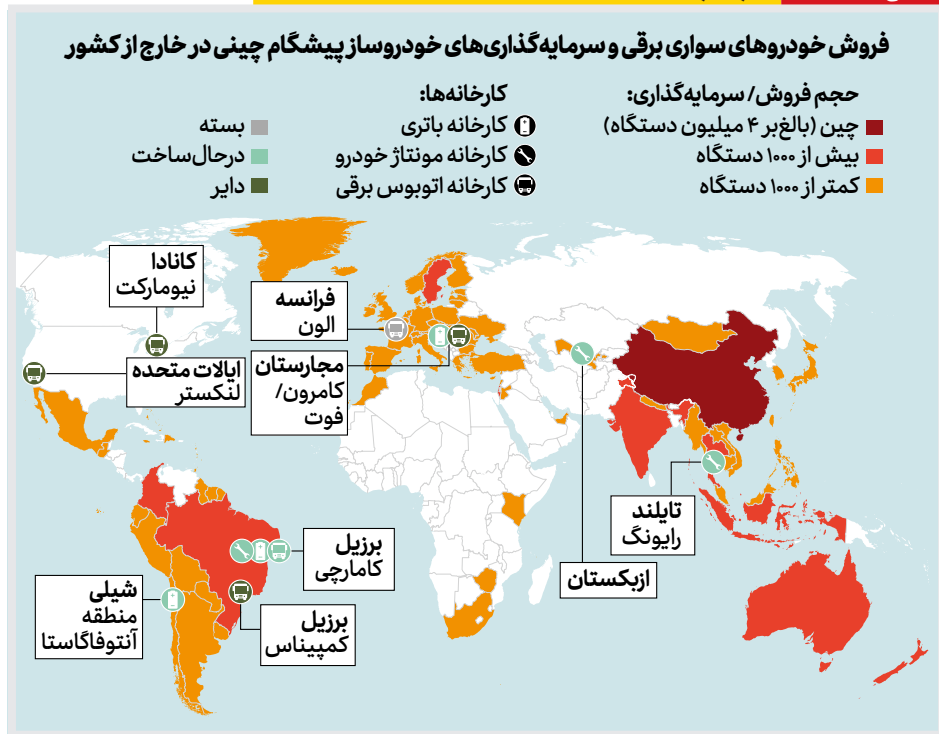
به تبع آن، بی‌وای دی نیز به پکن در دستیابی به اهداف سیاست صنعتی آن کمک می‌کند. این شرکت به چین کمک می‌کند تا جایگاه خود در زنجیره‌های ارزش جهانی را ارتقا دهد و وابستگی کشور به فناوری خارجی مانند موتورهای احتراق داخلی و همچنین واردات نفت را کاهش دهد. علاوه بر این، بی‌وای دی به پکن کمک می‌کند تا نفوذ اقتصادی و سیاسی خود را در خارج از کشور افزایش دهد. این شرکت بر بازارهای مهم اتوبوس برقی در خارج از کشور، به‌عنوان مثال در آمریکای جنوبی، سیطره دارد و اکنون از ظهور چین به‌عنوان صادرکننده خودروهای برقی حمایت می‌کند (به اطلاع‌نگاشت ۶ رجوع شود) [۱].

1. AnSteel

2. Gasgoo (2020). "BYD, Ansteel forge strategic partnership for R&D of lightweight, monorail tech, steel supply." August 12. <https://autonews.gasgoo.com/m/70017434.html>. Accessed: August 30, 2023.

حزب بهتر می‌داند: همسو کردن بازیگران اقتصادی با اهداف راهبردی چین

اطلاع‌نگاشت ۶: ردپای جهانی بی‌وای دی به سرعت در حال گسترش است



نکته: تاریخ تا آگوست ۲۰۲۳

منبع: مریکس، برگرفته از گزارش‌های شرکت و اخبار موجود

پکن در تلاش برای ایجاد توازن بین اقتصاد و ایدئولوژی است

شی جین پینگ در طول دهه گذشته توانست به تدریج چشم‌انداز خود برای نظام اقتصادی چین را از طریق بازآرایی آن با اصول ایدئولوژیکی مطرح شده در فصل‌های قبل توسعه دهد. در سال ۲۰۲۳، اقتصاد- مجددا- تحت هدایت بسیار قوی‌تر حزب قرار گرفت و سیاست‌گذاری اقتصادی با بی‌اعتمادی روزافزون به اقتصادهای بازار لیبرال مواجه شد. اولویت‌های اقتصادی شی جین پینگ به‌منظور دستیابی به چشم‌انداز جوان‌سازی بزرگ ۲۰۴۹ با سرعت تمام در حال انجام است. البته بدیهی است که همه چیز به‌خوبی پیش نمی‌رود و به نظر می‌رسد که دوره سوم ریاست‌جمهوری شی جین پینگ با شروع پرفراز و نشیبی همراه باشد.

تطبیق منافع اقتصادی با منافع سیاسی اساسا دشوار است و مسلما پیگیری اولویت‌های ژئوپلیتیکی پیامدهای منفی برای اقتصاد دربردارد. انتظارات مبنی بر بازگشت سریع به الگوهای مصرف قبل از همه‌گیری در خانوارهای چین بی‌نتیجه

پس از گذشت
دهه‌ها از بهبود
معیشت مردم،
چشم‌انداز تا حدی
تغییر پیدا می‌کند.

مانده‌اند و در عین حال، شرکت‌های خصوصی تلاش می‌کنند. چنین به نظر می‌رسد که رهبری، تاثیر عمیق مجموعه‌ای از عوامل شامل کوید صفر، اجرای سختگیرانه مقررات در بخش پویای فناوری و املاک و مستغلات و همچنین افزایش خطرات ژئوپلیتیکی را دست‌کم گرفته است.

همزمان با این‌که اقتصاد در حال جذب داروی سیاستی تجویز شده توسط حزب-دولت است، این دارو عوارض جانبی متعددی برای بازیگران مختلف در بر دارد:

■ **جامعه:** پس از گذشت دهه‌ها از بهبود معیشت مردم، چشم‌انداز تا حدی تغییر پیدا می‌کند. در ارتباط با آن دسته از جوانان چین که بخشی از اولین نسلی هستند که از زمان آغاز فرآیند اصلاحات شاهد تاخیر در توسعه کشور هستند، خطراتی وجود دارد. نرخ بی‌سابقه بیکاری جوانان و چشم‌اندازهای دستمزد ضعیف به ناامیدی فزاینده منجر شده‌اند. اگرچه ملی‌گرایی فزاینده ممکن است تا حدی با این مساله مقابله کند، اما بسیاری از افراد به راحتی به تحمل دشواری و سختی برای رفاه بیشتر ملت تن نمی‌دهند.

■ **بوروکراسی:** در مقایسه با آغاز دوره اول ریاست جمهوری شی جین‌پینگ، مقامات حزب و دولت در زیست‌بوم بسیار متفاوتی فعالیت می‌کنند. پویش‌های مبارزه با فساد، بازگشت ایدئولوژی، و رویکردی که به طور فزاینده‌ای از بالا به پایین و به سبک پویش نسبت به سیاست‌گذاری است، همه و همه باعث کاهش انگیزه برای آزمودن سیاست‌گذاری در سطح ملی شده‌اند. مقاماتی که باید وظایف خود را انجام دهند و همزمان کلاه سیاسی خود را بر سر داشته باشند، به احتمال زیاد همچنان مصمم هستند انجام کاری که به لحاظ ایدئولوژیکی صحیح است مهم‌تر از انجام کاری است که واقعا ممکن است در زیست‌بوم آن‌ها موثر باشد. حتی بدتر این‌که، آن‌ها از ترس

این که عواقب هر گامی که برمی دارند نتایج اشتباهی به بار آورد، انتخاب می کنند که دست روی دست بگذارند و هیچ کاری انجام ندهند.

■ **شرکت های چینی:** بسیاری از شرکت های خصوصی با جهت گیری سیاست های اقتصادی موافق نیستند- اگرچه بدون شک برخی از شرکت ها نیز با پذیرش کامل اولویت ها شکوفا می شوند. این احتمال خطر جدی وجود دارد که بسیاری از بازیگران اقتصادی بسیار نوآور و مولد در شرایطی که به دلیل همسو نبودن با اولویت های راهبردی حزب چشم انداز کمی برای بازده و سودآوری آن ها وجود دارد، مایل به پذیرش خطرات کارآفرینی نباشند و انتخاب کنند که به چیزی کاری نداشته باشند و خود را درگیر نکنند. به طور مشابه، بسیاری از شرکت های کوچک و متوسط صادرات محور که طی دهه های گذشته با فعالیت در اقتصادهای بازار لیبرال پیشرفت کرده اند نیز ممکن است با سیاست هایی که به طور روزافزونی مانع کسب و کار می شوند، مخالف باشند.

■ **شرکت های خارجی:** چشم انداز رشد کمتر و محیط بازار متغیر، شرکت های خارجی را ناگزیر ساخته اند تا درباره تعیین موقعیت خود در بازار چین اصلاحات راهبردی انجام دهند. بسیاری از شرکت ها نیاز دارند بین خطرزدایی و بومی سازی توازن ایجاد کنند، به گونه ای که موقعیت رقابتی آن ها تضعیف

شرکت های
خارجی باید بین
خطرزدایی و
بومی سازی توازن
ایجاد کنند.

نشود. اگرچه چین همچنان به دنبال جذب شرکت های خارجی به ویژه در حوزه های فناوری مورد نیاز خود است، اما شرکت های خارجی به طور فزاینده ای در معرض این خطر قرار دارند که در مقررات مبهم امنیت ملی گرفتار شوند و یا این که به خاطر اقدامات دولت خود مجازات شوند.

اصلاحات اخیر سیاست‌های اقتصادی نشانه بازگشت به سیاست‌های اقتصادی لیبرال‌ترینست

در پاسخ به اقتصاد پرچالش، حزب سیاست‌های متعددی با هدف کاهش نگرانی‌های شرکت‌های خصوصی و خارجی و همچنین خانوارها در تابستان ۲۰۲۳ منتشر کرده‌است. این سیاست‌ها ظاهراً با هدف کاهش نگرانی‌ها درباره روند نظام اقتصادی تدوین شده‌اند که برخی از برجسته‌ترین آن‌ها عبارتند از:

■ ۱۴ جولای ۲۰۲۳ درباره بخش خصوصی: «نظرات کمیته مرکزی حزب کمونیست و

شورای دولتی درباره ارتقای توسعه و رشد اقتصاد خصوصی» (中共中央 国务院关

于促进民营经济发展壮大的意见)؛

■ ۳۱ جولای ۲۰۲۳ درباره مصرف: «انتشار اطلاعیه کمیسیون توسعه و اصلاحات ملی

درباره اقدامات مبنی بر بازسازی و توسعه مصرف توسط اداره کل شورای دولتی»^۱ (国

务院办公厅转发国家发展改革委关于恢复和扩大消费措施的通知)؛

■ ۱۳ آگوست ۲۰۲۳ درباره سرمایه‌گذاری خارجی: «نظرات شورای دولتی مبنی بر

بهینه‌سازی بیشتر محیط سرمایه‌گذاری خارجی و افزایش جذب سرمایه‌گذاری خارجی» (

国务院关于进一步优化外商投资环境 加大吸引外商投资力度的意见)؛^۲ و

1. Central Committee of the Communist Party of China & State Council (2023). “中共中央 国务院关于促进民营经济发展壮大的意见.” (Opinions of the Central Committee of the Communist Party of China and the State Council on Promoting the Development and Strengthening of the Private Economy). July, 14. https://www.gov.cn/zhengce/202307/content_6893055.htm. Accessed: August 30, 2023.

2. National Development and Reform Commission

3. General Office of the State Council

4. State Council (2023). “恢复和扩大消费措施的通知.” (Measures to Restore and Expand Consumption). July, 31. https://www.gov.cn/zhengce/content/202307/content_6895599.htm. Accessed: August 30, 2023.

5. State Council (2023). “国务院关于进一步优化外商投资环境 - 加大吸引外商投资力度的意见” (Opinions of the State Council on Further Optimising the Foreign Investment Environment - Opinions on Increasing Efforts to Attract Foreign Investment). August, 13. https://www.gov.cn/zhengce/zhengceku/202308/content_6898049.htm. Accessed: August 30, 2023.

■ ۴ سپتامبر ۲۰۲۳ درباره بخش خصوصی: تاسیس «دفتر توسعه اقتصادی خصوصی»^۱

توسط کمیسیون توسعه و اصلاحات ملی.^۲

این سیاست‌ها شامل رقابت منصفانه، بازسازی بازارمحور، حاکمیت قانون قوی‌تر، اقدامات مبنی بر تقویت مصرف و همچنین فرصت‌های بیشتر برای شرکت‌های خارجی هستند. این‌گونه اقدامات به‌منزله درک این واقعیت است که چگونه اجرای اصول اقتصادی حزب شی بر دیدگاه بخش خصوصی و خانوارها تاثیر داشته است. اقدامات مبنی بر حمایت از رشد اقتصادی باعث احیای زبان اصلاح طلبانه‌تر می‌شود که نقطه مقابل اقدامات مبنی بر تقویت نظارت حزب است. با این حال، «عمل‌گرایی» این‌گونه اقدامات و زبان که بارها تبلیغ شده است، هنوز احتمالاً بیانگر تغییر قابل توجه رویکرد شی نسبت به حکمرانی اقتصادی نیست. این اقدامات در واقع مربوط به لحن و زمان‌بندی هستند.

با نزدیک شدن به سومین مجمع عمومی، می‌توان انتظار داشت که تا زمانی که اقتصاد چین همچنان با مشکل مواجه است، چنین لحنی بیشتر به کار گرفته شود. در راستای بهبود فضای کسب و کار، اهمیت بازارها و گشایش مورد تاکید قرار خواهند گرفت. هدف این است که تاثیری که بازیگران اقتصادی در شرایط جدید اقتصاد سیاستی مبتنی بر ژئوپلیتیک شی جین‌پینگ احساس می‌کنند، تعدیل شود. اما همانند آنچه که در سومین مجمع عمومی در سال ۲۰۱۳ گفته شد، این واژه‌ها باید در چارچوب وسیع‌تر چشم‌اندازهای شی برای کشور و نقش حزب در تحقق این چشم‌اندازها در نظر گرفته شوند.

جهت‌گیری سیاستی مورد نظر در سومین مجمع عمومی به‌منزله آزمون و فرصتی برای ارزیابی نحوه عملکرد رهبری در ایجاد توازن بین اولویت‌های راهبردی و رشد اقتصادی کافی خواهد بود. در حال حاضر، این اصلاحات بیش از آنکه جنبه عملی داشته باشند، نمادین

1. "Private Economic Development Bureau" (民营经济局)

2. https://www.gov.cn/zhengce/202309/content_6901921.htm

هستند. تغییرات هدفمند جهت‌گیری سیاستی احتمالاً فشار اقتصادی و اجتماعی بیشتری را می‌طلبد. با این وجود، اقدامات اخیر جهت تقویت بخش خصوصی یادآور این نکته است که رهبری در برابر دیدگاه و واکنش بازار مصون نیست و حزب برای قبولاندن اهداف سیاستی خود به همه افراد تحت امرش تلاش می‌کند.

با این حال، چنین موفقیتی قطعی نیست. این احتمال خطر وجود دارد که کارآمدسازی ایدئولوژیک اقتصاد با شکست مواجه شود و اصلاحات سیاستی بیشتری در آینده نیاز باشد. در حال حاضر، جهت‌گیری سیاستی کلی به‌طور کامل مسیری را دنبال می‌کند که شی جین‌پینگ در ده سال گذشته تعیین کرده است. حتی در دوران رشد کمتر، به نظر می‌رسد که شی چشم‌انداز خود را به بازیگران اقتصادی تحمیل کند و هرگونه اصلاحات را به امتیازات جزئی محدود کند.

رویدادهایی که هم‌اکنون در حال وقوع هستند، ممکن است به اندازه ادغام چین در اقتصاد جهانی در اوایل دهه ۲۰۰۰ تاثیرگذار باشند. البته ساختار اقتصادی و ژئوپلیتیکی به‌طور چشمگیری از ادغام به سمت رقابت-اگر نگوئیم کشمکش- با اقتصادهای بازار لیبرال سوق پیدا کرده است. اصلاحات و گشایش آتی چین باید در چارچوب راهبرد شی جین‌پینگ برای مرحله بعدی توسعه آن در نظر گرفته شوند. اروپا و دیگر

**جهت‌گیری
سیاستی کلی به‌طور
کامل مسیری را
دنبال می‌کند که
شی جین‌پینگ در
ده سال گذشته
تعیین کرده است.**

اقتصادهای بازار لیبرال به جای این‌که همانند آنچه که در سال ۲۰۱۳ رخ داد مجدداً درگیر افکار واهی و پوچ درباره مسیر توسعه چین شوند، باید تفاوت‌های نظام‌مند را بپذیرند و در مسیر بقای متقابل گام بردارند- که شامل پذیرش چالش نظام‌مند و آمادگی برای رقابت می‌شود.

مقابله با چین و گسست ساختاری جهانی‌سازی امروزی باید به‌منزله زنگ خطر برای اروپا تلقی شود. این امر فرصتی پدید می‌آورد و مستلزم این جرات‌مندی است که از طرز تفکر قدیمی دهه‌ها قبل فاصله گرفته شود. سیاست‌گذاران و هیئت‌مدیره شرکت‌ها در مواجهه با معضل واکنش به چین در حال تغییر همچنان موضع دفاعی اتخاذ می‌کنند. سیاست اروپا بر دفاع از بازار مشترک در برابر تحریف‌ها و وابستگی‌ها به چین متمرکز است، حال آنکه مباحث مدیران ارشد شرکت‌ها حول محور نحوه حمایت از ردپای خود در بازار چین می‌چرخد.

تمامی بازیگران بهتر است با اتخاذ مواضع تهاجمی‌تر برآورد کنند چه اقداماتی برای رقابت با چین در بازارهای ثالث موردنیاز است. برای شرکت‌ها، این مساله به‌معنای راهبردهای جسورانه برای حفظ سهم بازار در بازارهای ثالث و درگیر شدن با رقبا به‌طور فزاینده پیشرفته است. برای سیاست‌گذاران، این مساله به‌معنای تقویت روابط با کشورهای ثالث و ایجاد چارچوب لازم برای حمایت از صادرات و سرمایه‌گذاران اروپایی در بازارهای واقع در خارج از قلمرو اروپاست، بدین‌معنا که در بازارهای دیگر همان نوع راهبردهایی را دنبال کنند که اروپا پس از شروع اصلاحات و درهای باز در قبال چین به کار برد [۱].



پیوست: پنج سناریوی احتمالی در سومین دوره ریاست جمهوری شی جین پینگ

در مارس ۲۰۲۳، شی جین پینگ برای سومین بار رهبری حزب کمونیست چین و دولت چین را برعهده گرفت. در دوره «شی سوم»، چین وارد مرحله‌ای از عدم قطعیت فزاینده می‌شود. سه روندی که چین را در دوره‌های اول و دوم رهبری شی شکل دادند، به‌ویژه همچنان مرتبط باقی خواهند ماند: رشد کندتر، فشار خارجی و افزایش تمرکز قدرت. هر مسیری که چین در پیش بگیرد، پیامدهای جدی برای کشور، مردم و سایر نقاط جهان دربرخواهد داشت.

در این بخش، پنج سناریو برای مسیر چین در سال‌های آینده ارائه می‌شود که به تدوین پاسخ‌های راهبردی کمک می‌کنند. این سناریوها در موسسه مطالعات چین مرکاتور (مریکس)^۱ با راهنمایی روش شناختی موسسه تحقیقات سیستم‌ها و نوآوری فرانسهوفر (ISI)^۲ تدوین شده‌اند و مبتنی بر ۱۵ عامل سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فناوری هستند.

1. Mercator Institute for China Studies (MERICS)

2. Fraunhofer Institute for Systems and Innovation Research

سناریوی پایه شامل «چین (با اقتصاد) بی ثبات» است، سناریویی ناپایدار از «وضعیت موجود» که در آن اقتصاد، سیاست و تعامل چین با جهان از روندهای مشاهده شده در آغاز دوره سوم ریاست جمهوری شی پیروی می کند. تغییرات قابل توجه در برخی از عوامل اساسی می تواند مسیرهایی برای گذار به یکی از چهار سناریوی افراطی تر ایجاد کند:

چین ستیزه جو: در این سناریو، تنش ها بر سر تایوان به نقطه ای می رسد که درگیری در منطقه خاکستری به اندازه ای تشدید می شود که احتمال درگیری نظامی آشکار را به طور فزاینده ای افزایش می دهد. این امر باعث ایجاد شکاف شدید و جدایی قابل توجه بین چین و غرب می شود.

چین موفق: در این سناریو، تصور می شود که چین به اهداف کلیدی در دستورکار شی جین پینگ دست می یابد: کنترل همه جانبه حزب-دولت، تغییر به سمت رشد پایدار سبز، استقلال فناوری و نفوذ جهانی در حد رقابت با ایالات متحده. پیش شرط های این سناریو شامل بحران قابل توجه غرب، داستان های موفقیت ملموس چین و بازی قدرت موفق چین با کشورهای جنوب جهان خواهند بود.

چین مهار شده: در این سناریو، نقاط ضعف داخلی چین همراه با ائتلاف سازی توسط ایالات متحده و کشورهای هم فکر مانع تلاش های پکن برای تنوع بخشی به اقتصاد، حفظ رشد، دستیابی به استقلال فناوری، ایجاد ائتلاف های خارجی یا دنبال کردن یک بازی قدرت جهانی موثر توسط چین می شود.

چین اصلاح طلب: در این سناریو، بحران های داخلی چین منجر به اصلاح مسیر سیاسی می شود. تقابل بین چین و غرب در بحبوحه انتظارات برای بازگشت به «اصلاحات و گشایش»، هرچند تحت شرایط جدید، کاهش می یابد.

همه سناریوها ممکن هستند، اما این بدان معنا نیست که یک سناریو به‌طور کامل محقق خواهد شد. مسیرها و برداشتها از این سناریوها مهم هستند. میزان استرس اجتماعی- اقتصادی (اعم از داخلی و خارجی) و کنترل و اقتدار متمرکز به‌عنوان شاخص‌های کلیدی احتمال وقوع سناریوهای مختلف در نظر گرفته می‌شوند. سناریوی پایه «چین (با اقتصاد) بی‌ثبات» گسترده‌ترین طیف سطوح مختلف استرس و تمرکزگرایی را پوشش می‌دهد. اگر استرس اجتماعی- اقتصادی بیشتر افزایش یابد، احتمال وقوع دو سناریوی «چین ستیزه‌جو» و «چین مهارشده» افزایش می‌یابد. اگر حزب کمونیست چین در کاهش استرس اجتماعی- اقتصادی بسیار موفق عمل کند، سناریوی «چین موفق» واقع‌بینانه‌تر می‌شود. «چین اصلاح‌طلب» نیز به‌معنای تمرکززدایی قابل‌توجه قدرت است که در حال حاضر تقریباً غیرممکن به نظر می‌رسد. در ادامه این بخش به برخی نکات کلیدی در ارتباط با این سناریوها در قالب جدول و اطلاع‌نگاشت پرداخته می‌شود [۲].

دستورکار شی جین پینگ در پی حل مشکلات ساختاری دیرپای باشد بازنگری سیاست‌ها در بیستمین کنگره حزب

اهداف سیاستی	۱ کاهش نابرابری‌ها	۲ تقویت شرکت‌های کوچک و متوسط	۳ اصلاح نظام بازنشتی	۴ ترویج توسعه منطقه‌ای	۵ آزادسازی حساب سرمایه
سیاست‌های سرنوشت‌ساز	سیاست‌های متعدد از قبیل تعیین حداقل دستمزد (۲۰۰۴)	قانون توسعه شرکت‌های کوچک و متوسط (۲۰۰۳)	اقدامات متعدد از سال ۲۰۰۹ مانند طرح‌های جدید بازنشتی روستایی	طرح توسعه غرب کشور (۱۹۹۹)، طرح شکوفایی مناطق مرکزی چین (۲۰۰۴)	راه‌اندازی آزمایشی منطقه چیان‌های (۲۰۱۲)، راه‌اندازی آزمایشی منطقه آزاد تجاری شانگهای (۲۰۱۳)
سیاست‌های جاری	رفاه مشترک (۲۰۲۱)	دستورالعمل توسعه شرکت‌های کوچک و متوسط (۲۰۱۹)	چهاردهمین برنامه پنج‌ساله توسعه منابع انسانی و تامین اجتماعی (۲۰۲۱)	راهبرد چرخش دوگانه (۲۰۲۰)	منطقه آزاد تجاری شانگهای (۲۰۱۹)
نقل قول‌هایی از گزارش شی جین پینگ در بیستمین کنگره حزب	نظام توزیع درآمد به‌منزله نظامی بنیادی برای ترویج رفاه مشترک است	از توسعه شرکت‌های خرد، کوچک و متوسط حمایت خواهیم کرد.	نظام مدیریت یکپارچه ملی برای صندوق‌های بیمه پایه بازنشتی را بهبود خواهیم بخشید و نظام بیمه بازنشتی چندلایه و چندستونی ایجاد خواهیم کرد.	همچنان شکاف‌های گسترده‌ای در توسعه و توزیع درآمد بین مناطق شهری و روستایی و بین مناطق مختلف وجود دارد.	اقدامات مبنی بر بین‌المللی شدن یوان چین را به شکلی نظام‌مند پیش خواهیم برد.

منبع: موسسه مطالعات چین مرکاتور آلمان (مریکس)

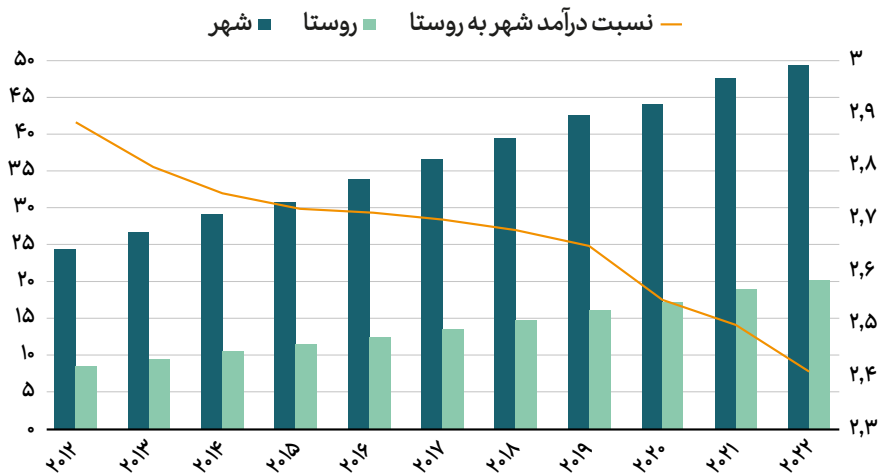
الگوی حکمرانی چین در سال ۲۰۲۷ چگونه خواهد بود؟

پیش‌بینی آینده	شرح	سناریو
«نظام شی جین‌پینگ» در اقتصاد حزب-دولت	با فرض وضعیت موجود: تمرکزگرایی اقتصادی و نفوذ دولت همواره افزایش می‌یابد. همه شرکت‌ها باید اهداف دولتی را محقق کنند. چین از سازوکارهای بازار برای هدایت اقتصاد همراه با سیاست‌های بازتوزیع (رفاه مشترک) استفاده می‌کند. سیاست صنعتی و سرمایه‌گذاری تحت هدایت حزب احتمالاً به کارایی اقتصاد لطمه خواهد زد.	■ چین (با اقتصاد) بی‌ثبات ■ چین موفق ■ چین ستیزه‌جو
اقتصاد غیرمتمرکز تحت هدایت دولت	چین تحت فشار اقتصادی، رویکرد غیرمتمرکزسازی تدریجی در پیش می‌گیرد و همانطور که بو شیلیای ^۱ در دوران تصدی خود به‌عنوان دبیر کمیته شهری حزب کمونیست چین در منطقه چونگ‌کینگ کنترل بالایی بر منطقه خود داشت، رهبران محلی ممکن است خودمختاری قابل توجهی برای هدایت مسیر رشد به دست آورند. بدین ترتیب، دولت محوری کماکان حفظ می‌شود، اما کانون تصمیم‌گیری از سطح مرکزی به سطح محلی انتقال پیدا می‌کند. در سناریوی دیگری، قدرت اقتصادی در اختیار اُبرشرکت‌ها قرار می‌گیرد و آن‌ها نقشی مشابه با الگوی روسیه در دوران پساشوروی ایفا می‌کنند. درواقع، این شرکت‌ها قواعد حاکم بر بازی اقتصادی را برای تمامی فعالان عرصه اقتصاد تعیین خواهند کرد.	■ چین مهارشده
بازگشت به اصلاحات لیبرال	پکن در مواجهه با فشار شدید اقتصادی به اصلاحات اقتصادی لیبرال مشابه دوره ژورونگجی ^۲ در دهه ۱۹۹۰ و اوایل ۲۰۰۰ بازمی‌گردد. بدین ترتیب، نقش بازار در اقتصاد پررنگ می‌شود، درحالی‌که دولت تمرکز خود را به تنظیم‌گری و تعیین چارچوب‌ها معطوف می‌کند.	■ چین اصلاح‌گر

1. Bo Xilai
2. Zhu Rongji

شکاف درآمدی مناطق شهری و روستایی در چین روبه کاهش است

درآمد سرانه قابل تصرف سالانه (برحسب هزار یوان)



منبع: اداره ملی آمار چین

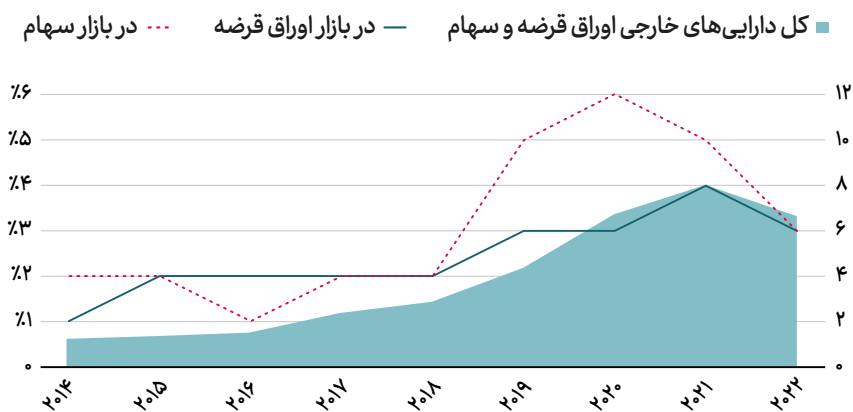
چشم‌انداز پایداری اقتصاد داخلی چین در سال ۲۰۲۷ چگونه خواهد بود؟

پیش‌بینی آینده	شرح	سناریو
تداوم عدم توازن	با فرض وضعیت موجود: چین به شیوه کنونی پیش می‌رود. صادرات همچنان نیروی محرکه اصلی رشد باقی خواهد ماند. وابستگی اقتصاد به روش‌های ناپایدار برای تحقق رشد ادامه می‌یابد.	چین (با اقتصاد) بی‌ثبات چین اصلاح‌گر
رشد و تقاضای سبز و سالم	چین در جهت اقتصاد سبز حرکت می‌کند و تقاضای داخلی تا حد زیادی با الگوی مصرف سبز شکل می‌گیرد. رشد متعادل و درعین حال، با کیفیت بالا محقق خواهد شد و سطح معیشت مردم بهبود می‌یابد.	چین موفق
رشد ناپایدار مبتنی بر بدهی	در شرایط بحران، رهبران چین رویه‌های نادرست گذشته را در پیش می‌گیرند. آن‌ها بر اهداف کمی رشد تاکید می‌کنند که تنها به روش‌های غیرمتوازن و ناپایدار قابل دستیابی هستند. اقتصاد چین همچنان به صادرات، زغال سنگ و ساخت و ساز وابسته می‌ماند. از آنجایی که مزیت جبرانی چین تا حد زیادی به پایان رسیده است، تداوم این مسیر رشد روز به روز پرهزینه‌تر می‌شود.	چین مهارشده
اقتصاد دوران جنگ	چین خود را برای یک درگیری نظامی بزرگ آماده می‌کند و یا حتی آغازگر آن خواهد بود و بخش‌های گسترده‌ای از اقتصاد را با اصول اقتصاد جنگی به‌طور مجدد سازمان‌دهی می‌کند. این وضعیت رشد کمی بالایی ایجاد می‌کند و مجتمع‌های نظامی-صنعتی سلاح‌ها و تجهیزات لازم برای جنگ را تولید می‌کنند.	چین ستیزه‌جو

نکته: فرضیه‌های دیگر به‌عنوان رویدادهای غیرمنتظره‌ای در نظر گرفته می‌شوند که از نقطه نظر تئوری ممکن هستند، اما در سناریوهای نهایی گنجانده نشده‌اند. این فرضیه‌ها مشتمل بر رشد کیفی و سبز همراه با نرخ رشد بسیار بالا هستند که چنین رشدی به‌ویژه در بازه زمانی پنج ساله بسیار غیرواقع‌بینانه به نظر می‌رسد.

سرمایه‌گذاران خارجی حضور خود را در بازارهای مالی سرزمین اصلی چین گسترش می‌دهند

سرمایه‌گذاران خارجی در بازارهای مالی سرزمین اصلی چین (سهام؛ ارزش کل به میلیون یوان)



منبع: پایگاه تحلیلی سی‌اِی‌سی (CEIC)

چشم‌انداز نقش چین در اقتصاد جهانی در سال ۲۰۲۷ چگونه خواهد بود؟

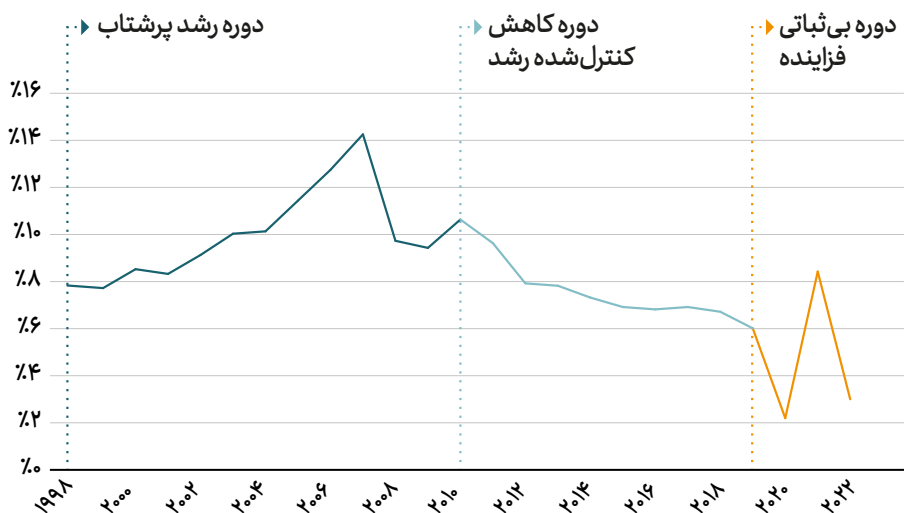
پیش‌بینی آینده	شرح	سناریو
دستاوردهای متفاوت در تنوع بخشی به بازارهای صادراتی و ارتقای زنجیره ارزش	با فرض تداوم وضعیت موجود: راهبرد چین برای تنوع بخشی به بازارهای صادراتی و دسترسی به فناوری‌های پیشرفته دارای دستاوردهای متفاوتی است. این کشور تا حدی در ارتقای زنجیره ارزش موفق است، اما صادرات آن (با وجود دستاوردهای چشمگیر در برخی فناوری‌ها) عمدتاً به محصولات با فناوری متوسط محدود می‌شود. صادرات کالاهای اساسی همچنان محور اصلی الگوی اقتصادی چین به شمار می‌رود.	چین (با اقتصاد) بی‌ثبات
موفقیت در تنوع بخشی به اقتصاد و ارتقای زنجیره ارزش	مرحله گذار پکن از نظام متکی بر صادرات به نظام مبتنی بر مصرف با موفقیت محقق می‌شود. نوآوری چین در عرصه جهانی جذابیت بیشتری می‌یابد. چین به طور فزاینده‌ای محصولات با فناوری پیشرفته صادر کرده و ارزش افزوده بیشتری داخل کشور کسب می‌کند. چین دارای روابط تجاری قدرتمندی با کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی و توسعه است و درعین حال، همکاری آن با کشورهای جنوب جهانی نیز رونق می‌یابد.	چین موفق چین اصلاح‌گرا
مختل شدن فرآیند تنوع بخشی به اقتصاد و ارتقای زنجیره ارزش	آمریکا و متحدانش با موفقیت مانع از ارتقای زنجیره ارزش چین می‌شوند. چین کماکان به صادرات کالا و واردات فناوری‌های پیشرفته وابستگی شدیدی دارد. چین همچنان در برابر بحران‌های اقتصادی جهانی و تلاش‌های آمریکا برای مهار این کشور آسیب‌پذیر باقی می‌ماند.	چین مهارشده چین ستیزه‌جو

نکته: فرضیه‌های دیگر به عنوان رویدادهای غیرمنتظره‌ای در نظر گرفته می‌شوند که از نقطه نظر تئوری ممکن هستند، اما در سناریوهای نهایی گنجانده نشده‌اند. این فرضیه‌ها عبارتند از: چین از طریق سیاست‌گذاری صنعتی فشرده، تجمیع منابع و نوآوری بومی به قطب پیش‌تاز جهانی در یک فناوری خاص تبدیل می‌شود که آمریکا و متحدانش به آن وابسته هستند (فناوری‌های ضربه مهلک - Assassin's mace technologies). در سناریوی دیگر فرض بر این است که تنش‌های سیاسی به حدی تشدید می‌شود که چین قرنطینه مصنوعی

■ پیوست: پنج سناریوی احتمالی در سومین دوره ریاست جمهوری شی جین پینگ

(Artificial lockdown) برای آسیب زدن به سایر نقاط جهان اعمال می‌کند. به بیان دقیق‌تر، چین اقتصاد خود را بیش از پیش از بازارهای بین‌المللی جدا می‌کند. به این ترتیب، اقتصاد جهانی آسیب می‌بیند، اما چین نیز در این میان متضرر می‌شود.

چین از دوره رشد پرشتاب به مرحله‌ای با رشد به مراتب کندتر و پرنوسان تر وارد شده است تولید ناخالص داخلی چین (نرخ رشد سالانه)



منبع: اداره ملی آمار چین

چشم‌انداز رشد کلان اقتصادی چین در سال ۲۰۲۷ چگونه خواهد بود؟

پیش‌بینی آینده	شرح	سناریو
رشد ۴ درصدی تولید ناخالص داخلی- ادامه مسیر رشد بدون راهبرد مشخص	سناریوی پایه: اگرچه ارقام رشد نسبتاً بالا به نظر می‌رسند، اما نابرابری‌های بنیادی همچنان به قوت خود باقی هستند.	چین (با اقتصاد بی‌ثبات)
رشد ۴/۵ درصدی- رشد پایدار و سالم	در خوش‌بینانه‌ترین سناریو از دیدگاه پکن فرض بر این است که چین در حفظ رشد نسبتاً بالای اقتصاد خود در دوران گذار پرشتاب به الگوی جدید رشد موفق عمل می‌کند.	چین موفق
رشد ۲ درصدی- رشد کند، اما سالم	سرعت رشد در پی افت تولید ناخالص داخلی به صورت برنامه‌ریزی شده کاهش می‌یابد تا دولت تحت حاکمیت حزب بتواند اصلاحات را اجرا کند، رشد ناپایدار را متوقف سازد و بخش‌های باثبات را گسترش دهد.	چین اصلاح‌گرا
رشد ۲ درصدی- رشد کند و آشفته	اقتصاد چین هم‌زمان تحت فشارهای خارجی و داخلی قرار دارد.	چین مهارشده
رشد صفر درصدی- بحران خارجی	در صورت بروز نشانه‌های ورود چین به یک درگیری گسترده نظامی، تحریم‌های آمریکا و متحدانش این کشور را از بخش عمده‌ای از اقتصاد جهانی محروم خواهد کرد.	چین ستیزه‌جو

چین مسیر دشواری پیش رو دارد. هیچ کشوری بر کل زنجیره تامین نیمه رساناها تسلط ندارد. شرکت های پیشین در زنجیره ارزش نیمه رساناها برحسب منطقه

■ شرکت تولیدی قراردادی ■ شرکت یکپارچه طراحی و ساخت ■ شرکت تولیدکننده تجهیزات
■ شرکت طراحی فاقد خط تولید ■ شرکت مونتاژ و آزمایش



شرکت های آمریکایی

■ میکرون ^۷ ، ۳۰٫۷۶ میلیارد دلار	■ گلوبال فوندریز ^۱ ، ۶٫۵۹ میلیارد دلار
■ ای ام دی ^۸ ، ۲۳٫۶۰۱ میلیارد دلار	■ تگزاس اینسترومنتس ^۲ ، ۲۰ میلیارد دلار
■ کم ریسرچ ^۹ ، ۱۷٫۲۲۷ میلیارد دلار	■ شرکت اینتل (اینتل کورپ) ^۳ ، ۶۳٫۰۵ میلیارد دلار
■ وسترن دیجیتال ^{۱۰} ، ۱۸٫۷۹ میلیارد دلار	■ اپلاید متریالز ^۴ ، ۲۵٫۷۹ میلیارد دلار
■ آمکور ^{۱۱} ، ۱۴٫۵۴ میلیارد دلار	■ برودکام ^۵ ، ۳۳٫۲ میلیارد دلار
■ انویدیا ^{۱۲} ، ۲۵٫۷۹ میلیارد دلار	■ کوالکام ^۶ ، ۴۲٫۹۵ میلیارد دلار

شرکت های سوئیسی

■ اِس تی میکرو (اس تی میکروالکترونیکس اِن وی) ^{۱۳} ، ۱۶٫۲۱ میلیارد دلار
--

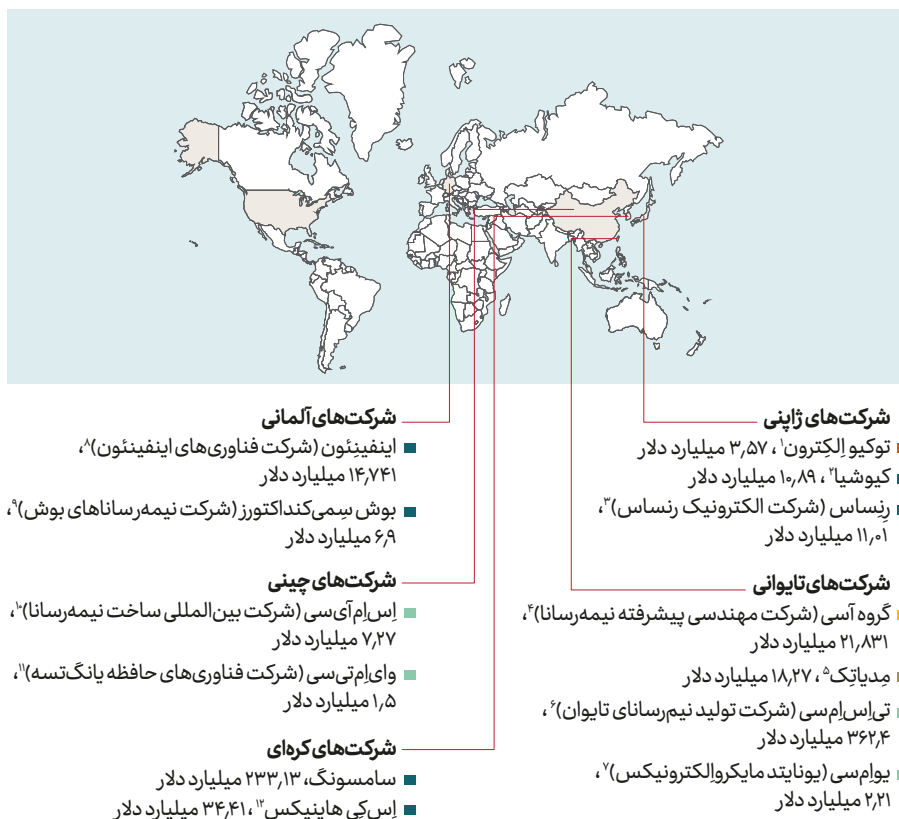
شرکت های هلندی

■ ای ان ایکس پی ^{۱۶} ، ۱۳٫۲۱ میلیارد دلار	■ ای اس ام آی ^{۱۴} ، ۲٫۴۷ میلیارد دلار
	■ ای اس ام ال ^{۱۵} ، ۲۲٫۳۰۸ میلیارد دلار

1. Global Foundries
2. Texas Instruments
3. Intel Corp
4. Applied Materials
5. Broadcom
6. Qualcomm
7. Micron
8. AMD (Advanced Micro Devices)

9. Lam Research
10. Western Digital
11. Amkor
12. Nvidia
13. STMicroelectronics NV (STMicro)
14. ASMI
15. ASML
16. E NXP

■ شرکت تولیدی قراردادی ■ شرکت یکپارچه طراحی و ساخت ■ شرکت تولیدکننده تجهیزات
■ شرکت طراحی فاقد خط تولید ■ شرکت مونتاژ و آزمایش



منبع: گزارش‌های سالانه آی‌ان‌جی^{۱۳}، مریکس

1. Tokyo Electron
2. Kioxia
3. Renesas (Renesas Electronics Corporation)
4. ASE Group (Advanced Semiconductor Engineering, Inc.)
5. Mediatek
6. TSMC (Taiwan Semiconductor Manufacturing Company)

7. UMC (United Microelectronics Corporation)
8. Infineon Technologies
9. Bosch Semiconductors
10. SMIC (Semiconductor Manufacturing International Corporation)
11. YMTC (Yangtze Memory Technologies Corp.)
12. SK Hynix
13. ING (International Netherlands Group)

چشم انداز استقلال فناوری چین در سال ۲۰۲۷ چگونه خواهد بود؟

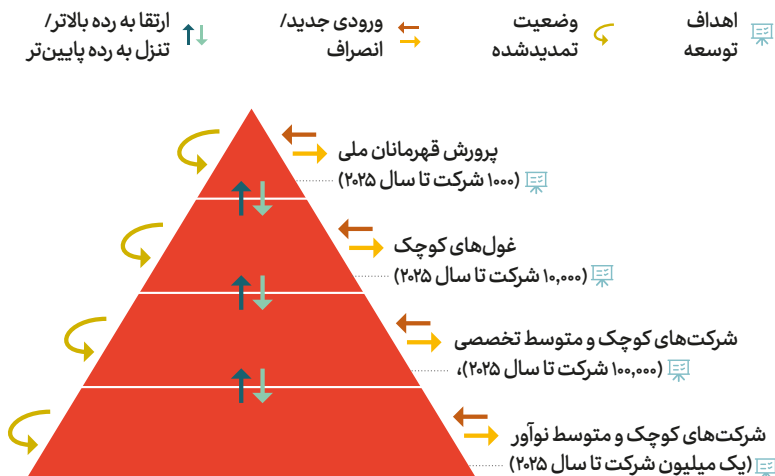
پیش بینی آینده	شرح	سناریو
دو استاندارد، راهبرد چرخش دوگانه	با فرض تداوم وضعیت موجود: چین هنوز در صنایع کلیدی فناوری پیشرفته از دیگر کشورها عقب است، اما برنامه های بلندپروازانه ای برای جبران شکاف موجود در دست اجرا دارد. پکن از بازار داخلی گسترده چین بهره می برد تا حوزه های کلیدی مرتبط با امنیت اقتصادی این کشور را از رقابت های خارجی مصون دارد. شرکت های داخلی این فرصت را در اختیار دارند که با پشتیبانی دولت، فناوری های بومی خود را توسعه دهند. با این حال، بسیاری از این شرکت ها صادرکننده هستند و بخشی از زنجیره های ارزش جهانی به شمار می روند.	■ چین (با اقتصاد) بی ثبات
چین در مسیر استقلال اقتصادی	به نظر می رسد چین از طریق ترکیبی از حاکمیت فناوری و پیشتازی فناوریانه در حوزه های کلیدی در مسیر دستیابی به امنیت اقتصادی بالا قرار دارد. پکن با بهره گیری از سرمایه گذاری عظیم خود در نوآوری درصدد خنثی سازی و یا دور زدن نقاط آسیب پذیر اقتصادی است تا وابستگی به دیگر کشورها را کاهش دهد. تحقق این سناریو مستلزم همکاری تامین کنندگان خارجی فناوری تحت شرایط تعیین شده از سوی چین است.	■ چین موفق
چین منزوی شده	چین از زیست بوم های جهانی فناوری و نوآوری جدا افتاده است. آمریکا و متحدانش تضمین می کنند که چین نمی تواند به منابع و استعداد های مورد نیاز برای حاکمیت فناوری دست یابد. پیشرفت چین در اکثر حوزه های فناوری، از جمله نیمه رساناها، متوقف شده است.	■ چین مهار شده ■ چین ستیزه جو

■ چین اصلاح‌گرا	چین و آمریکا هر دو به ارزش زنجیره تامین جهانی برای فناوری‌های پیشرفته واقف هستند. آن‌ها به جای رقابت، برای حفظ منافع متقابل خود با یکدیگر همکاری می‌کنند. تلاش چین برای دستیابی به استقلال فناوریانه کاهش می‌یابد و کشورهای غربی نگرانی کمتری در مورد انتقال فناوری‌های پیشرفته خود دارند. این تغییر می‌تواند در نتیجه یک بحران اقتصادی یا یک وضعیت اضطراری بزرگ زیست محیطی یا بهداشتی باشد که همکاری سریع را اجتناب‌ناپذیر می‌کند.	بازگشت به همبستگی جهانی
------------------------	--	---------------------------------------

نکته: فرضیه‌های دیگر به‌عنوان رویدادهای غیرمنتظره‌ای در نظر گرفته می‌شوند که از نقطه نظر تئوری ممکن هستند، اما در سناریوهای نهایی گنجانده نشده‌اند. این فرضیه‌ها عبارتند از: مبنی‌لاتریالیسم (چندجانبه‌گرایی خُرد) که چین قادر است از موقعیت برتر خود در بازار، دیپلماسی ایستگاه فضایی و سایر تلاش‌های دیپلماتیک در زمینه فناوری پیشرفته برای متقاعدسازی کشورهای مختلف جهت پیوستن به ائتلاف‌های داوطلبانه با محوریت موضوعات خاص بهره‌گیرد؛ سهم بازار به‌دست می‌آید و سرمایه و نیروی انسانی کافی برای پیشرفت مستمر چین در حوزه فناوری وجود دارد.

سیاست صنعتی چین به دنبال پرورش «قهرمانان ملی» است

برنامه غول‌های کوچک باهدف تقویت شرکت‌های کوچک و متوسط در سطح جهانی طراحی شده‌است

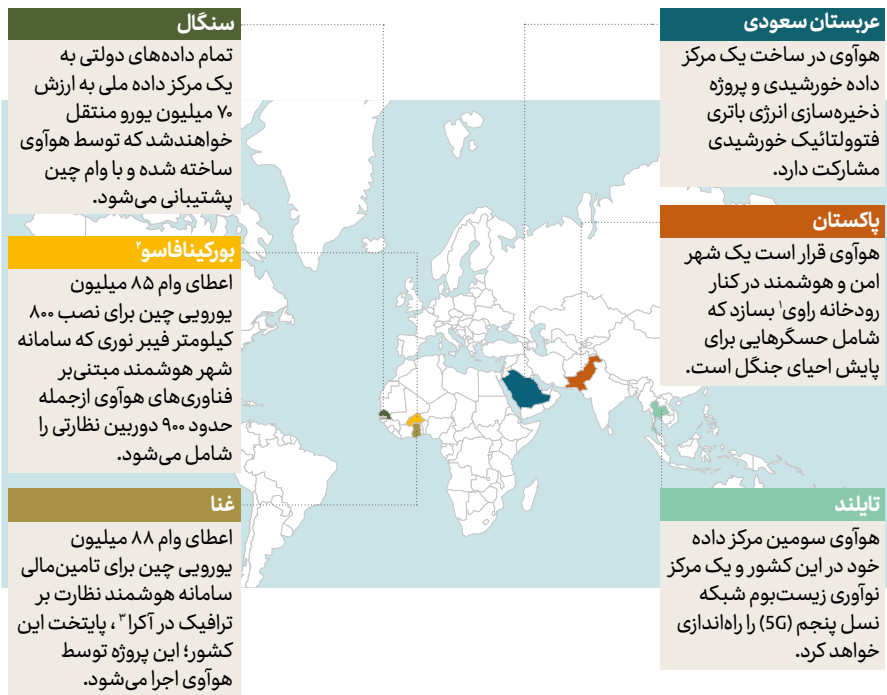


منبع: مریکس

چشم انداز نوآوری چین در سال ۲۰۲۷ چگونه خواهد بود؟

پیش بینی آینده	شرح	سناریو
تداوم پیشرفت، اما با سرعتی کمتر	پیشرفت چین در برخی حوزه های تحقیقات کاربردی ادامه می یابد، اما این کشور در تحقیقات بنیادی هنوز قابلیت رقابت پذیری ندارد. چین قادر است در حوزه هایی نوآوری داشته باشد که در آنها سرمایه گذاری دولتی زیاد است و از نوآوران در برابر رقبای خارجی محافظت می شود. اما این برای پایداری اقتصاد چین کافی نیست. چین از طریق مشارکت نوآوران با کشورهای جهان جنوب و حضور در تنظیم استانداردها نفوذ نسبی کسب می کند.	■ چین (با اقتصاد) بی ثبات ■ چین اصلاح گرا
پیشرفت های نوآورانه	این بهترین سناریو برای چین است: دستیابی به جایگاه برتر فناوری جهانی از طریق موفقیت در تحقیقات بنیادی و شناسایی کاربردهای صنعتی کارآمد برای نوآوری ها. این امر منجر به رشد اقتصادی و افزایش بهره وری می شود. اگرچه ارتقای بنیادی ظرفیت های نوآوری چین بیش از پنج سال زمان می برد، اما چند دستاورد برجسته می تواند ذهنیت جهانی درباره چین به عنوان یک ابرقدرت جدید نوآوری را تقویت کند و مسیر این کشور در جهت تعیین استانداردهای جهانی را هموارتر سازد.	■ چین موفق
ظرفیت متوقف شده نوآوری	ظرفیت نوآوری چین متوقف می شود. این وضعیت ناشی از رهبری ایدئولوژیک تر، مهار جهانی چین و ناتوانی این کشور در استفاده از نوآوری جبران کننده است. در نتیجه، اقتصاد چین ممکن است در تله درآمد متوسط گرفتار شود.	■ چین مهار شده
دوپارگی: دو زیست بوم جداگانه نوآوری	چین یک زیست بوم نوآوری جدا از غرب ایجاد می کند. دیپلماسی علمی پکن برخی دیگر از کشورهای ناراضی (از غرب) را متقاعد می کند که به این زیست بوم بپیوندند. اگرچه باید گفت نظام نوآوری چین نسبت به نظام جهانی علم و نوآوری کارایی کمتری دارد.	■ چین ستیزه جو

چین در صدد آن است که به تامین‌کننده جهانی راه‌حل‌های دیجیتال تبدیل شود نمونه‌های برگزیده در خدمات عمومی و رفاهی



نکته: گزیده‌ای از پروژه‌های اعلام شده و یا تکمیل شده که توسط بازیگران چینی اجرا و/یا تامین مالی شده‌اند، ۲۰۲۰-۲۰۲۱

منبع: مریکس

1. Ravi River
2. Burkina Faso
3. Accra

چشم‌انداز نقش چین به عنوان یک قدرت دیجیتال در سال ۲۰۲۷ چگونه خواهد بود؟

پیش‌بینی آینده	شرح	سناریو
اسپلینترنت ^۱ (اینترنت تکه‌تکه)	به جای اینترنت یکپارچه جهانی، چندین اینترنت جدا و کوچک‌تر ظهور پیدا کرده‌اند. چین در عرصه نظارت به قطب پیش‌تاز در جهان تبدیل خواهد شد. استانداردهای فنی موازی در مناطق مختلف جهان شکل می‌گیرند و تعامل‌پذیری و تبادل داده تنها در چارچوب پیمان‌های تجاری میسر خواهد بود.	چین (با اقتصاد) بی‌ثبات چین اصلاح‌گرا
تعیین استانداردهای جهانی توسط چین	نقش چین در تعیین استانداردهای جهانی به دلیل حمایت از کشورهای در حال توسعه و مقاومت کمتر کشورهای توسعه‌یافته بیش از پیش تقویت می‌شود.	چین موفق
چین‌نت ^۲	استانداردهای چین مورد پذیرش جهانی قرار نمی‌گیرد و این امر به ایجاد انشعاب می‌انجامد. فضای اینترنتی چین به شدت منزوی می‌شود. شرکت‌های فناوری چین برای انطباق با مقررات داخلی به توسعه راهکارهای مستقل روی می‌آورند.	چین مهارشده چین ستیزه‌جو

نکته: فرضیه‌های دیگر به عنوان رویدادهای غیرمنتظره‌ای در نظر گرفته می‌شوند که از نقطه نظر تئوری ممکن هستند، اما در سناریوهای نهایی گنجانده نشده‌اند. یکی از این فرضیه‌ها این است که شرکت‌های فناوری‌های پیشرفته چین با پشتیبانی دولت، راهبرد مهم سرمایه‌گذاری برون‌مرزی در شرکت‌های غربی را در پیش می‌گیرند. سناریوی دیگر این است که یک اختلال گسترده جهانی در اینترنت، همه دولت‌ها را وادار می‌کند تا برای دستیابی به امنیت سایبری و مصونیت در برابر آسیب‌پذیری به همکاری‌های مشترک روی بیاورند.

1. Splinternet
2. Chinanet



[1] MERICS | Mercator Institute for China Studies, www.merics.org

[2] <https://merics.org/en/economic-and-technological-factors>



مؤسسه پندگانه توسعه فناوری و نوآوری ایران